

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Broj 473 • 8. svibnja 2015. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

BOJNO GAĐANJE CILJEVA
U ZRAČNOM PROSTORU

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA O GAŠENJU
POŽARA IZ ZRAKA U ZADRU

ASDA
2015

HRVATSKE TVRTKE
U FOKUSU

20. OBLJETNICA VRO BLJESAK

PRVI VELIKI KORAK DO KONAČNE POBJEDE

SADRŽAJ

4	20. OBLJETNICA VRO BLJESAK	12	MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA NA RTU KAMENJAK
	Prvi veliki korak do konačne pobjede		Bojno gađanje ciljeva u zračnom prostoru Štit 15
7	OSRH	14	PARC SKOPJE
	MORH potpisao ugovore s budućim časnicima zdravstvene službe		Praktična vježba iz medijskih vještina
8	MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O GAŠENJU POŽARA
IZ ZRAKA U ZADRU	16	IZOBRAZBA DOČASNika OSRH
	Zajednički okvir za učinkovito djelovanje		Izobrazba za razvoj vođa
11	OSRH	18	IZLOŽBA U HRVATSKOM Povijesnom MUZEJU
	Obilježena 20. obljetnica pogibije stožernog brigadira Rudolfa Perešina		Priprema, pozor, pal!
		20	VIJESTI IZ OSRH
			Vježba na zemljишtu Grom 15

**PRVI VELIKI KORAK
DO KONAČNE POBJEDE**

"Pronalaženje novih i stravljene zahvalnosti svim braniteljima i vojnicima načelnika Generalnog rata, sklopljenim svih pogodnih skupština i predstavnika civilnih časnika i vojnicih učinkovitih u borbi protiv požara. Zajednički je demplem učinkovite vojske i vojne mornarice u operaciji Bljesak, koju je predstavljao general Hrvatske vojske i general Ministar obrane. Elanci EU-u i RH - veliki je predsjednik Kolinda Grabar-Kitarović u Osijeku"

**ZAJEDNIČKI OKVIR ZA
UCINKOVITO DJELOVANJE**

"Dva je konferencija načela redovita godišnja manifestacija za pravne protodjelne i vojne organizacije, te za sve učinkovite vojske i vojne mornarice u svijetu. Na njoj su sudjelovali vođi svjetskih protivzračnih tehnologija i osvrtne iz tog područja, a posebno je predsjednik Terry Long u istraživačkoj radionici održao predavanje o mogućnostima i izazovima u vođenju vojske u ratu. Zajednički je zajedničku međunarodnu važnost jer su suradnja i interoperabilnost u ovom poslu iznimno važne. Učinkovito djelovanje učinkovitih vojski je ključna prepreka na interoperabilnosti i pronađenju zajedničkog okvira za učinkovito djelovanje."

**EUROPSKI MECHANISM ZA
PROTIVZRAČNU OBODNU
I ZA PONIČANJE POŽARA**

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTV**

Glavni urednik:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Zamjenica glavnog urednika:

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Urednici i novinari:

Leida Parlov (leida.parlov@morph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Peta Kostanjšak (petra.kostanjsak@morph.hr)

Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić

Dubravka Marić (dmaric@morph.hr)

Tomislav Brandt

Prijevod:

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Fotograf:

Predrag Belušić

Grafička redakcija:

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Marketing i financije:

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Tisk:

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

Adresa uredništva:

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

Naklada:

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morph.hr

3000 primjeraka

22 VIJESTI IZ OSRH

Tečaj za vojne promatrače i policijske časnike UN-a

24 NATO NOVOSTI

Predsjednica RH s glavnim tajnikom NATO-a u Bruxellesu

26 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Damenov novi projekt ophodnog broda

30 VOJNA INDUSTRija

Hrvatske tvrtke u fokusu

36 KOPNENA VOJSKA

Čelična kiša

42 PODLISTAK

Godine velike katastrofe

46 FILATELIJA

Marke - sportom za razvoj i mir

47 VEKSIOLOGIJA

Britanske vojnopomorske zastave

48 MULTIMEDIJA

Ulefoneov Be Touch

50 DUHOVNOST

Preputstiti se da budemo voljeni ovisi o nama

UVODNIK

Obilježavanje 20. obljetnice VRO Bljesak održano u Okučanima započelo je mimohodom svečanog postroja zastava svih postrojbi koje su sudjelovale u toj operaciji. Brza i profesionalna operacija Bljesak pokazala je svu silinu i vještina hrvatskih vojnika koji su u iznimno kratkom vremenu ostvarili sve zadane ciljeve i omogućili nesmetanu prometnu komunikaciju istočnog i zapadnog dijela Hrvatske.

Svi smo svjesni potencijalno devastirajućeg učinka požara jer smo puno puta svjedočili kako ugrožavaju ljudske živote i imovinu te stoga zahtijevaju izvrsnu koordinaciju i brzu akciju. U tom se smislu međunarodna konferencija o gašenju požara iz zraka koja je održana u Zadru i na kojoj su sudjelovali predstavnici dvadeset zemalja kao i vodeći proizvođači tehnologije i opreme iz tog područja, u najvećem dijelu fokusirala na interoperabilnost te pronaalaženje zajedničkog okvira za učinkovito djelovanje. U broju koji je pred vama donosimo reportažu o međunarodnoj vojnoj vježbi Štit na kojoj su sudjelovale postrojbe protuzračne obrane iz Hrvatske i Slovenije i koje su opet pokazale usklađenost međurodovskog i intergranskog djelovanja. Osim toga, u završnom je prikazu održana vježba bojnog gađanja ciljeva u zračnom prostoru topničkim i raketnim sustavima PZO-a koja je pokazala iznimnu osposobljenost hrvatskih i slovenskih vojnika.

Zaslužiti čin dočasnika, postati vođa, motivirajuće je za svakog vojnika. Ulazak u Dočasnici lanac potpore mladim je vojnicima iznimno važan za budući profesionalni razvoj. Donosimo reportažu s izobrazbe onih najboljih koji bi trebali postati budući dočasnici...

Uloga višecijevnih raketnih lansera s vremenom se mijenjala: od relativno nepreciznog sredstva za pokrivanje razmjerno velikih područja masovnom vatrom do sredstva za precizno djelovanje, pa čak i blisku potporu vlastitim snagama... U novom broju pročitajte tekst o razvoju tih sustava...

Uredništvo

20. OBLJETNICA VRO BLJESAK

PRVI VELIKI DO KONA

"Ponosna sam danas i izražavam zahvalnost svim braniteljima, invalidima Domovinskog rata, obiteljima svih poginulih branitelja i obiteljima svih civilnih žrtava Domovinskog rata. Zajedništvo je donijelo pobjedu u operaciji Bljesak, poslije u operaciji Oluja, kao i u oslobođenju Hrvatske koja je danas članica EU-a i NATO saveza," rekla je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović u Okučanima

Dvadeseta je obljetnica vojno-redarstvene operacije Bljesak 1. svibnja svečano obilježena u Okučanima. Tog je dana 1995. godine u ranojutarnjim satima počela uspješna akcija oslobođenja područja zapadne Slavonije. Svečanosti su nazočili predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica OSRH Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Vlade Zoran Milanović, predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, zamjenica ministra obrane Višnja Tafra, načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Drago Lovrić, glavni ravnatelj policije Vlado Dominić, branitelji i članovi obitelji poginulih branitelja te drugi visoki državni civilni i vojni dužnosnici. Obilježavanje je započelo mimohodom svečanog postroja zastava svih postrojbni koje su sudjelovale u operaciji. Nakon mimohoda, kod Središnjeg je križa održana svečana komemoracija uz nastup Klape "Sveti Juraj" HRM-a te su pročitana imena svih hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u operaciji. Odana im je počast minutom šutnje, a podno Središnjeg križa izaslanstva su položila vijence. Predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović izrazila je zahvalnost

Petra KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

KORAK ČNE POBJEDE

Kod Središnjeg je križa održana svečana komemoracija te su pročitana imena svih hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u operaciji. Odana im je počast minutom šutnje, a podno Središnjeg križa izaslanstva su položila vijence

20. OBLJETNICA VRO BLJESAK

Program obilježavanja 20. obljetnice operacije Bljesak završio je prikazom ceremonijalnih radnji Počasno-zaštitne bojne, pokaznom vježbom Pukovnije Vojne policije sa službenim psima te prikazom borilačkih vještina pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga

svim braniteljima, posebno poginulima u vojno-redarstvenoj operaciji Bljesak. "Ponosna sam danas i izražavam zahvalnost svim braniteljima, invalidima Domovinskog rata, obiteljima svih poginulih branitelja i obiteljima svih civilnih žrtava Domovinskog rata," rekla je predsjednica pri otvaranju Županijskih sportskih igara hrvatskih branitelja u dvorani Osnovne škole u Okučanima. Nalagala je da je zajedništvo donijelo pobjedu u operaciji Bljesak, poslije u operaciji Oluja, kao i u oslobođenju Hrvatske koja je danas članica EU-a i NATO saveza.

Predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko istaknuo je kako operacija Bljesak nakon 20 godina sve više dobiva na značenju jer je donijela mir u zapadnoj Slavoniji. "Obilježavanje ovakvih operacija usmjeren je na izgradnju mira, na demokratske vrijednosti, ljudska prava i slobode," rekao je predsjednik Sabora.

Zamjenica ministra obrane Višnja Tafra rekla je kako je današnji dan spomen na sve one koji su poginuli u Bljesku i kojih se s dostojanstvom sjećamo, a posebno je istaknula poginulog pilota Rudolfa Perešina čiji je avion srušen tijekom operacije. "Svima koji su sudjelovali u akciji velika hvala," dodala je zamjenica ministra obrane. Načelnik Glavnog stožera OSRH general zboru Drago Lovrić, koji je predvodio izaslanstvo Oružanih snaga RH, istaknuo je da se obilježava 20 godina operacije koja je pokazala snagu Hrvatske vojske. "Hrvatski vojnik je pobjedički vojnik i nema te prepreke i izazova koji ne može svladati u obrani hrvatskih nacionalnih interesa," zaključio je general Lovrić. ■

Misu zadušnicu za sve poginule branitelje i civilne žrtve Domovinskog rata predvodio je požeški biskup Antun Škvorčević koji je u propovijedi govorio o slojevitosti povijesnih događaja kao što je operacija Bljesak. "U dnu istine bila je ljubav, može se reći, malih ljudi koji su zapravo veliki po toj ljubavi kojom su voljeli slobodu, dostojanstvo i ustali u obranu svojih obitelji i domovine. S njima se i dogodila naša pobjeda," poručio je biskup Škvorčević.

Jedan od sudionika operacije Bljesak, zamjenik zapovjednika GOMBR-a pukovnik Mile Valentić, rekao je kako je ponasan što je sudjelovao u operaciji zajedno sa svojim kolegama. "U kratkom smo vremenu oslobodili područje. To je veličanstven osjećaj jer smo bili vrlo motivirani, s velikom željom da oslobođimo našu Hrvatsku," istaknuo je pukovnik Valentić.

Akrobatska grupa "Krila Oluje" izvela je letački program u čast pobjede u operaciji Bljesak. Tom su prigodom posebno predstavljeni novi članovi kojima je to bio prvi javni nastup u sastavu grupe. Inače, "Krila Oluje" ove godine obilježavaju desetu jubilarnu godišnjicu iznimno uspješnog djelovanja.

Program obilježavanja 20. obljetnice operacije Bljesak završio je prikazom ceremonijalnih radnji Počasno-zaštitne bojne, pokaznom vježbom Pukovnije Vojne policije sa službenim psima te prikazom borilačkih vještina pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga. Svi koji su došli u Okučane imali su prigodu obići taktičko-tehnicički zbor naoružanja, borbene i ne-borbene tehnike te opreme postrojbi OSRH. ■

Operacija Bljesak, kao vojno-redarstvena operacija Hrvatske vojske i Specijalne policije RH, započela je 1. svibnja 1995. u 5:21 napadom hrvatskih snaga na južni i središnji dio zapadnoslavonskog okupiranog teritorija iz pravca Novske i Nove Gradiške, a glavni je cilj bio ulazak u Okučane. Na glavnim pravcima napada bile su 81. gardijska bojna, 5. gardijska brigada te dijelovi 1. i 3. gardijske brigade, a u potpori pričuvne i domobranske postrojbe potpomognute protuoklopno topničko-raketnim postrojbama, HRZ-om i postrojbama Specijalne policije.

U operaciji su prvi put korišteni i masovniji udari hrvatskog zrakoplovstva, a tenkovi dopremljeni željeznicom ulazili su izravno u borbu. Hrvatske vojne i redarstvene snage munjevitom su akcijom, u manje od 32 sata, oslobodile oko 500 četvornih kilometara teritorija i uspostavile nadzor nad autocestom Zagreb – Lipovac te željezničkom prugom na tom pravcu.

U Bljesku je sudjelovalo 7200 pripadnika vojnih i policijskih snaga. Oslobođajući zapadnu Slavoniju poginula su 42, a ranjena 162 branitelja.

Petra KOSTANJŠAK, snimila Marija SEVER

OSRH

MORH POTPISAO UGOVORE S BUDUĆIM ČASNICIMA ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Ministar obrane Ante Kotromanović potpisao je 27. travnja na Hrvatskom vojnem učilištu s 15 doktora medicine ugovore o ospozobljavanju za časnike zdravstvene službe u OSRH. Potpisivanju su, uz ministra obrane i kandidate, nazočili pomoćnica ministra Sunčana Vukelić, zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta general-pukovnik Slavko Barić, savjetnik načelnika GSOSRH za zdravstvo brigadni general Boris Zdilar, kao i pet doktora medicine koji su u djelatnu vojnu službu primljeni prošle godine. Ministar je zahvalio kandidatima na njihovoj odluci i istaknuo da je vojni poziv svakako velik izazov. "Drago mi je da ste došli u OSRH jer vi ste imali više izbora, ali ipak ste se odlučili za nas. Oružane snage Republike Hrvatske kroz NATO savez i bilateralne ugovore angažirane su svugdje u svijetu i uvijek ćemo trebati doktore, i kod nas, i u vojnim operacijama u inozemstvu," rekao je ministar Kotromanović.

Doktori medicine koji su u sustav primljeni prošle godine podijelili su dosadašnje iskustvo s kandidatima. Među njima našla se i poručnica Saša Barat koja je raspoređena u Petrinju, u Gardijsku motoriziranu brigadu. "U Petrinji sam u prvoj bojni, Tigrovima, od prosinca prošle godine. U početku je, naravno, trebalo pohvatati kako stvari u sustavu funkcionišaju, ali za mene je to bio velik izazov i posao me zanimalo

jer je bio drugačiji. Mogu reći da sam zadovoljna i veselim se što sam dio toga. Kao što ministar kaže, uvijek ima i uspona i pada, ali na kraju se isplati," zaključila je poručnica Saša Barat. Lana Trogrlić, jedna od kandidatkinja za buduću časnicu zdravstvene službe, kaže da je spremna na sve izazove i jedva čeka da ospozobljavanje počne. "Diplomirala sam na Medicinskom fakultetu u Splitu prije dvije godine. Dosad sam radila samo na zamjenama opće obiteljske medicine, a željela sam stalni posao. Zbog sigurnosti koje pruža Hrvatska vojska, odlučila sam se za ovaj poziv," objašnjava Lana Trogrlić.

Ospozobljavanje traje dva mjeseca, a nakon završetka časničke izobrazbe kandidati se primaju u djelatnu vojnu službu, dodjeljuje im se prvi časnički čin i raspoređuju se na časničku dužnost zdravstvene službe. Kandidati su se javili na natječaj koji je u čujku raspisalo Ministarstvo obrane kako bi nadoknadio dugogodišnji odljev liječnika iz OSRH. Oružane snage prilagodile su sustav kako bi kandidati mogli u manje od tri mjeseca proći dragovoljni rok i temeljnu časničku izobrazbu, a s civilnim bolnicama dogovoren je stručno usavršavanje i održavanje liječničkih licenci. ■

SASTANAK MULTINACIONALNE SAVJETODAVNE SKUPINE RACVIAC-A

U Centru za sigurnosnu suradnju – RACVIAC-u u Rakitju održan je 21. travnja 33. sastanak Multinacionalne savjetodavne skupine (Multinational Advisory Group – MAG), upravnog tijela Centra, pod predsjedanjem Republike Hrvatske, na kojem je za novog direktora RACVIAC-a izabran turski kandidat veleposlanik Haydar Berk.

Veleposlanik Berk je tijekom bogate diplomat-

ske karijere, osim obnašanja visokih dužnosti u Ministarstvu vanjskih poslova Republike Turske, bio i konzul u turskom veleposlanstvu u SAD-u, a potom i SR Njemačkoj. Bio je veleposlanik u Bugarskoj, a od 2009. do 2013. obnašao je dužnost stalnog predstavnika Republike Turske pri NATO-u. Trenutačno predsjeda tzv. Neovisnim tijelom za raspuštanje koje u

okviru filipinskog mirovnog procesa nadzire raspuštanje i razoružanje muslimanskih pobunjenika u toj pretežito katoličkoj zemlji. Na sastanku je prihvaćena Strategija RACVIAC-a za razdoblje od 2015. do 2020. u kojoj su prepoznate brojne prijetnje sigurnosti te definirane smjernice kvalitetnog suprotstavljanja suvremenim izazovima. ■

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O GAŠENJU POŽARA IZ ZRAKA U ZADRU

Ova je konferencija inače redovita godišnja manifestacija za zračne protupožarne stručnjake, a na programu je široki spektar tema povezanih s gašenjem požara iz zraka. Na njoj su sudjelovali vodeći svjetski proizvođači tehnologije i opreme iz tog područja, a otvorio ju je predsjedavatelj kontraadmiral Terry Loughran istaknuvši: "Drago mi je da se konferencija održava u Hrvatskoj, a posebno želim istaknuti njezinu međunarodnu važnost jer su suradnja i interoperabilnost u ovom poslu iznimno važne." Tako je i fokus većeg dijela konferencije bio upravo na interoperabilnosti i pronalaženju zajedničkog okvira za učinkovito djelovanje...

ZAJEDNIČKI OKUĆINKOVI

Konferenciju je otvorio predsjedavatelj kontraadmiral Terry Loughran, CB FRAeS iz britanske mornarice, istaknuvši kako je na ovogodišnjoj konferenciji 200 sudionika i 20 izlagača iz cijelog svijeta

Međunarodna konferencija o gašenju požara iz zraka "Borba protiv požara zrakoplovnim sredstvima" (2015) u organizaciji britanske tvrtke Tangent Link, a uz potporu Ministarstva obrane RH i Državne uprave za zaštitu i spašavanje (DUZS) održala se 29. i 30. travnja u Zadru. Konferenciju je otvorio predsjedavatelj kontraadmiral Terry Loughran, CB FRAeS iz britanske mornarice, istaknuvši kako je na ovogodišnjoj konferenciji 200 sudionika i 20 izlagača iz cijelog svijeta. "Drago mi je da se konferencija održava u Hrvatskoj, a posebno želim istaknuti njezinu međunarodnu važnost jer su suradnja i interoperabilnost u ovom poslu iznimno važne," rekao je u uvodu kontraadmiral Loughran. Tako je i fokus većeg dijela konferencije bio upravo na interoperabilnosti i pronalaženju zajedničkog okvira za učinkovito djelovanje.

Bojnički Davor Turković, zapovjednik Protupožarne eskadrile i kapetan Canada-ira CL-415 HRZ-a i PZO-a, u ime ministra obrane RH Ante Kotromanovića zaželio je dobrodošlicu sudionicima konferencije u Zadru, inače središnjem mjestu za protupožarno djelovanje u Hrvatskoj. "Ovo je dobra prilika za pilote i predstavnike industrije za razmjenu iskustva te razgovor o tehnološkim rješenjima, obuci i drugim temama vezanim uz protupožarnu zaštitu. Svi smo svjesni potencijalno devastirajućeg učinka požara jer smo puno puta svjedočili kako ugrožava ljudske živote i imovinu pa upravo zato zahtijeva izvrsno koordiniranu i brzu akciju," kazao je bojnički Turković. Istaknuo je da Hrvatska kao najmlađa članica EU-a pokušava iskoristiti sve mogućnosti koje su joj na raspolaganju kako bi stvorila bolje, sigurnije i interoperabilnije okruženje. Naglasio je da je značenje ove konferencije i u pronalaženju boljih rješenja za zajedničko djelovanje, odnosno kako se standardizacijom i utemeljenjem zajedničkog pravnog okvira može doći do učinkovitijeg međunarodnog djelovanja. Nakon pozdravnog govora bojnički Turković održao je prezentaciju

Peta KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

"Ovo je dobra prilika za pilote i predstavnike industrije za razmjenu iskustva te razgovor o tehnološkim rješenjima, obuci i drugim temama vezanim uz protupožarnu zaštitu. Svi smo svjesni potencijalno devastirajućeg učinka požara jer smo puno puta svjedočili kako ugrožava ljudske živote i imovinu pa upravo zato zahtjeva izvrsno koordiniranu i brzu akciju," kazao je bojnik Davor Turković, zapovjednik Protupožarne eskadrije. Istaknuo je da Hrvatska kao najmlada članica EU-a pokušava iskoristiti sve mogućnosti koje su joj na raspolaganju kako bi stvorila bolje, sigurnije i interoperabilnije okruženje. Naglasio je da je značenje ove konferencije i u pronaalaženju boljih rješenja za zajedničko djelovanje, odnosno kako se standardizacijom i utemeljenjem zajedničkog pravnog okvira može doći do učinkovitijeg međunarodnog djelovanja.

EVIR ZA TO DJELOVANJE

o zračnim protupožarnim operacijama izvan matičnog područja navodeći primjer angažiranja hrvatskih zračnih snaga u gašenju požara u Bosni i Hercegovini. Upravo je na tom primjeru istaknuo potrebu kreiranja zona prema geografskoj lokaciji, odnosno blizini kako bi pomoć bila što brža i učinkovitija. Istdobro je više puta naglasio važnost stvaranja zajedničke doktrine i procedura jer je za sigurno i učinkovito djelovanje potrebno odrediti minimalne standarde.

STANDARDIZACIJA, SMJERNICE I PRAVILA
Jadran Perinić, ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje, u svom je izlaganju istaknuo nužnost suradnje na globalnoj razini jer se zemlje teško mogu same braniti od opasnosti koje nosi požar. "Konferencija je važan korak za unapređenje znanja i razmjenu iskustva," kazao je Perinić koji je također naglasio važnost standardizacije u tom području. Perinić je predstavio razvoj protupožarne zaštite i djelovanja u Hrvatskoj, kao i način funkcioniranja i koordiniranja u slučaju opasnosti od požara te posebno istaknuo koordinaciju DZUS-a s Ministarstvom obrane. Hrvatske zračne protupožarne snage dosad su sudjelovale u brojnim međunarodnim misijama

gaseći požare u BiH, Makedoniji, Grčkoj, Izraelu i Portugalu, a prošle su godine sudjelovale i na zajedničkoj protupožarnoj vježbi u Grčkoj. Direktor (GFMC) Johann Georg Goldammer govorio je o temi koja je na konferenciji zauzimala središnje mjesto – o koordiniranom pristupu međunarodnom sustavu protupožarne zaštite zrakoplovima. Dan prije početka konferencije održana je radionica o interoperabilnosti, a direktor GFMC-a iznio je glavne zaključke s radionice. Iako se smatra da je suradnja i razmjena kapaciteta i resursa zemalja na visokoj razini, još uvjek nedostaje zajednički okvir koji bi odredio djelovanje i, među ostalim, dao potrebne smjernice, uspostavio baze podataka i sve ono što je potrebno za učinkovitu koordinaciju. Kako je rekao, jedno od rješenja nazire se u izradi *International Fire Aviation Guidelines* i *International Manual of Common Rules for Firefighting* i na kojima ubrzano rade radne grupe UN-ova Ureda za smanjenje rizika od katastrofa (UNISDR). "Kao što smo mogli čuti na radionicici dan prije, kada su u pitanju međunarodne misije, postoje brojni nedostaci: na mjesto požara često se stiže prekasno, komunikacija je otežana, nema zajedničkih standarda kao ni

EUROPSKI MEHANIZAM ZAŠTITE - STVARANJE "DOBROVOLJNOG BAZENA" ZA POMOĆ PROTIV POŽARA

Dimitrios Pagidas iz Odjela za civilnu zaštitu i humanitarnu pomoć Europske komisije (ECHO) predstavio je EU-ov mehanizam civilne zaštite u protupožarnom zrakoplovstvu, ali s naglaskom na perspektivu i njegovo poboljšanje. Riječ je o mehanizmu u kojem sudjeluju 33 zemlje, a on je svojevrsni okvir za primjenu na različite vrste katastrofa. Pri vrhu su liste najčešćih katastrofa, naravno, požari. Sustav za sada funkcioniра tako da se pomoći od neke zemlje prima u središtu u Bruxellesu, a zatim se taj poziv uputi svim zemljama i slijedi javljanje onih koji mogu pružiti pomoći. Pomoći se dalje koordinira, a Komisija refundira do 55 posto sredstava za transport zemlji koja ide u pomoći. No takav se mehanizam zasad bazira na *ad hoc* odlučivanju te stoga ima brojne nedostatke. Cilj je napraviti novi koncept djelovanja koji će se bazirati na prethodnom planiranju kako bi se resursi i kapaciteti što bolje koristili. Ukratko je predstavljen razvoj novog koncepta odgovora na pomoći koji bi se bazirao na tzv. dobrovoljnom bazenu. To znači da bi se zemlje unaprijed dobrovoljno prijavile i bile certificirane za pomoći u slučaju poziva, a zauzvrat bi imale nadoknadu troškova transporta do 85 posto, kao i potpunu nadoknadu troškova za potrebne prilagodbe.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O GAŠENJU POŽARA IZ ZRAKA U ZADRU

interoperabilnih smjernica, uključujući i koordinaciju sa snagama na tlu. Zato se moramo baviti tim pitanjem i podupirati razvoj zajedničkih smjernica i pravila," poručio je Goldammer.

BESPOSADNE LETJELICE I VOZILA

Postoje i druge prepreke za učinkovitu borbu s požarima kao što su mine s kojima se susreću zemlje naše regije, ali primjerice i Njemač-

ka i Francuska, u kojoj su problem neeksplodirana sredstva iz Drugog svjetskog rata. Rješenje problema su nove tehnologije i inovacije. Primjerice, na takvim terenima korisni mogu biti tenkovi za gašenje požara na daljinsko upravljanje. Drugi je primjer požar u Černobilu koji je buktio upravo u vrijeme održavanja konferencije, a radilo se o području kontaminirane vegetacije, što također otežava posao vatrogasaca i protupožarnih snaga, ne samo zbog vatre nego i zbog

kontaminirane prašine. U takvim bi situacijama ubuduće fokus mogao biti na vozilima za gašenje požara na daljinsko upravljanje, kao i besposadnim helikopterima za gašenje požara, a jedan je takav upravo u testnoj fazi. Ova je konferencija inače redovita godišnja manifestacija za zračne protupožarne stručnjake, a na programu je široki spektar tema povezanih s gašenjem požara iz zraka. Na njoj su sudjelovali vodeći svjetski proizvođači tehnolo-

gi i opreme iz tog područja. Tako su zainteresirani mogli obići štandove tvrtki DynCorp International, Inaer, Air Tractor, Saab i ostalih te vidjeti novosti u tehnologiji protupožarnog djelovanja iz zraka. Konferencijski i izložbeni program održavao se u dvorani Višnjik, a demonstracijski dio konferencije u 93. zrakoplovnoj bazi Zemunik, gdje su posjetitelji također mogli vidjeti kompletan inventar protupožarnih zrakoplova HRZ-a i PZO-a. ■

HRVATSKE ZRAČNE SNAGE ZA GAŠENJE POŽARA

PROTUPOŽARNA ESKADRILA U VOJARNI "ZEMUNIK":

- šest Air Tractora AT 802 (četiri na plovčima i dva na kotačima)
- šest Canadaira CL-415

ESKADRILA TRANSPORTNIH HELIKOPTERA U VOJARNI "KNEZ TRPIMIR":

- dva helikoptera Mi-8 MTV-1 (po potrebi i više)

Nabavom aviona Air Tractor AT-802 Fireboss (dvosjed) otvorena je mogućnost školovanja inozemnih piloti na tim tipovima aviona i među rijetkim smo u Europi koji imaju tu mogućnost.

POKAZNA VJEŽBA GAŠENJA POŽARA IZ ZRAKA U BAZI U ZEMUNIKU

U sklopu međunarodne konferencije o gašenju požara iz zraka "Borba protiv požara zrakoplovnim sredstvima" (Aerial Firefighting Conference Europe 2015) 30. je travnja u 93. zrakoplovnoj bazi u Zemunu održana pokazna vježba.

Avioni OSRH Canadair CL-415, Air Tractor AT-802 na kotačima kao i Air Tractor AT-802 Fireboss na plovčima izviđali su požarište i ispuštali vodu na improvizirani požar. Zatim su iz helikoptera Mi-8 MTV vatrogasci Državne intervencijske postrojbe desantirali niz uže simulirajući iskrcaj na nepristupačni teren, a izvedena je i simulacija izvlačenja i premještanja vatrogasaca na sigurno područje. Španjolski avion Canadair CL-215 T na demonstraciji je izviđao požarište i ispuštao vodu, a talijanski Canadair CL-415 prikazao je i posebnu mogućnost tretiranja ekološkog onečišćenja.

Bojnik Davor Turković, zapovjednik Protupožarne eskadrile HRZ-a i PZO-a pojasnio je da je osim stručnog skupa i letačkog programa namjera bila potaknuti goste da izaberu Zadar za trajno mjesto održavanja ove konferencije. Hrvatska bi time višestruko dobila na promociji zemlje, turizma, ali i promociji MORH-a, OSRH i vatrogasnih snaga.

"Drago mi je da su gosti zadovoljni, a mi smo ovdje i u praksi pokazali da su zrakoplovna baza i postrojbe u Zemunu sposobne prihvatići i zajedno raditi s vatrogasnim snagama drugih zemalja, što je i bio cilj ove konferencije. Naime, Republika je Hrvatska nebrojeno puta pomagala drugima, ali možda jednom pomoći bude potrebna i nama pa smo se ovdje paralelno pripremali za takvu situaciju. Dakle, pokazali smo sposobnost MORH-a i OSRH za suradnju sa susjedima i njihovim vatrogasnim snagama," zaključio je bojnik Turković. Predsjedavatelj konferencije kontraadmiral Terry Loughran iz britanske mornarice još je jednom istaknuo važnost interoperabilnosti i suradnje jer požar ne poznaje državne granice. "Hrvatska je u ovom području vrlo važna jer ima vrlo dobar koncept i sustav u borbi protiv požara zrakoplovnim sredstvima, kao što smo mogli vidjeti na demonstraciji, a bojnik Turković vodi vrlo profesionalan tim. Cilj je konferencije educirati ljudе i potaknuti interoperabilnost," kazao je kontraadmiral Loughran. Sudionici konferencije mogli su razgledati avione koji su sudjelovali u demonstraciji, zatim francuski Canadair, kao i druge avione HRZ-a i PZO-a. ■

OBILJEŽENA 20. OBLJETNICA POGIBIJE STOŽERNOG BRIGADIRA RUDOLFA PEREŠINA

Polaganjem vijenca i paljenjem svijeće na zagrebačkom je Mirogoju 30. travnja obilježena 20. obljetnica pogibije pilota HRZ-a i PZO-a stožernog brigadira Rudolfa Perešina koji je smrtno stradao izvravajući borbenu zadaću u vojno-redarstvenoj operaciji Bljesak. Obilježavanju je nazočilo izaslanstvo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane predvođeno zapovjednikom 91. zrakoplovne baze brigadirom Darkom Brajkovićem i obitelj stožernog brigadira Perešina.

Rudolf Perešin poginuo je nakon što su neprijateljske snage 2. svibnja 1995. oborile avion MiG-21 kojim je upravljao. Njegovi su posmrtni ostaci vraćeni Hrvatskoj 4. kolovoza 1997., a 15. rujna te godine pokopani su na Mirogoju. Ostao je zauvijek zapamćen u hrvatskom narodu. U najtežim je trenucima agresije na Republiku Hrvatsku, 25. listopada 1991. uspio preletjeti avionom MiG-21 i pri tom izgovorio čuvene riječi: "Ja sam Hrvat! Ne mogu i ne želim pucati u Hrvate." Od-

mah nakon toga kao borbeni pilot pristupio je postrojbama Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane i sudjelovao u svim njihovim borbenim operacijama. Odlikovan je Redom kneza Domagoja s ogrlicom, Redom Nikole Šubića Zrinskog, Redom bana Jelačića, Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana s pozlatom, Redom Stjepana Radića, Spomenicom Domovinskog rata i Spomenicom domovinske zahvalnosti za 5 godina. Nositelj je Medalje za iznimne pothvate i Medalje Bljesak.

G. SERETIN

Foto: G. Seretin

15. PRVENSTVO OSRH U ORIJENTACIJSKOM TRČANJU

NAJBOLJI REZULTATI U KATEGORIJI ŽENA

- 1. mjesto - voj Monika Martina Sipina Halper, GMTBR
- 2. mjesto - npr Marina Bašić, HRM
- 3. mjesto - pkr Petra Kuzmanić, HRM

NAJBOLJI U POJEDINAČNOJ KATEGORIJI MUŠCARACA

- 1. mjesto - ds Silvio Šafran, SOD
- 2. mjesto - čn Marijan Bogović, Z HKoV-a
- 3. mjesto - pkr Ante Jović, HRM

NAJBOLJE EKIPE

- 1. mjesto - Središnjica za obavlještajno djelovanje
- 2. mjesto - HRM
- 3. mjesto - GOMBR

U bjelovarskoj je vojarni "Bilogora" 27., 28. i 29. travnja u organizaciji Topničko-raketne pukovnije ZOD-a "Fran Krsto Frankopan" održano 15. Prvenstvo OSRH u orientacijskom trčanju. Na stazi Vrbici, na kojoj se inače održavaju i civilna natjecanja u tom zanimljivom i zahtjevnom sportu, snage je odmjerilo šezdeset dvoje natjecateljica i natjecatelja. Dobar je odaziv pripadnika jedanaest ustrojstvenih cjelina OSRH rezultirao prijavom dvanaest ekipa u borbi za plasman. Odlična organizacija natjecanja, uz pomoć Orientacijskog kluba Bjelovar, te zahtjevno postavljena staza koja je bila pravi izazov i za iskusnije natjecatelje, obilježile su prvenstvo. Orientacijsko se trčanje kao jedna od temeljnih vojnih disciplina u kontinuitetu implementiralo u sustav natjecanja

OSRH. Odjel za kinezologiju u Središnjici za upravljanje osobljem te Zapovjedništvo ZOD-a "Fran Krsto Frankopan", koji su bili u potpori natjecanja, nавали su početak priprema za sljedeće prvenstvo.

Ceremoniji zatvaranja su uz izaslanika načelnika GS OSRH brigadnog generala Blaža Beretina nazočili i drugi visoki gosti te predstavnici Orientacijskog kluba Bjelovar, kao i domaćin natjecanja zapovjednik TRP-a brigadir Tomislav Pavičić. General Beretin pozdravio je sve natjecatelje i izrazio im potporu. Podsetivši na izravan utjecaj sporta na ukupne psihofizičke sposobnosti pripadnika OSRH važne za svladavanje obučnih zadaća, pozvao ih je da prenesu pozitivna iskustva s natjecanja i promiču orientacijsko trčanje. OI

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA NA RTU KAMENJAK

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA ŠTIT 15 OVE JE GODINE OKUPILA OKO 600 PRI-PADNIKA OSRH I 70 PRIPADNIKA SLOVENSKE VOJSKE, A NJEZIN TEMELJNI CILJ BIO JE PRIKAZ UVJEŽBANOSTI I OSPOSOBLJENOSTI POSTROJBI PROTUZRAČNE OBRANE TE NJIHOTO USKLAĐENO MEĐURODOVSKO I INTERGRANSKO DJE-LOVANJE U PRIPREMI I PROVEDBI BORBENIH DJELOVANJA. U ZAVRŠNOM PRIKAZU IZVEDENA JE VJEŽBA BOJNIH GAĐANJA CILJEVA U ZRAČNOM PROSTORU S TOPNIČKIM I RAKETNIM SUSTAVIMA PZO-a, S PREDSTAVLJA-NJEM SPOSOBNOSTI PZO SNAGA SLOVENSKE I HRVATSKE KOPNENE VOJSKE...

BOJNO GAĐANJE U ZRAČNOM P

Na vojnem poligonu "Rt Kamenjak" 24. travnja održan je završni prikaz međunarodne vojne vježbe s bojnim gađanjem ciljeva u zračnom prostoru Štit 15, kojem su nazočili zamjenik načelnika GS OSRH general-pukovnik Dragutin Repinc, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Mate Ostović te drugi vojni i civilni uzvanici i gosti.

Vojna vježba Štit 15 započela je 15. travnja. Radi se o vježbi koja je prvi put održana 1994. godine, održava se 21. godinu zaredom i ima najdužu tradiciju u Oružanim snagama RH. U njoj od prošle godine sudjeluju i pripadnici Slovenske vojske, čime je vježba dobila međunarodni status. Ove je godine okupila oko 600 pripadnika OSRH i 70 pripadnika Slovenske vojske, a njezin je temeljni cilj bio prikaz uvježbanosti i sposobljenosti postrojbi

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

U sklopu vježbe Štit 15 piloti aviona i zrakoplovni tehničari MiG-a 21 iz sastava Eskadrile borbenih aviona (EBA 91. zb) i potpore letenja iz sastava Zrakoplovno-tehničke bojne 91. zb provodili su letačke zadaće vučenja zračne mete RP-1 (zemlja - zrak). Posebna je pozornost bila usmjerena na sigurnosne elemente u kritičnim fazama leta prilikom izbacivanja i formiranja mete u pravcu ispod vodoravnog stabilizatora aviona kao i pri odbacivanju mete na manevarskim površinama aerodroma slijetanja. Sustav zračne mete RP-1 koristi se pri gađanju PZO topništva s kopna ili s brodova na vučenu metu protuzrakoplovnim topovima. Avion MiG-21 bisD vuče metu na visinama 300-600 metara pri instrumentalnim brzinama letenja od 450 do 650 km/h. Za vuču mete koristi se uže dužine 1050 metara koje se u letenju izduži od 100 do 150 metara ovisno o brzini aviona. Na avion je ugradena posebna električna instalacija s upravljačkom kutijom i podtrupni nosač (kontejner). Meta se koristi kao optički cilj koji se sastoji od užadi dužine 5,5 metara i promjera 0,75 metara. Ispred mete je indikator pogodaka koji registriira udar val koji nastaje prolaskom topovske granate u njegovoj blizini. Podaci se preko odašiljača šalju na zemaljsku prijamnu postaju koja prikazuje količinu i točnost pogodaka. Sama razlučivost sustava za registraciju pogodaka RP-1 (zemlja-zrak) 6000 je granata u sekundi.

G. S.

CILJEVA ROSTORU ŠTIT 15

Protuzračne obrane HKoV-a, te drugih postrojbi HKoV-a, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane, Hrvatske ratne mornarice i Zapovjedništva za potporu te njihovo uskladeno međurodovsko i intergransko djelovanje u pripremi i provedbi borbenih djelovanja. Časnik za provedbu vježbe bio je zapovjednik Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" HKoV-a, brigadni general Blaž Beretin, a direktor vježbe pukovnik Damir Jugović.

U završnom prikazu izvedena je vježba bojnih gađanja ciljeva u zračnom prostoru s topničkim i raketnim sustavima PZO-a, s predstavljanjem sposobnosti PZO snaga Slovenske i Hrvatske kopnene vojske. Riječ je o ispitno-školskim gađanjima u kojim su borbeno oklopna vozila Protuzračne obrane topničkim sustavima pratili i gađali metu, koju je na sajli dugoj 1000

metara vukao zrakoplov MiG-21 pri brzini od oko 500 kilometara na sat, dok su raketne postrojbe PZO-a provele bojna gađanja na imitatore zračnih ciljeva.

Gađano je iz lakog prijenosnog raketnog sustava (LPRS) "S-2M" iz kojeg je tijekom završnog dijela vježbe ispaljeno deset raketa te LPRS Igla iz kojeg su ispaljena tri projektila, dok je Slovenska vojska iz LPRS Igla-S ispalila dva projektila. Tijekom cijele vježbe ispaljeno je ukupno 100 raketa iz LPRS "S-2M" te ukupno osam projektila iz LPRS Igla, dok je Slovenska vojska gađala iz LPRS Igla-S s ukupno pet projektila.

Ovakve međunarodne vojne vježbe važne su za implementaciju Ciljeva sposobnosti i poseban su ispit spremnosti naših snaga za sudjelovanje u združenim operacijama s NATO-ovim partnerima. Zamjenik načelnika GS OSRH, ge-

neral-pukovnik Dragutin Repinc zahvalio je svima na uloženom trudu i dobrim postignutim rezultatima, istaknuvši: "Iznimno nam je draga što su danas s nama i pripadnici Slovenske vojske. Nadam se da će u ovoj, već tradicionalnoj vježbi, i ta suradnja postati tradicija. Vrlo je važno graditi naše prijateljske odnose, ali prije svega kompatibilnost i interoperabilnost između savezničkih snaga i naših dviju vojski. General Repinc je također kazao kako je vježba Štit 15 kruna dugog rada i truda, a cilj je bio zajedničko napredovanje, zajedničko prolazeњe kroz standardne operativne postupke, zajedničko učenje taktika, tehnika i procedura. "Sva ovdje stечena i razmijenjena iskustva bit će važna za daljnje razvijanje sustava protuzračne obrane Republike Hrvatske i Republike Slovenije," rekao je general Repinc te naglasio kako je tijekom priprema za održavanje

vježbe vojska već tradicionalno pomagala općini Medulin inženjerijskim radovima i uređenjem okoliša na području rta Kamenjak. I zapovjednik Logističke brigade Slovenske vojske, pukovnik Milan Žurman izrazio je zadovoljstvo suradnjom i zajedničkim postignutim rezultatima. "Za Slovensku je vojsku vježba Štit važna jer želimo razvijati prijateljstvo i suradnju među dvjema oružanim snagama, među dvjema zemljama koje su članice NATO-a i EU-a. Interoperabilnost i kompatibilnost ciljevi su koje želimo postići, i one su danas uspješno dostignute i odlično prikazane na području protuzračne obrane." Pukovnik Žurman je također naglasio kako je Štit primjer dobrog zajedničkog djelovanja koje dovodi do smanjenja troškova i racionalizacije u smislu NATO-ova koncepta Pametne obrane (Smart Defence). ■

PRAKTIČNA VJEŽB IZ MEDIJA

U Regionalnom centru za odnose s javnošću u Skopju od 20. do 25. travnja održan je Temeljni tečaj odnosa s javnošću na kojem se praktičnim vježbama i prezentacijama 18 polaznika iz Grčke, Ukrajine, Makedonije, Albanije, Kosova i Hrvatske upoznavalo s osnovama medijskih vještina...

U kriznoj situaciji nije lako stati pred kameru i znatiželjne novinare, smireno dati izjavu i odgovarati na pitanja, od kojih su mnoga vrlo škakljiva. Upravo se to, među ostalim, uči na temeljnog tečaju odnosa s javnošću u Regionalnom centru za odnose s javnošću (PARC) u Skopju. Osnovna metoda tečaja jest tzv. learning by doing, odnosno učenje uz vježbu, a učenje se nastavlja i nakon predavanja, druženjem i međusobnim upoznavanjem. Jezik tečaja je engleski, a polaznici stižu iz brojnih zemalja u regiji, ali i šire. Ovaj je Centar 2013. ispunio NATO-ove kriterije i postao PTEC centar (*Partnership Education and Training Centre*), a to je ujedno jedini PTEC centar specijaliziran za područje odnosa s javnošću.

Od 20. do 25. travnja u Centru je održan Temeljni tečaj odnosa s javnošću (*Basic Public Affairs Course*) na kojem je sudjelovalo

18 polaznika iz Grčke, Ukrajine, Makedonije, Albanije, Kosova i Hrvatske. Polaznici uglavnom dolaze iz ministarstva obrane i oružanih snaga iz regije i svijeta, ali tu su uključene i druge državne institucije poput ministarstva vanjskih i unutarnjih poslova.

Medijski treneri Elena Trajanovska, satnik Makedonske vojske David Petrov i satnik Hrvatske vojske Mario Trnokop u tjedan dana uspješno su odradili brojne prezentacije, ali i praktične vježbe. Iako su mnogi polaznici ovđje prvi put stali pred kameru i to je izazivalo određenu tremu i strah, kako su nam na kraju otkrili, bilo je to vrlo dobro iskustvo i sami su osjetili kako su nakon tjedan dana vježbe puno bolji u svojim nastupima.

Primjerice, jedna od vježbi bila je davanje izjave o helikopterskoj nesreći pred kamerama i novinarama. Pritom je iznimno važno ostati sми-

**natporučnik Christos Smilianis
Multinacionalni trening centar
za potporu u mirovnim
operacijama, OS Grčke**

U Grčkoj ću provoditi tečaj odnosa s javnošću pa sam se želio dodatno educirati. Tečaj je bio vrlo koristan, a pogotovo praktični dio. Iako puno stvari možemo teorijski svidati, praksa je komplikacija i zato vrlo važna. Treneri su bili vrlo profesionalni, prijateljski nastrojeni i dali sve od sebe, a s polaznicima smo, unatoč razlikama, uspjeli ostavariti prijateljski odnos i naći stvari koje nas povezuju.

**pukovnik Kostantin Tkačuk
zamjenik šefa Direktorata
za CÍMIC, OS Ukrajine**

Na ovaj sam tečaj došao jer u svom poslu vrlo često komuniciram s medijima. Zato je važno biti profesionalan, a odnosi s javnošću jedno su od područja koje želim dodatno usavršiti. Smatram da je tečaj bio vrlo koristan jer sam želio stići praktično iskustvo. Što smo ovđje radili, a time ću u konačnici povećati učinkovitost u svom svakodnevnom poslu.

Peta KOSTANJŠAK, foto: Petra KOSTANJŠAK, PARC Skopje

Satnik Mario Trnokop, Središte za obuku i doktrinu logistike u Požegi, medijski trener u PARC-u

ren, baratati činjenicama, imati plan kako se nositi s najtežim pitanjima i ne odstupati od tog plana, kao i ne izgubiti živce. I dok u teoriji zvuči jednostavno, kada čovjek stane pred svjetla i objektiv kamere, a medijski treneri glume ne tako ljubazne novinare, shvaća se i uviđa težina ovakvih situacija. I to je doista vrlo koristan dio tečaja, a Centar je izvrsno opremljen audio, video i informatičkom opremom te ima TV-studio za izvođenje praktičnih vježbi - sve to uz pomoć donacija Kraljevine Norveške. Elena Trajanovska i satnik David Petrov rade u PARC-u i oni su među ukupno 25 certificiranih medijskih trenera. Princip je rotacijski pa se tako izmjenjuju treneri iz Hrvatske, Srbije, Kosova, BiH i Makedonije, koji nose dragocjena iskustva iz svojih zemalja. Oni ističu kako postoji vizija da se napravi još jedan ciklus za medijske

Koje je vaše dosadašnje iskustvo u odnosima s javnošću?

Od 2008. do 2013. radio sam kao časnik za odnose s javnošću u Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi, a nakon toga gotovo dvije godine u Zapovjedništvu za potporu.

Kako je počela suradnja s PARC-om u Skopju?

Početkom 2012. dobio sam poziv iz Samostalne službe za odnose s javnošću MORH-a za sudjelovanje na tečaju odnosa s javnošću u Skopju. Bio je to početak cijelog ovog ciklusa.

Kako se postaje medijskim trenerom?

Proces se sastoji od pet razina, odnosno pet tečajeva koji traju po tjedan dana, s time da smo na prva četiri tečaja u ulozi polaznika, a

nakon toga slijedi peta razina koja je za nas neka vrsta ispita. Pritom polaznici dolaze na redoviti tečaj na kojem svladavaju osnovne vještine odnosa s javnošću - to je taj tzv. Basic Public Affairs Course.

Koliko naših pripadnika sudjeluje u projektu?

Prije mene je sudjelovalo troje ljudi, pukovnik Dražen Jonjić, Emina Lišić i Francois Bui, a zatim smo bojnik Vladimir Škarica i ja prošli taj ciklus od pet razina te postali certificirani medijski treneri. Dogovorili smo da ja vodim taj temeljni tečaj, bojnik Škarica tečaj komunikacijskih vještina, a pukovnik Jonjić tečaj odnosa s javnošću u međunarodnim operacijama.

Kako polaznici reagiraju na program osnovnog tečaja?

Polaznike upoznajemo s osnovnim pravilima odnosa s javnošću, radimo TV-intervju i TV-izjavu te ih pokušavamo naučiti na koji se način odnositi prema novinarima. Naravno da je nakon tjedan dana učenja i vježbi napredak kod polaznika prilično vidljiv.

Kakva je suradnja s drugim instruktorma i koji su vaši dojmovi s tečaja? Na ovom su tečaju svi polaznici bili otprikljike na istoj razini po znanju pa je zbog toga naš posao bio nešto lakši. Inače, medijska trenerica Elena Trajanovska certificirana je u isto vrijeme kad i ja pa smo zajedno prolazili taj proces, a satnik David Petrov priključio se nešto kasnije. Naša je suradnja izvrsna, mislim da smo dobar tim, a nadam se da su i polaznici to prepoznali.

BA SKIH VJEŠTINA

trenere jer ima puno zainteresiranih pa bi se i mreža medijskih instruktora do 2016. godine proširila.

Što se tiče samih polaznika, u samo tjedan dana vidljiv je napredak i koliko je zapravo uspješna metoda učenja kroz praksu. "Napredak je vrlo vidljiv i može se vidjeti i kako polaznici dobivaju samopouzdanje, što je naša namjera. Kad ovaj tečaj završi, obično nam se svi javljaju jer žele doći na napredni tečaj," objašnjavaju nam medijski treneri. Ove se godine uz temeljni tečaj nudi još napredni tečaj odnosa s javnošću, zatim krizno komuniciranje i odnosi s javnošću u vojnim operacijama. "Prve smo godine ponudili dva osnovna tečaja odnosa s javnošću za NATO i partnerske zemlje, a ove godine imamo čak četiri tečaja jer je interes velik i stalno povećavamo broj zemalja koje sudjeluju. Tako nam dolazi sve više polaznika iz Ukrajine, zatim Moldavije i Gruzije, a na ovom smo tečaju prvi put imali polaznika iz Grčke. Također, u rujnu bi trebali doći i prvi polaznici iz Kine," zaključuju treneri. Oni su također jednom bili polaznici tečaja pa su i sami svjesni kako se polaznici osjećaju i kako im pomoći da svladaju poteškoće. ■

IZOBRAZBA ZA

ZASLUŽITI ČIN DOČASNIKA, POSTATI VOĐA, SAMO JE PO SEBI MOTIVIRAJUĆE. ULAZAK U DOČASNIČKI LANAC POTPORE MLADIM JE POLAZNICIMA IZNIMNO BITAN ZA BUDUĆI POSAO PROFESIONALNOG VOJNIKA, A ČIN SKUPNIKA TEMELJ IM JE ZA DALJNJI RAZVOJ...

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

U početku ih je bilo sto pedeset. Nisu to samo najbolji vojnici i vojnikinje OSRH, nego oni koji su prepoznati kao mogući vođe, dočasnici, i uzeti zato u obzir kao kandidati za Izobrazbu za razvoj vođa (IRV). Stigli su u Požegu, u ruke ljudima koji su vođe postali prije više vremena, onima koji su zaslužili zvanje instruktora u Dočasnicičkoj školi Hrvatskog vojnog učilišta. Ulagana testiranja trajala su četiri dana. Testiranje iz vojne službe sastoji se od pismenog ispita. Tjelesna spremna provjerava se prema kategoriji 3 za djelatne vojne osobe, s trčanjem na 270 i 3200 metara, pre-gibima i sklekovima. Kompleksna je i provjera temeljnih vojničkih pojedinačnih zadaća unutar sedam programskih područja (veza, pješačko oružje, NBKO, vježbovnik OS, prva pomoć, vojna topografija, taktika). Nezadovoljavajuće znanje, izvedba ili priprema, makar i u promilju od traženog, makar u samo jednoj od tematskih cijelina, automatski je eliminacijsko. Strogim je kriterijima udovoljilo 109 kandidata i njihovi su rezultati poslani u Središnjicu za upravljanje osobljem koja je morala zaključiti rang-listu onih koji će biti odabrani kao polaznici u novom naraštaju. Krajem travnja na vojni je poligon "Gakovo" na kojem se održava IRV stiglo 38 vojnika i osam vojnikinja. Od kandidata su postali polaznici i ponovno su došli pod pasku istih instruktora, na čelu s voditeljem izobrazbe stožernim narednikom Slobodanom Sambolom.

Dok nam stožerni narednik Sambol u improviziranom uredu objašnjava detalje IRV-a, iz hodnika se kroz zatvo-

rena vrata čuje prava dočasnica vika, gromki glas instruktora koji požuruje vojnike na postrojavanje. Ponedjeljak je ujutro, četverotjedna izobrazba ulazi u drugu polovicu i zahuktava se, teorija sve više ustupa mjesto prijenosu uživo. Svi su još puni snage i entuzijazma, a tako će sigurno biti do samog kraja. Zaslužiti čin dočasnika, postati vođa, samo je po sebi motivirajuće. Ulagak u Dočasnicički lanac potpore mladim je polaznicima iznimno bitan za budući posao profesionalnog vojnika. Instruktori svoj posao ne rade samo da bi izvršili profesionalnu zadaću. Motivirani su da ojačaju svoj lanac potpore, da bude barem jednak kvalitetan kao što je danas. "Što se tiče instruktorskog kadra, to su sve provjereni dočasnici koji iza sebe imaju mnogo iskustva, rada i ciklusa izobrazbe. Najbitnije je da sve to mogu prenijeti na polaznike," kaže nam stožerni narednik Sambol. Kako je već uobičajeno na raznim razinama vojničke, dočasnike i časničke izobrazbe, ustroj je kao u postrojbi, polaznici su podijeljeni u desetine. Međutim, koliko god je moguće, prilikom izobrazbe stavljaju se naglasak na timove jer razvoj vođe u velikoj mjeri podrazumijeva vođe timova. IRV se tehnički sastoji od pet programskih područja: taktike, vojne topografije, vojne službe, vođenja i pješačkog oružja. Unatoč svim tim bitnim segmentima vojničke struke, voditelj IRV-a priznaje da je za instruktore najteži dio stvoriti vođu, čovjeka kojem će ljudi vjerovati i slijediti ga: "Moramo u polaznicima izazvati klik, prelazak iz vođenog u

"Koliko god je moguće prilikom izobrazbe stavljamo naglasak na timove jer razvoj vođe u velikoj mjeri podrazumijeva vođe timova," rekao nam je voditelj izobrazbe stožerni narednik Slobodan Sambol

vođu. Drilamo ih svim mogućim informacijama o tome tko i što vođa treba biti, što i kako treba raditi, kako razmišljati i o sebi i o drugima. Vođenje je implementirano u sva ostala područja." Da bi došlo do *klika* potrebna je toliko puta spominjana, ali neprijeporna instruktorska strogost i pravednost. "Vojska smo i ljudi to prihvaćaju, nije loše reći da strogoča i disciplina određuju vojnika. Ako imalo popustiš u stezi, to se može pogrešno shvatiti, pogotovo u ovakvim, terenskim uvjetima poligona koji je prilično izdvojen od većih naselja", kategoričan je stožerni narednik Sambol. Sa zadovoljstvom, međutim, ističe da nikakvih otklona od stege dosad nije bilo. Rekli smo, polaznici su itekako motivirani, svjesni što je na kocki i ispunjavaju sve svoje obveze. Čin skupnika temelj im je za daljnji profesionalni razvoj. ■

RAZVOJ VOĐA

Tijekom boravka na poligonu "Gakovo", ekipa Hrvatskog vojnika nazočila je dijelu praktične obuke IRV-a. Pratili smo desetinu tijekom taktičkog kretanja, a najzanimljivija je bila simulacija prilično komplikirane situacije. Dakle, desetina je izložena NBK napadu i svi su vojnici oslijepljeni osim zapovjednika koji leži teže ranjen, ali lucidan. Pola ljudi iz desetine ima streljivo u rinfuzi, a pola rastavljene puške. Skupine su međusobno razdvojene na udaljenosti od nekoliko desetaka metara. Zavezanih očiju moraju staviti streljivo u spremnike, odnosno sastaviti pušku. Potom oni s oružjem trebaju proći kroz simulirano minsko polje slijedeći samo upute zapovjednika koji ranjen teško vidi situaciju iz ležećeg položaja. Kroz prepreke moraju stići do kolega sa streljivom i kompletirati oružje. Zanimljivo, izazovno i atraktivno, a to je samo jedna od inačica vježbe koja traži snalaženje bez osnovnog osjetila, ali i povjerenje u zapovjednika i njegove odluke!

IZLOŽBA U HRVATSKOM POVIJESNOM MUZEJU

**DA BI VAS IZLOŽBA EUROPŠKIH VOJNIČKIH PUŠAKA U HRVATSKOM POVIJESNOM MUZEJU FASCINIRALA,
NE TREBATE BITI ENTUZIJAST ZA ORUŽJE. OSIM ŠTO SU POVIJESNA DRAGOCJENOST, ZANIMLJIVE SU I
ZBOG TEHNIKE IZRADE I DJELOVANJA, A I VEĆINOM SU PRIMJERI PRAVIH OBRTNIČKIH, PA I UMJETNIČKIH
VJEŠTINA I TALENATA. IZLOŽENO JE OKO STO PEDESET PUŠAKA I UGLAVNOM SU IZVANREDNO OČUVANE...**

Kratka puška paljenja na stijenj

Couleuvrane-Culverin

Njemačka (?), XIV. st.

Duljina: 160 mm, masa: 1550 g; kalibr: 18 mm

Puška s kukom iz okolice Gunje

Hackenbüchse

Austrija: Štajerska, XV. st.

Duljina: 777 mm, masa: 12 100 g; kalibr: 25 mm

PRIPREMA,

Teška puška s mehanizmom za opaljivanje na kremen

Francuska: Saint-Étienne (?), XVIII. st.

Duljina: 1590 mm; kalibr: 19,5 mm

Austrijska mornarička puška za opaljivanje na kremen M 1784,
s proširenim ustima cijevi - mušketon, trombun

Musqueton (M 1784) für Kriegsmarine

Austrija, kraj XVIII. st.

Duljina: 1170 mm, masa: 5300 g; promjer: 57 mm

Austrijska puška za lovačke postrojbe, skraćena, s
mehanizmom paljenja na perkusiju, sistem Console
M 1807/35 (na bakreni tuljičić, prethodnik kapsule)

Jägerstutzen M 1807/35

Austrija: Wiener Neustadt (Bečko Novo Mjesto):
Recknagel, poslije 1838.

Duljina: 710 mm, masa: 3800 g; kalibr: 15,6 mm

Iako smo svjesni koliko dugo Hrvatski povijesni muzej (HPM) čeka da bi dobio veće prostore za izlaganje svojih izvanrednih i bogatih kolekcija, ambijent zagrebačke gornjogradske barokne palače Vojković-Oršić-Kulmer-Rauch upravo savršeno odgovara izložbi *Priprema, pozor, pali!* – *Europske vojničke puške u Zbirci oružja Hrvatskog povijesnog muzeja*, otvorenoj 15. travnja. Naime, među oko sto pedeset izloženih pušaka nećete naći poluautomatsko ili automatsko oružje, nego prevladava ono koje nazivamo *klasičnim*. “U zbirci imamo više od 600 pušaka, od kraja XIV. do osamdesetih godina dvadesetog stoljeća,” kaže nam Dora Bošković, voditeljica Zbirke oružja HPM-a. Okolnosti su dopustile da se ovom prilikom izloži otrplike četvrtina. Izložbeni je prostor dobro osvijetljen i pregleđan, a dojam upotpunjuje ugodna pozadinška glazba starih vojničkih koračnica, slike gradova te zemljovidovi povezani s izlošcima. Bilješke uz svako razdoblje i svaku skupinu pušaka (podrijetlo, izrada, tehnologija...) vrlo su detaljne i zadovoljit će u najzahtjevnije. Razvoj vatrenog oružja uglavnom je povezan s razvojem tehnike općenito. Na puškama se mogu dobro uočiti sve nove znanstvene spoznaje i tehnička otkrića stoga se podjela izložbe prema vrsti pušaka uglavnom po-klapa s vremenskim kontinuitetom. Dakle, podjela po cijelinama mogla bi se svesti na prvo ručno vatreno oružje, bedemske puške, puške s mehanizmom opaljivanja na kremen,

Domagoj VLAHOVIĆ, foto: Hrvatski povijesni muzej

TERMINOLOŠKE POLEMIKE

Poznavaocima pješačkog, pa i težeg vatrenog oružja u Hrvatskoj, dobro su poznati stali domaći terminološki prijepori oko naziva pojedinih vrsta ili dijelova. Iznimka nisu niti stari, povijesni primjerici, koje smo s velikim zadovoljstvom razgledali. Recimo, većini nas poznat je naziv arkebuza. Međutim, to je njemački naziv koji su poslije *iskrivili* Francuzi, a vjerojatno je lješe upotrijebiti hrvatski kukače, fitiljače ili puške na lantu. Jedinstveno, standardno nazivlje ne postoji i zanimljivo je pratiti polemike stručnjaka, koje čuli smo, nisu izostale ni prilikom postavljanja izložbe.

Pruska pješačka puška s mehanizmom paljenja na udarnu iglu sistema Dreyse M 1862
Dreyse Zündnadelgewehr M 1862
Njemačka: Spandau: Arsenal Spandau, 1862.
Duljina: 1280 mm, masa: 4700 g; kalibr: 15,3 mm

POZOR, PALI!

potom na perkusiju, na udarnu iglu i napokon višemetne puške. "Povijesni slijed izloženih pušaka prati hrvatsku i djelomično europsku povijest, u kojoj su vojnici iz hrvatskih zemalja aktivno sudjelovali," zabilježeno je u prigodnoj publikaciji vezanoj uz izložbu. Da bi vas izložba fascinirala, ne trebate biti entuzijast za oružje. Osim što su povijesna dragocjenost, zanimljive su i zbog tehnike izrade i djelovanja, a i većinom su primjeri pravih obrtničkih, pa i umjetničkih vještina i talenata. Uglavnom su izvanredno očuvane, tako da se vaše oči mogu *nahrani* mnoštvom detalja. Bez problema ih možete zamisliti u rukama nekog starog puškara iz Štajerske ili vojnika iz rata Habsburgovaca i Napoleona. Naravno, u tim vremenima na prostoru Hrvatske nije bilo zapaženijih konstruktorâ ili proizvođača pušaka pa one izvorno nemaju naše podrijetlo. No, većina izloženih nalazi se u rukama vojnika koji su bili na području današnje Hrvatske, od bedernskih pušaka kojima su krajišnici branili svoje utvrde od Turaka, sve do onih u rukama sudionika svjetskih ratova u prošlom stoljeću.

Izložbu svakako preporučujemo pogledati, prije svega svim hrvatskim vojnicima, koji će uz puške naučiti ponešto i o životu svojih kolega iz daleke prošlosti. Pruža puno više od samih izložaka, zajedno s drugim pisanim i multimedijskim popratnim sadržajima u malo vremena može dati mnoštvo znanja i informacija, a može se razgledati do 14. lipnja. ■

**Američka višemetna puška
Winchester Model 1866**
Winchester Model 1866
Sjedinjene Američke Države:
Connecticut: New Haven:
Winchester Repeating Arms
Company, 1872./1873.
Duljina: 1170 mm, masa:
4000 g; kalibr: .44 Henry
(.44 RF, 11,2 mm metak)

**Puška Mauser Modell 1893.,
modificirana**
Njemačka: Oberndorf:
Königlich Württembergische
Gewehrfabrik - Waffenfabrik
Mauser, 1904.
Duljina: 1090 mm;
kalibr: 8 x 57 mm

VIJESTI IZ OSRH

Vježba na zemljištu Grom 15

Središte za borbenu obuku Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" provelo je na vojnog poligona "Eugen Kvaternik" od 21. do 23. travnja drugu vježbu na zemljištu Grom 15 s ciljem provjere uvježbanosti i ocjenjivanja obučenosti 1. mehanizirane satnije 2. mehanizirane bojne Gromovi GMTBR-a, u provedbi napadnih operacija s prelaskom u operacije stabilnosti u što realnijim uvjetima i uz korištenje simulacijskog sustava MILES IWS. Direktor vježbe (EXDIR) bio je zapovjednik SBO-a, ujedno i vojnog poligona, brigadir Ivan Jurilj. Igrajućom postrojbom koja je bro-

jila 150 pripadnika bojne Gromovi zapovijedao je zapovjednik satnije NATO-ovih snaga za odgovor (NATO Response Force) 2. mehanizirane bojne Gromovi, natporučnik Saša Derić. Njima se u vježbi "suprotstavilo" 65 pripadnika 2. mehanizirane satnije Oklopne bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade pod zapovjedanjem poručnika Leona Vlašića, zapovjednika 2. tenkovskog voda, 2. tenkovske satnije Oklopne bojne GOMBR-a. Vježbu je vodilo i nadziralo Središte za nadzor vježbe i nadzirateljsko-motriteljski tim na terenu iz sastava SBO-a. Voditelj upravljačkog stožera vježbe

(EXCON) bio je bojnik Romeo Horvat iz Odjela za planove i operacije, a čelnik ocjenjivačkog tima satnik Anto Rašić iz Odjela za nadzor i obuku. Nadzirateljsko-motriteljski tim Odjela za nadzor i obuku promatrao je svaki detalj vježbe sa svrhom ocjenjivanja na terenu nakon koje slijedi izrada izvješća. U vježbi je sudjelovalo 45 pripadnika SBO-a koji su bili opremljeni osobnim kompletom simulacijskog sustava, kontrolnom jedinicom s radiom i GPS uređajima. Kontrolne jedinice bile su postavljene i na 13 borbenih vozila Patria koja su sudjelovala u vježbi. S pomoći simu-

lacijskog sustava MILES zabilježena je aktivnost svakog sudionika vježbe kao i borbenog vozila koje će uz izvješća tima nadziratelja / motritelja biti dokumentirane u Paketu ponesi kući, namijenjenom zapovjednicima postrojbi kao materijal iz kojeg se mogu bolje upoznati s trenutačnim statusom obučenosti postrojbe te na temelju njega kreirati buduće planove obuke. Na raščlambi vježbe 24. travnja zaključeno je da su ispunjeni svi zadani ciljevi vježbe. Zapovjednik igrajuće postrojbe natporučnik Derić izrazio je zadovoljstvo dobivenim ocjenama i zalaganjem svih pripadnika. OJI

Obljetnica ustrojavanja 2. motorizirane bojne Pauci

U vojarni "Kralj Zvonimir" u Kninu 27. je travnja svečano obilježena 8. obljetnica ustrojavanja 2. motorizirane bojne Pauci Gardijske motorizirane brigade i 24. obljetnica osnivanja 4. gbr HV-a. Svečanosti su nazočili zapovjednik Brigade brigadi general Boris Šerić, izaslanstvo Udruge veterana 4. gardijske brigade na čelu s umirovljenim brigadirom načelnikom Stožera ratne 4. gbr Čedomirom Sovuljem Kenedijem, te zapovjednici postrojbi i pripadnici Zapovjedništva Brigade.

Zapovjednik Pauka bojnik Ante Carminatti, podsjetio je na značaj i ratni put 4. gardijske brigade te istaknuo da 2. motorizirana bojna GMTBR-a slijedi tradiciju Brigade i izvršavanjem svih postavljenih zadaća u proteklom razdoblju nastavlja postizati visoke rezultate. Osvrnuo se i na najznačajnija postignuća bojne tijekom protekle godine i nove zadaće koje predstoje te na obveze dalnjeg usavršavanja i pripremanja za provedbu najzahtjevnijih specijalističkih zadaća u multinacionalnom, intergranskom i višerodovskom okruženju. General Šerić naglasio je kako je ova obljet-

nica posebna prigoda da se s ponosom sjetimo svih poginulih i nestalih Pauka koji su podnijeli najveću i najsvetiju žrtvu tijekom stvaranja, obrane i oslobođanja domovine te da je biti čuvarom i baštinikom tradicije 4. gbr, nositi crvenu beretku, grb i ime velike privilegije, ali i obveza. Istaknuo je vrlo dobre rezultate u profesionalnom razvoju, obučavanju i razvijanju novih sposobnosti, što se očitovalo uspješnim sudjelovanjem pripadnika bojne u operaciji ISAF, a potom i Odlučnoj potpori. U zadaćama koje ih očekuju naglasak je na preustroju jer će postrojba biti ustrojena kao mehanizirana bojna opremljena borbeno-oklopnim vozilima Patria. Predstoji vrlo intenzivan ciklus obuke i sveobuhvatne pripreme za prijam vrlo složene i sofisticirane tehnike, kako bi već sljedeće godine bili spremni za početak novog obučnog ciklusa kao Bojna grupa mehaniziranog pješaštva III (BGM III). Svečanost je nastavljena dodjelom pohvala i nagrada za uspješno obavljanje zadaća i ostvarene iznadprosječne rezultate u izvršavanju postavljenih zadaća. OJI

GOMBR-u URUČEN SREBRNI GRB OPĆINE BABINA GREDA

Prigodom proslave 560 godina od prvog spomena općine Babina Greda i 240 godina školstva u Babinoj Gredi 23. su travnja na svečanoj sjednici Općinskog vijeća dodijeljena javna priznanja zaslužnim institucijama i pojedincima. Odlukom Općinskog vijeća Babina Greda Gardijskoj oklopno-mehaniziranoj brigadi dodijeljena je Plaketa "Srebrni grb općine Babina Greda" za postizanje najviših rezultata u obrani suvereniteta i stvaranja Republike Hrvatske, te sudjelovanje u zaštiti i spašavanju od poplava kao i pružanja logističke potpore u izgradnji objekata za zaštitu od poplava u njihovoj općini. Plaketu je od zamjenika načelnika Općine Ivana Kopića primio izaslanik načelnika GS OSRH generala zbara Drage Lovrića, pukovnik Mile Valentić, načelnik Stožera GOMBR-a.

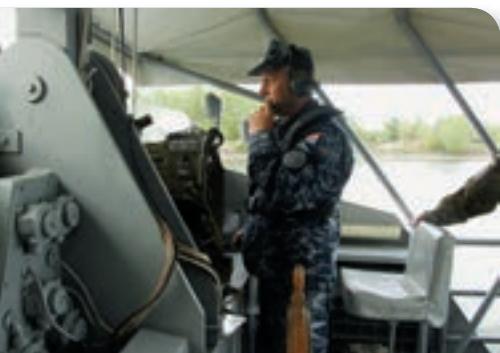

POTPISAN MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

U NATO-ovu je sjedištu u Bruxellesu 16. travnja vojni predstavnik RH pri NATO-u i EU-u general-bojnik Mate Pađen potpisao Memorandum o razumijevanju o pristupanju Oružanih snaga Republike Hrvatske EUBG-u u organizaciji i pod vodstvom Njemačke. Memorandum su uz Hrvatsku i Njemačku potpisale i ostale zemlje sudionice: Nizozemska, Luksemburg i Češka. Sudjelovanje OSRH u EUBG-u planira se u drugoj polovini 2016. godine.

OJI

PRVA PLOVIDBA OPHODNOG BRODA RIJEČNE BOJNE DUNAVOM

Ophodni je brod OB-93 Šokadija Riječne bojne Inženjerijske pukovnije ZOD-a "Fran Krsto Frankopan" 14. travnja prvi put zaplovio Dunavom do granice s Mađarskom.

Brodom je zapovijedao poručnik bojnog broda Boris Majer, u nazočnosti zapovjednika ZOD-a brigadnog generala Blaža Beretina, zapovjednika Inženjerijske pukovnije brigadira Eugena Njarja i zapovjednika Riječne bojne bojnika Ivana Liovića.

Plovidba je provedena u cilju pripreme za međunarodnu vojnu vježbu Iron Cat 15 u kojoj će sudjelovati riječne postrojbe Hrvatske, Mađarske i Srbije, a održat će se u rujnu 2015. u Srbiji.

General Beretin izrazio je zadovoljstvo uspješno provedenom plovidbom koja je dio redovite obuke Riječne bojne, a ujedno je i provjera operativnih sposobnosti Hrvatske kopnene vojske.

Brigadir Njari istaknuo je kako je plovidba nastavak razvijanja sposobnosti Oružanih snaga te podupire misiju postrojbe i njezine zadaće.

OJI

Obuka za Odlučnu potporu u SimS-u

Od 20. do 24. travnja u Simulacijskom su središtu u sklopu preduputne obuke 3. HRVCON-a za odlazak u misiju *Odlučna potpora* 53 pripadnika GMTBR-a i dva pripadnika ZOD-a provela obuku na simulacijskom sustavu VBS2 (Virtual

Battlespace 2). Sastavnica FP COY (Force Protection Company) provodila je obuku na sustavu, a GDCC (Ground Defense Coordination Cell) progrevala je ulogu nadređenog JOC-a (Joint Operations Center).

M. ŠEBETOVSKY

Taktička vježba Zrcalo 2015 Bojne OSMiO HRM-a

Bojna obalne službe motrenja i obavješćivanja (bOSMiO) Hrvatske ratne mornarice provela je od 7. do 10. travnja taktičku vježbu Zrcalo 2015. Vježba je provedena na više lokacija: u splitskoj vojarni "Sv. Nikolja", na područjima razmještaja postaja obalnog motrenja (POM), području Zečeva (Rogoznica) i na

brdu Vlaška, a zapovijedao je zapovjednik bOSMiO-a pukovnik Nikša Mirkuličić.

Cilj vježbe bila je provjera bojne spremnosti i uvježbavanje snaga, ispitivanje komunikacijsko-informacijskih sustava na uporabi u HRM-u te taktika, tehnička i procedura u provedbi namjenskih zadaća bOSMiO-a. Vježba je također poslužila i kao neposredna priprema za provedbu vojne vježbe HRM-a Harpun 2015/I.

Pukovnik Mirkuličić vježbu je ocijenio uspješnom, istaknuvši prije svega profesionalnost i kolegialnost osoblja te vrlo visok stupanj suradnje i koordinacije svih sudionika, pripadnika HRM-a i Središnjice KIS-a.

OJI

GMTBR U AKCIJI ZELENA ČISTKA

GMTBR je 17. travnja povodom Dana planeta Zemlje pružio potporu Ekološkoj udruzi "Krka" Knin u provedbi nacionalne akcije prikupljanja otpada pod nazivom Zelena čistka.

Sudjelovalo je dvadeset pripadnika Inženjerijske bojne opremljenih građevinskim strojem za ravnanje terena (kopač utovarivač, tj. kombinirka), trimerima, motornom pilom i ručnim alatom za čišćenje. Bila je to treća uzastopna akcija u kojoj je provedeno ravnanje terena i prorjeđivanje vegetacije te prikupljanje otpada uz rijeku Krku i šetalište Marunuš. Predstavnici Ekološke udruge "Krka" Knin bili su iznimno zadovoljni provedenim radovima i izrazili su nadu u daljnju suradnju na uređenju kninskog okoliša.

Z. SMOLJO

CAX Zid 15

U prostorijama Simulacijskog središta ZOD-a "FKF" 13. je travnja počela računalno potpomognuta vježba Zid 15 koju uz stručno vođenje i nadziranje djelatnika SimS-a provodi 1. mehanizirana bojna GOMBRA-Sokolovi, pod zapovjedništvom zapovjednika pukovnika Ivana Miloša. Od 6. do 10. travnja provedene su radionice za obuku operatera na radnim stanicama i pripremu zapovjednika satnija. Zadaća je vježbe uvježbavanje primarne obučne skupine, stožera bojne, u provedbi obrambene operacije, kako bi se dostigli zahtijevani standardi obučenosti, a područje djelovanja odvija se na digitaliziranom zemljovidu šireg područja poligona "Eugen Kvaternik" na Slunju. Primarna obučna skupina je stožer bojne Sokolovi, dok su sekundarne skupine podređene satnije i nadređeno Zapovjedništvo brigade.

Vježba je ujedno i priprema za vježbu bojnog gađanja Sokol 15 koju će Brigada provesti na poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju krajem svibnja i početkom lipnja ove godine te za uvježbavanje i usuglašavanje stožernih procedura za međunarodnu vojnu vježbu Immediate Response 15 u kojoj Brigada ima ulogu primarne obučne skupine.

OJI

Tečaj za vojne promatrače i policijske časnike UN-a

U RAKITU se održava integrirani Tečaj za vojne promatrače UN-a i Tečaj policijskih časnika UN-a. Tečaj za vojne promatrače UN-a polazi 13 pripadnika OSRH te jedan pripadnik OS-a Filipina. Nakon dva tjedna teorijske obuke u SMVO-u, polaznici će na vojnem vježbalištu "Gakovo" tijedan dana uvježbavati potrebne UN-ove procedure. Na Tečaj policijskih časnika UN-a stiglo je 14 polaznica, policijskih časnica iz Egipta, Sudana, Jordana, Etiopije, Nigerije, Mjanmara i Indije...

U Središtu za međunarodne vojne operacije (SMVO) u RAKITU započeo je 4. svibnja integrirani Tečaj za vojne promatrače UN-a (*UN Military Observer Course*) i Tečaj policijskih časnika UN-a (*UN Police Officers Course*). Otvorenju tečajeva nazočili su pukovnik Ivica Plejić, zapovjednik Središta za međunarodne operacije, brigadni general Zdravko Jakop, zamjenik direktora RACVIAC-a, satnik Goran Boroš, voditelj Tečaja za vojne promatrače UN-a, instruk-

tor iz Švicarskog središta za obuku (SWISSINT), Lidiya Werhas i Duje Ančić, predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih i europskih poslova, te polaznici tečajeva i djelatnici Središta. Riječ je o prvom takvom integriranom tečaju koji SMVO provodi u suradnji s MUP-om i MVEP-om. Tečaj za vojne promatrače UN-a trajat će do 22. svibnja, a polazi ga 13 pripadnika OSRH te jedan pripadnik OS-a Filipina. Nakon dva

tjedna teorijske obuke u SMVO-u, polaznici će na vojnem vježbalištu "Gakovo" tijedan dana uvježbavati potrebne UN-ove procedure. Tečaj je namijenjen stožernom osoblju na dužnosti promatrača, a polaznici će se upoznati s povijesku, strukturu i mjerodavnosti međunarodnih organizacija, mjestom i ulogama UN-a, načinima funkcioniranja administracije, logističke potpore te zapovijedanjem u misijama UN-a, kao i s pravnim

odrednicama u operacijama potpore miru, dužnostima i zadaćama vojnih promatrača UN-a i sl.

Na Tečaj policijskih časnika UN-a stiglo je 14 polaznica, policijskih časnica iz Egipta, Sudana, Jordana, Etiopije, Nigerije, Mjanmara i Indije, a program traje dva tjedna. Cilj tečaja je osposobiti policijske službenike za sudjelovanje u mirovnim misijama u svojstvu policijskih časnika.

L. PULJIZEVIĆ, foto: K. KNEZEK

Trogirski vrtić Vrabac u posjetu brodovima HRM-a

Foto: M. Maros

U pratinji ravnateljice, odgojiteljice i dvoje roditelja, osamnaestero je djece iz trogirskog vrtića Vrabac posjetilo 4. svibnja vojarnu "Sv. Nikolja" i razgledalo desantni brod minopoplagač DBM-82 Krka te raketnu topovnjaču RTOP-42 Vukovar.

Kako je nastavnom planom i programom vrtića na rasporedu projekt Plovila, tete su došle na ideju da djeca posjetite brodove Hrvatske ratne mornarice.

S obzirom na to da je riječ o djeci predškolske dobi, uzrasta od četiri do šest godina,

posade brodova posebno su pozorno pratile male posjetitelje, istodobno odgovarajući na brojna pitanja. Razigrane i znatljeljne, zanimalo ih je zašto je brod baš takve boje, čemu služi sidro, za što se koristi užad, kuda sve plove, tko je glavni na brodu. Oduševljeni onim što su vidjeli i čuli, gotovo su svi izrazili želju da bi kad odrastu i oni bili mornari.

Kao i uvek u takvim prigodama, na kraju posjeta uslijedilo je fotografiranje ispred kipa sv. Nikole.

M. SIRIŠČEVIĆ

ZAVRŠETAK IZOBRAZBE SEDMOG NARAŠTAJA VOJNOSTRUKOVNE IZOBRAZBE ČASNIKA

Na Hrvatskom je vojnom učilištu "Petar Zrinski" 30. travnja svečano obilježen završetak izobrazbe sedmog naraštaja vojnostrukovne izobrazbe časnika u funkcionalnom području. Svečanosti su nazočili zamjenik zapovjednika Hrvatskog vojnog učilišta komodor Tihomir Erceg, tajnik HVU-a brigadir Dario Matika, zapovjednik Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" brigadir Ivan Zelić, vojni kapelan pater Zoran Vujičić, predstavnici uprava Glavnog stožera Oružanih snaga te načelnici katedri Dekanata HVU-a i nastavnici koju su proveli izobrazbu.

Vojnostrukovna izobrazba časnika treća je razina vojne izobrazbe. Cilj programa je osposobljavanje polaznika za obnašanje stožernih dužnosti u združenim, nacionalnim i multinacionalnim zapovjedništvima, stožerima i snagama na operativnoj i strategijskoj razini planiranja i provedbe združenih operacija.

Izobrazba je trajala četiri mjeseca odnosno 468 nastavnih sati, a uspješno ju je završilo 50 polaznika, među njima deset polaznica, iz svih grana Oružanih snaga.

Z. LOVAŠEN

Obuka sigurne i terenske vožnje

Od 27. do 30. travnja u požeškom je Središtu za obuku i doktrinu logistike provedena obuka sigurne i terenske vožnje uz uporabu vitla. Cilj obuke je osposobljavanje polaznika za samostalno ili skupno upravljanje terenskim vozilima u svim cestovnim i terenskim uvjetima uz uporabu svih uređaja koji omogućuju bolju prohodnost u svim vremenjskim i zemljiskim uvjetima te upoznavanje sa sigurnosnim mjerama u vezi s korištenjem vozila.

Obuka je provedena na logističkom vježbalištu "Glavica" koje nudi potpun doživljaj većine kritičnih momenata na koje vozač može naći prilikom uporabe vozila, a polaznici

su osposobljeni za gradske i terenske uvjete vožnje. Voditelj obuke narednik Zoran Orolić izjavio je: "Obuku je u potpunosti svladalo svih pet polaznika te su stekli pravo za dobivanje potvrde o osposobljenosti. Istaknuo bih njihovu veliku motivaciju koja je rezultirala odličnim rezultatima."

Na kraju obuke je voditelj Odsjeka za izobrazbu i doktrinu Prometne službe pukovnik Vilko Pavelić zaželio polaznicima puno uspjeha u vojnoj karijeri te im uručio potvrde o završenoj obuci za vozača sigurne i terenske vožnje.

A. MANDIĆ

Završena obuka za logističkog dočasnika

U požeškom je Središtu za obuku i doktrinu logistike od 7. do 30. travnja provedena obuka za logističkog dočasnika. Cilj obuke je osposobljavanje polaznika za samostalan rad prema važećim pravilima i propisima za provedbu zadaća u stacionarnim i terenskim uvjetima te mirovnim operacijama. Obučavani su za upravljanje materijalnim resursima postrojbe, vođenje materijalnih evidencija, uredsko poslovanje, skladištenje, čuvanje i održavanje materijalne imovine, provođenje propisanih mjera zaštite te izvješćivanje sukladno propisanoj proceduri. Voditelj obuke stožerni narednik Mijo Sakoman izjavio je da je svih deset polaznika svladalo plan i program te ispunilo uvjete za stjecanje potvrde o osposobljenosti za dužnost logističkog dočasnika. Na kraju obuke voditelj Odsjeka za izobrazbu i doktrinu Intendantske službe bojnik Miroslav Žilić uručio je polaznicima potvrde o osposobljenosti za dužnost logističkog dočasnika te izrazio želju da stečena znanja maksimalno koriste u radu te budu učinkoviti u svojim postrojbama.

A. MANDIĆ

NASTUP "KRILA OLUJE" NA UTRCI **WINGS FOR LIFE WORLD RUN**

Akrobatska grupa "Krila Oluje" koja djeluje u sastavu Eskadrile aviona 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a nastupila je 3. svibnja u uvodnom programu utrke "Wings For Life World Run" koja je startala iz Zadra.

Prelotom iznad startnog područja piloti "Krila Oluje" pozdravili su sudionike humanitarnе utrke, a to im je bio drugi službeni nastup u novoj postavi i formaciji od pet aviona Pilatus PC-9M pod vodstvom vođe grupe bojnika Damira Baraća. U postavi se još nalaze kao prvi ljevi i desni pratitelj satnik Ivan Andrić i natporučnik Goran Grgić, repni je pratitelj natporučnik Darko Belančić, a poručnik Denis Živaljić u ulozi je vanjskog ljevog pratitelja.

Nastup "Krila Oluje" uživo je prenosilo više od 100 televizijskih kuća jer su organizatori utrke uvrstili taj program u svjetsku sliku starta utrke iz Zadra. Pod motom Trčimo za one koji ne mogu, u utrci su istodobno sudjelovale tisuće natjecatelja. Održana je u 33 zemlje, na šest kontinenata, na 35 lokacija među kojima je Zadar bio drugu godinu zaredom domaćin. Cijeli se iznos startnina ulazi u zakladu Wings For Life koja se bavi financiranjem istraživanja leđne moždine i pronalaskom lijeka za njezine ozljede. Posebnost je utrke koncept po kojem sudionici trče koliko mogu sve dok ih ne prestigne takozvana presretačko vozilo koje se kreće iza njih. Posljednji natjecatelj i natjecateljica na svijetu koji ostanu trčati globalni su pobednici utrke.

M. KARAČIĆ

NATO NOVOSTI

"Hrvatska je pouzdan saveznik", istaknuo je glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg na konferenciji za medije održanoj u Bruxellesu odmah nakon sastanka održanog 29. travnja s hrvatskom predsjednicom Kolindom Grabar-Kitarović. Tvrđnju je potkrijepio činjenicama kako postrojbe OSRH rade bitan posao na Kosovu i u Afganistanu, a Hrvatska sudjeluje i u različitim projektima Pametne obrane koji održavaju Savez snažnim. "Radite zajedno s ostalim saveznicima na kolektivnoj obrani i u rješavanju te zaustavljanju kriza na mnogim svjetskim lokacijama," nastavio je glavni tajnik, dodajući da naša zemlja pokazuje liderstvo u jugoistočnoj Europi, koje je zajedno s hrvatskim iskustvom vrlo bitno za mnoge susjedne zemlje. Nadalje, Hrvatska je zauzela vrlo čvrstu poziciju kad je riječ o aktualnim krizama blizu granica Saveza, od Ukrajine preko Bliskog istoka do sjeverne Afrike. Opisujući teme sastanka Stoltenberg je rekao da se s hrvatskom Predsjednicom dotaknuo i pitanja hrvatskog obrambenog proračuna. Pozdravio je zaustavljeni smanjivanje izdvajanja za obranu te najavu postupnog povećanja, što je na tragu dogovora koji su članice postigle na prošlogodišnjem samitu NATO-a u Walesu. Zahvalivši na dobrodošlici u okružje u kojem je donedavno radila, Predsjednica države i vrhovna zapovjednica OSRH potvrdila je da će Hrvatska ostati posvećena savezništvu. "Vrlo smo svjesni privilegija koje donosi članstvo, no i naših obveza te odgovornosti za našu obranu, za sigurnost transatlantske zajednice, ali i svjetski mir i sigurnost, rekla je predsjednica Grabar-Kitarović, potvrđivši da će RH nastojati povećavati obrambeni proračun do preporučenih dva posto BDP-a. No, ta bi sredstva trebala biti investicija ne samo u sigurnost zemlje i Saveza, nego u inovacije, u tehnološki razvoj, od čega će koristi imati i civilni sektor. U pogledu izazova s kojima se NATO susreće u ovom razdoblju i sigurnosnih kriza, Predsjednica je potvrdila da će Hrvatska u suočavanju s njima dati svoj doprinos. Republika Hrvatska također ostaje zagovornik proširenja Saveza, te će susjedne zemlje koje su aspiranti za članstvo imati našu podršku. Želimo što prije vidjeti potpuni ulaz Bosne i Hercegovine u MAP, pozivnicu Crnoj Gori prije kraja godine, kao i rješenje problema između Skopja i Atene, istaknula je Predsjednica RH. ■

Predsjednica RH tajnikom NATO-a

s glavnim u Bruxellesu

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ, foto NATO

Vježba cyber obrane u Estoniji

U NATO-ovu centru za izvrsnost sa sjedištem u Tallinu u Estoniji, koji se bavi zajedničkom cyber obranom (CCCOE), 24. je travnja završena računalno podržana vježba Locked Shield 2015. Vježba se održava svake godine od 2010., cilj joj je uvođenje u cyber obrani i najveća je te vrste u svijetu. Ove su godine u vježbi natjecateljskog karaktera sudjelovali timovi računalnih stručnjaka iz 16 zemalja, kao i NATO-ov tim iz Monsa, koji je bio i najuspješniji. Pobjednici su morali uspostaviti virtualnu mrežu u fiktivnoj državi Berlji, osigurati je i potom obraniti od napada tijekom dva dana, s time da je morala ostati

otvorena i u funkciji. Zajedno s tehničkim i forenzičkim izazovima, timovi su kroz scenarij morali обратити pozornost i na medejske te pravne implikacije koje su pridonijele realnosti vježbe. U takvima su oklonostima vrlo uspješni bili i Estonci te Poljaci, koji su osvojili drugo, odnosno treće mjesto. U vježbu je bilo uključeno oko 400 ljudi. Vježbu Lockheed Shield finansijski podržava kanadska vlada, a sudionicima i organizatorima daje uvid u kompleksnost modernih sustava cyber obrane te pruža informacije o zahtjevima koji se postavljaju pred pojedine zemlje da bi se što uspješnije branile od tih prijetnji.

JOINT WARRIOR 15-1

Čak tri elementa NATO-ovih pomorskih snaga sudjelovali su u intergranskoj međunarodnoj vježbi JointWarrior15-1, koju organiziraju Oružane snage Ujedinjenog Kraljevstva. Bile su Stajača NATO-ova pomorska skupina dva (SNMG2), te dvije stajače NATO-ove skupine za protuminska djelovanja (SNMCMG1/2). Dvotjedna vježba završila je 24. travnja, uz sudjelovanje više od 40 površinskih ratnih brodova i podmornica te 70 aviona, te 13 000 vojnika i mornara. Tijekom vježbi NATO-ovi sudionici su iskušali svoje sposobnosti u više područja ratovanja, uključujući primanje, obradu i proslijedjivanje obavještajnih podataka, operacije ukrajinskih timova koji su preuzimali brodove pomoću malih čamaca, potragu i lociranje protivničkih površinskih i podvodnih elemenata, obranu protiv simuliranih zračnih i piratskih napada, eliminaciju simulirane pirateske baze, planiranje i provedbu napada velikog razmjera na protivničku stranu, vježbe bojnog gadanja, lociranje i obranu od školskih mina pomoći daljinski upravljanjim vozila, nadopunu gorivom na moru, kao i interakciju s medijima (simuliranim i realnim). "Vježba je bila vrlo uspješna za naše postrojbe i mornare. Usavršili smo naše operativne vještine i probali našu taktiku izvedbu, a najbitnije je što smo poboljšali sposobnost brzog integriranja multinacionalnih snaga kako bi djelovale kao jedinstvena cjelina," zaključio je zapovjednik SNMG2 američki kontraadmiral Brad Williamson.

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Philippine Coast Guard

FILIPINI NABAVLJAJU JAPANSKE BRODOVE

Filipinski Odjel za promet i veze (DOTC) dodijelio je ugovor za isporuku deset višenamjenskih plovila tip MRRV (MultiRole Response Vessels) namijenjenih filipinskoj obalnoj straži. Pobjednik je japanska brodograđevna korporacija Japan Marine United Corporation (JMU), što je DOTC objavio 20. travnja. Ugovor je vrijedan 200 milijuna dolara pri čemu je više od 80% finansijskih sredstava osigurano kreditom japanske agencije za međunarodnu suradnju (JICA). Preostali je dio osigurala direktno filipinska vlada. DOTC navodi kako ugovor uključuje isporuku standardnih pričuvnih dijelova i alata, obuku posade, brodski transport i osiguranje brodova.

M. PTIĆ GRŽELJ

DAMENOV NOVI OPHODNOG

Nizozemska kompanija Damen Shipyards Group predstavila je novu seriju odobalnih ophodnih brodova (OPV), razvijenu s ciljem da se sukladno-taktičko tehničkim zahtjevima naručitelja lako konfiguriра za razne misije. Platforma radnog naziva OPV-2 ima prepoznatljiv oblik pramca *Sea Axe*, koji je osmišljen kako bi se smanjio otpor vode i poboljšala učinkovitost trošenja goriva. Uz specifičnu značajku pramca, preostale razvojne karakteristike uključuju rekonfigurabilan zapovjedni most, hangar i prostore

namijenjene misijskim modulima. Za razliku od drugih ophodnih brodova, gdje je centar za zapovijedanje i nadzor (C2) udaljen od zapovjednog mosta, novi OPV-2 ima most koji se izravno nastavlja na spomenuti centar. Razlog je u manjoj vjerovatnoći da će se OPV-2 naći u borbenim situacijama poput onih s kojima se suočavaju u fregati te da će osmišljena konfiguracija poboljšati koordinaciju i dužnost posade u asimetričnim, npr. protupiratskim scenarijima. Međutim, ako realna situacija zahtijeva,

MODERNIZACIJA KLASE KEDAH

Malezijska Kraljevska ratna mornarica objavila je planove o modernizaciji četiri korvete klase Kedah (MEKO 1000 RMN). Bit će prije svega namijenjene protupodmorničkom djelovanju, navodi neimenovani visoki dužnosnik mornarice. U operativnom sastavu malezijske mornarice nalazi se šest plovila klase Kedah, koje su u aktivnu uporabu ušle između lipnja 2006. i prosinca 2010. Temelje se na projektu ophodnog broda Meko 100 njemačke tvrtke Blohm+Voss. Izgradilo ih

je domaće brodogradilište Boustead Naval Shipyard u partnerstvu s Nijemcima, pri čemu su potonji gradili prva dva broda dok su preostale jedinice izgrađene u Maleziji. Kako bi plovila dosegнуla protupodmorničku sposobnost, mornarica predlaže opremanje spomenuta četiri plovila s lanserima torpeda, tegljenim sonarom i sonarom ugrađenim u trup broda te opremom za potporu operacija ASW helikoptera. Preostala dva plovila u klasi bit će nadograđena i namijenjena za

Ilustracija: Damen Shipbuilding Group

PROJEKT BRODA

C2 centar ima mogućnost odvajanja od zapovjednog mosta kliznim vratima. OPV-2 posjeduje višenamjenski hangar koji može primiti jedan helikopter mase do 11 t, kao što je NH-90. Hangar ima prostor i za istodobni smještaj besposadne letjelice (UAV) tipa Boeing Scan Eagle. Osmišljen je da se može rabiti ili helikopter ili letjelica bez pomicanja jednog ili drugog. Prostor također može biti konfiguriran za držanje pričuvnih dijelova ili radio-nicu radi poboljšanja operativne raspoloživosti zrakoplova dok je brod u

Ophodni brod sadrži višenamjenski *zdenac* u koji se lako mogu smjestiti različiti tipovi misijskih modula/paketi u obliku kontejnera. Moduli dostupni za ugradnju: humanitarna pomoć i katastrofa, protupiratstvo, traganje i spašavanje, protuminsko djelovanje (MCM) i sanacija izljevanja naftnih derivata. Moduli se prenose iz višenamjenskog *zdenca* preko brodskog hangara. *Zdenac* također sadrži vito namijenjeno porinuću i povratku jednog od dva brodska gumenjaka s tvrdim dnom duljine 9 m tijekom plovidbe u uvjetima do stanja mora šest.

plovidbi. Platforma OPV-2 osmišljena je u inačicama duljina od 75 m (istisnine 1400 t), 95 m (istisnine 2400 t) i 103 m (istisnine 2600 t).

M. PTIĆ GRŽELJ

Plovila klase Kedah naoružana su glavnim topom Otobreda kalibra 76 mm, jednim topom kalibra 30 mm i dvjema strojnicama kalibra 12.7 mm.

protubrodsko djelovanje. Mornarica je također objavila kako planira brodove opremiti helikopterom i protubrodskim kao i protuzračnim raketama. Međutim, daljnje pojedinosti o vrsti kao i proizvođačima sustava koji se razmatraju za obje inačice nisu

dostupne javnosti. Mornarica je dala svoje preporuke o tipu opreme koju plovila trebaju, ali odobrenje će ovisiti isključivo o mogućnostima financiranja i drugim za sada nepoznatim, ali postojećim zahtjevima. Također, još uvijek nije objavljeno koji će brodovi biti nadograđeni za protupodmorničko, odnosno protubrodsko djelovanje.

M. PTIĆ GRŽELJ

MORNARIČKI NATJEČAJ ZA NOVE HELIKOPTERE

Američka je ratna mornarica (US Navy) tijekom travnja dobita novu ponudu na svom natječaju za novi laki transportni helikopter. Europska tvrtka AgustaWestland u suradnji s tvrtkama Bristow Helicopters, Rockwell Collins i Doss Aviation ponudila je helikopter AgustaWestland AW119 Koala kao zamjenu za postojeću flotu od 117 helikoptera TH-57 Sea Ranger (Bell Helicopter 206B3). Američka mornarica od 2013. traži zamjenu za helikoptere TH-57 koji se koriste za obuku pilota te za laki transport, velikim dijelom motivirana time da je 2010. prestala proizvodnja helikoptera Bell Helicopter 206B3, što utjecalo na odluku o nabavi helikoptera novije generacije.

Tim koji predvodi AgustaWestland nudi isporuku između 80 i 85 helikoptera AW119, koji imaju dvije značajne prednosti u odnosu na TH-57 Sea Ranger. Lako je AW119 poput TH-57 jednomotorni helikopter, ima veću nosivost. Naime, uz jednog pilota može ponijeti do sedam osoba. U MEDEVAC konfiguraciji u transportnom prostoru mogu se smjestiti do dva nosila s ozlijedjenima uz prateće medicinsko osoblje. Uz to, AW119 bit će opremljeni suvremenim paketom avionike (Garmin G1000HTM) koja značajno olakšava IFR (Instrument Flight Rules) certificiranje helikoptera, odnosno njegovu upotrebu u otežanim uvjetima letenja. Dodatna značajna prednost helikoptera AW119 jest u činjenici da su njihovi operativni troškovi na istoj razini ili čak nešto manji u odnosu na TH-57 Sea Rangere. Masa praznog helikoptera iznosi 1430 kg, dok je maksimalna masa na polijetanju 2720 kg. Pretpostavlja se kako se Američkoj ratnoj mornarici nudi inačica AW119 Ke (Koala Enhanced), koja može postići veću maksimalnu težinu od 2850 kg zahvaljujući novim krakovima glavnog rotora, koji ujedno poboljšavaju performanse helikoptera na većim visinama odnosno pri većim temperaturama. Pogonski blok čini jedan turbovratilni motor Pratt & Whitney Canada PT6B-37A, koji omogućava maksimalnu snagu od 1002 KS. Maksimalna brzina koju može postići AW119 Ke je 281 km/h, dok krstareća brzina iznosi 267 km/h. Maksimalni dolet iznosi 991 km, dok vrhunac leta iznosi 6096 m.

I. SKENDEROVIC

Foto: Finmeccanica

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Airbus Helicopters

Tijekom travnja poljsko je ministarstvo obrane donijelo i odluku o nabavi novog sustava za protuzračnu obranu. Radi se o Patriot PZO sustavu koji proizvodi američka tvrtka Raytheon. Za pet milijardi američkih dolara Poljska namjerava nabaviti osam bitnica Patriot sustava. Prve dvije bitnice trebale bi biti isporučene unutar dvije do tri godine od sklapanja ugovora, dok bi ostale bitnice trebale biti isporučene i operativne do 2025. godine.

POLJSKA NABAVLJA ČA

Poljsko ministarstvo obrane krajem je travnja objavilo kako je na natječaju za novi srednji taktički transportni helikopter odabran Airbus Helicopters H225M Caracal. Konačna odluka o sklapanju završnog ugovora bit će donesena do kraja lipnja, do kada treba završiti niz operativnih testiranja. Prema ugovoru koji bi trebao biti sklopljen tijekom ove jeseni Poljska će naručiti ukupno 50 helikoptera, a vrijednost ugovora procjenjuje se na oko 3,5 milijarde američkih dolara. Uz Airbus Helicopters na poljskom natječaju natjecale su i tvrke AgustaWestland s helikopterom AW149, te Sikorsky s helikopterima S-70i Black Hawk i S-70B Seahawk. Iza nove oznake H225M Caracal krije se helikopter EC725 Caracal (koji ima i naziv Super

Cougar). Razvijen je na platformi transportnih helikoptera Eurocopter AS 332 Super Puma/Cougar, i prvi je put isao u operativnu upotrebu u veljači 2005. U svom transportnom prostoru ovisno o konfiguraciji može ponijeti do 28 osoba, ili 11 sanitetskih nosila uz prateće osoblje. Maksimalna nosivost korisnog tereta iznosi 5670 kg. Masa praznog helikoptera je 5515 kg, dok je maksimalna masa na polijetanju 11 200 kg. Pogonski blok čine dva turbovratilna motora Turbomeca Makila 2A1, svaki jakosti 2382 KS, koji omogućavaju postizanje maksimalne brzine 324 km/h, odnosno krstareće brzine od 285 km/h. Maksimalni dolet iznosi 1325 km, dok je vrhunac leta 6095 m. S novim helikopterima bit će opremljene sve grane poljskih

oružanih snaga. Od ukupnog broja šesnaest helikoptera bit će klasične transportne inačice, trinaest će biti opremljeno za SAR (Search And Rescue) zadaće, pet će biti opremljeno za MEDEVAC zadaće, dok će po osam helikoptera biti namijenjeno za protupodmorničku borbu odnosno za specijalne snage. Prvi bi helikopteri trebali biti isporučeni nakon godinu dana od sklapanja ugovora.

Jedna od velikih prednosti zaključenja konačnog ugovora s tvrtkom Airbus Helicopters bit će i ugovaranje offset aranžmana za poljsko gospodarstvo. Takav aranžman uključuje i transfer tehnologije za poljsku zrakoplovnu industriju, koji će se očitovati i izgradnjom tvorničke linije Airbus Helicoptersa u polj-

Illustracija: Dockyard and Engineering Works

BANGLADEŠ POVEĆAVA OPHODNE KAPACITETE

Bangladeška obalna straža uvodi u svoju flotu nekoliko novih plovnih platformi, uključujući četiri korvete i zasada nepoznati broj ophodnih brodova i brodica. Navedene akvizicije nastavljaju se na dojavu najmanje 10x12 ophodnih brodica od indonezijske brodograđevne kompanije PT Lundin (*North Sea Boats*), kako je izvjestio Jane's u studenom 2014. Mediji i drugi izvori navode kako bi moglo biti naručeno i do 18 brodica duljine 12 m. Početkom ožujka ove godine odobrena je nabava četiriju rabljenih talijanskih korveta izvorne klase Minerva, a objavljena finansijska vrijednost akvizicije iznosi 105 milijuna eura. Prve bi dvije korvete trebale biti dostavljene tijekom 2016., a preostale nakon remonta u 2017. U veljači je odobrena gradnja dvaju obalnih ophodnih brodova (*Inshore Patrol Vessels - IPV*) i dvaju brzih ophodnih brodova (*Fast Patrol Vessels - FPV*), a procijenjena vrijednost gradnje iznosi 18,8 odnosno 17,7 milijuna američkih dolara. Sva četiri plovila gradit će domaće brodogradilište *Dockyard and Engineering Works Ltd (DEW)* Narayanganj koje je nedavno obalnoj straži dostavilo dva lučka ophodna broda duljine 17 m.

Računalna ilustracija IPV-a i FPV-a sugerira na kinesko oblikovno rješenje temeljeno na ophodnim brodovima klase Shanghai koji su nedavno dostavljeni na Sejšele i u Nigeriju. Tehničke specifikacije upućuju na to da su, iako obje klase plovila imaju manje vanjske razlike, oblici trupova uglavnom identični: duljine 43,4 m i široke 6,4 m,

U međuvremenu je obalna straža SAD-a (USCG) početkom travnja 2015. bangladeškim kolegama dostavila tri ophodne brodice *Shark*, *Defiant* duljine 12,6 m. Od 2010. USCG je dostavio ukupno pet plovila *SAFE Boats Defenders* duljine 7,6 m i 20 prije navedenih brodica *Shark*, *Defiant* duljine 12,6 m. Bangladeška obalna straža zatražila je dodatnih osam plovila *Defiant* 38s, a spomenuti je zahtjev na razmatranju. Indijski su mediji izvjestili da je tijekom sastanka s indijskom obalnom stražom u Kolkati sredinom travnja bangladeška obalna straža izrazila interes za nabavu ophodnih brodova od indijskog brodogradilišta *Garden Reach Shipbuilders & Engineers (GRSE)*.

istisnine 235 t pri maksimalnom stanju krcanja te postižu najveću brzinu od 25 čv i doplov 1500 NM. Pogonski sustavi obuhvačaju dva ili više Deutz 16V dizelska motora snage 3000 KS i reduktore ZF 7600. Izgledno je kako će kapaciteti obalne straže biti dodatno povećani transferom šest ophodnih plovila iz sastava mornarice, a u straži se već rabe rječne brodice kao i četiri ophodna broda koji su izvorno djelovali u floti ratne mornarice.

M. PTIĆ GRŽELJ

Illustracija: Dockyard and Engineering Works

RACAL

skom gradu Lodzu, u kojem će biti sklapani i održavani svi poljski helikopteri H225M Caracal. Uz to, u tvrtki Airbus Helicopters nadaju se kako im ugovor za nove poljske transportne helikoptere može biti presudan adut i na poljskom natječaju za nabavu novih borbenih helikoptera, na kojem nude svoj helikopter Tiger. Uz Tigera Poljska razmatra i borbene helikoptere Boeing AH-64E Apache te Turkish Aerospace Industries T129 ATAK. Prema preliminarnim procjenama Poljska bi mogla naručiti do 30 borbenih helikoptera.

I. SKENDEROVIC

Bellov stand bio je među najatraktivnijima. Osim što je riječ o tvrtki svjetske reputacije, pozornost je privlačio i dvosjedni helikopterski simulator letenja na kojem su se posjetitelji mogli i sami iskušati

VOJNA INDUSTRIJA

HRVATSKE TVRTKE U F

Kao i u prethodne dvije prilike i ovaj je put organizator ASDA-e bila američka tvrtka TNT Production Inc koja se specijalizirala za organizaciju manifestacija ovakvog tipa. Pokrovitelj ASDA-e 2015., kao i do sada, bila je Vlada Republike Hrvatske uz svesrdnu tehničku pomoć koju je organizacijski, logistički i provedbeno pružao MORH. Treće izdanje ASDA-e nastavilo se u organizacijskom stilu prethodnih dviju izložbi održanih 2011. i 2013. Možda je najbolje da se ta činjenica potkrijepi službenom statistikom. Na prvoj ASDA-i 2011. prema službenim podacima nazočilo je 138 izlagača iz 23 zemlje (54 domaćih i 84 stranih) uz 18 službenih stranih izaslanstava. Dvije godine poslije zabilježeno je 106 izlagača iz 19 zemalja (51 domaći i 55 stranih) uz 25 službenih izaslanstava. Ovogodišnje izdanje otišlo je korak

Na izložbi su se mogla uočiti najzvučnija imena američke zrakoplovne kompanije, Bell Helicopter i Sikorsky Aircraft Corporation, zatim njemačka tvrtka Krauss-Maffei Wegmann (KMW), finska Patria i norveški Kongsberg. Bili su tu i visokoetablirani proizvođači poput izraelskog Elbita i brazilskog Embraera, te mnoga druga, široj javnosti možda manje poznata, ali vrlo renomirana i kvalitetna imena među kojima su tvrtke poput nizozemskog Metasensinga, kanadskog Arga, američkih Will-Burta i Flira, danskog Beatronica, češkog Gumiota te rumunjskog Cugira.

Što se tiče domaćih proizvođača, hrvatske

sku ponudu uspješno i vrlo atraktivno predstavile su tvrtke Đuro Đaković, HS Produkt, Šestan-Busch, DOK-ING, Kroko International, Brodograđevna industrija Split, Geofoto, Varteks, Končar, Adria-Mar, Agencija Alan, Borovo, Brodarski institut, Institut Ruđer Bošković, FER Zagreb, Jelen, Šešir, PCE Split, Podravka, Pastor, Montmontaža Greben, Tehnomont Pula, ZTC, Zagrebački prometni zavod, Ikom i niz ostalih.

ZAPAŽENE TVRTKE

Na izložbi su se mogla uočiti najzvučnija imena američke zrakoplovne kompanije, Bell Helicopter i Sikorsky Aircraft Corporation, zatim njemačka tvrtka Krauss-Maffei Wegmann (KMW), finska Patria i norveški Kongsberg. Bili su tu i visokoetablirani proizvođači poput izraelskog Elbita i brazilskog Embraera, te mnoga druga, široj javnosti možda manje poznata, ali vrlo renomirana i kvalitetna imena među kojima su tvrtke poput nizozemskog Metasensinga, kanadskog Arga, američkih Will-Burta i Flira, danskog Beatronica, češkog Gumiota te rumunjskog Cugira.

Što se tiče domaćih proizvođača, hrvatske

GUŽVA NA ŠTANDOVIMA

Ocenjujući ponajprije prema gužvi koja se stvarala oko njihovih standova, zvijezde izložbe bili su Bell Helicopter sa svojim simulatorom letenja i KMW koji je predstavio (nažalost samo maketom) svoju samohodnu Panzerhaubitцу 2000 koju će uskoro na svojim popisima imati i OSRH. Njima uz bok svrstala su se i dva domaća izlagača. Đuro Đa-

I drugi renomirani američki proizvođač helikoptera Sikorsky rezervirao je svoje mjesto na ASDA-i, između ostalog na štandu je bila maketa UH-60M, nove inačice poznatog Crnog jastreba

Igor SPICIJARIĆ, Marin MATIJEVIĆ, foto: Josip KOPI, Igor SPICIJARIĆ, Marin MATIJEVIĆ

Gašenjem reflektora u splitskoj sportskoj dvorani Spaladium 24. je travnja uspješno okončano treće izdanje sada već tradicionalne izložbe ASDA 2015. Manifestacija se etablirala kao jedna od najvećih i najvažnijih izložbi ovakvog tipa u ovom dijelu Europe...

koliko izložbenih štandova, kod sustava za razminiranje koje je predstavila domaća tvrtka DOK-ING, zatim na štandu preloškog Šestan-Buscha, Brodograđevne industrije Split, Agencije Alan, češkog Gumotexa, kanadskog Arga, slovenskih tvrtki C-Astral i Perigon pa i rumunjskog Cugira.

ŠETNJA KROZ IZLOŽBU

Bellow dvosjedni helikopterski simulator letenja namijenjen je obuci posada borbenih helikoptera Bell AH-1Z i Bell UH-1Y. Koncipiran je tako da na prednjem, donjem sjedalu sjedi pilot koji upravlja borbenim helikopterom, a na stražnjem tj. gornjem kokpitu sjedi operater-strijelac. Oduševljenje svih onih koji su imali prilike sjesti u kokpit strijelca i preuzeti upravljačke palice oružnih sustava te pokušali uništavati ciljeve na velikom videozidu bilo je više nego evidentno. Prezentacija sustava dobrim dijelom je motivirana i nedavnom američkom ponudom prema kojoj bi HRZ trebao dobiti određeni broj njihovih rabljenih helikoptera. Istodobno je na susjednom štandu američka tvrtka Sikorsky s nekoliko maketa i raskošnih brošura predstavila svoje helikoptere UH-60M Black Hawk i S-70B Seahawk. Black Hawk je primarni helikopter srednje veličine američke kopnene vojske koji se koristi za vrlo široku paletu zadaća koje uključuju zračnu podršku, MEDEVAC, CSAR, C&C zadaće (command & control) te VIP transport. Najnovija inačica, UH-60M trebala bi osigurati najvišu moguću razinu kompatibilnosti s tzv. US Army

Future Force. Fokus poboljšanja Black Hawka usmjeren je na novi motor 701D i novu generaciju i tehnologiju avionike koji će osigurati bolje performanse uz niže troškove korištenja i održavanja. Mornarički S-70B Seahawk predstavljen je kao robušna, sigurna i vrlo sposobna letjelica za sve zadaće.

BRAZILSKA EKSPANZIJA

Iz područja zrakoplovstva priličnu pozornost i znatiželju izazvao je brazilski Embraer. Različiti produkti i tehnička rješenja koje je proizvela ta tvrtka prisutni su u 48 zemalja svijeta. Nudi vojne zrakoplove, napredne radarske tehnologije, besposadne zračne sustave kao i napredne informacijske i komunikacijske sustave s C4ISR (Command, Control, Communications, Computing, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) aplikacijama. U razgovoru s predstvincima posebno je naglašena sposobnost Embraera da prema željama i potrebama potencijalnih kupaca ponudi svoje zrakoplovne platforme (zrakoplovi poput EMB 145). Dostupne su opcije MP (Maritime Patrol) za pomorske zračne ophodnje, AEW & C (Airborne Early Warning and Control) za zrakoplovno rano zračno upozorenje i nadzor) i MI (Multi Intel) inačica za prikupljanje strateških podataka s velikih visina, nadzor okruženja, podršku taktičkih i specijalnih operacija te niz ostalih zadaća iz djelokruga C4ISR aplikacija. Prema zahtjevima kupaca, Embraer svoje MI platforme može opremiti senzorima i misijskim paketima opreme, taktičkim komunikacijskim sustavima i BLOS (beyond line of sight) i / ili WLOS (within line of sight) data-linkovima.

PONUDA IZ SUSJEDSTVA

Pozornost su privukli i izložbeni štandovi dviju slovenskih tvrtki. C-Astral iz Ajdovščine bavi se razvojem besposadnih letjelica za vojnu, komercijalnu i civilnu uporabu te integracijom različitih senzorskih i komunikacijskih tehnologija za te svrhe. Na izložbi su prezentirali Bramor proizvodnu liniju zastupljenu s UAS letjelicama Bramor C4EYE, Bramor gEO i Bramor gHY. Inačica Bramor C4EYE s rasponom krila od 230 i duljinom od 96 cm opremljena je Lockheed Martinovom i C-Astralovom elektronikom. Uz krstareću brzinu od 60 km/h, električni je motor može održati u zraku više od tri sata a korisni teret (više od kg) uključuje i data-link funkcionalan na daljinama do 30 km. Prema navodima predstavnika tvrtke kupila ga je talijanska vojska.

Na izložbenom štandu tvrke Perigon, koja inače surađuje s austrijskom tvrtkom Airborne Technologies GmbH, mogli smo se upoznati s elektrooptičkom zrakoplovnom opremom za vojne i komercijalne svrhe. Centralni izložak bila je karbonska podvješajna gondola s integriranim elektrooptičkim senzorima. Pod oznakom S.C.A.R-POD 10 (Self Contained Aerial Reconnaissance Pod) krije se zapravo laka karbonska gondolska konstrukcija, nosivosti 140 kg, uskladjena za uporabu na 14" pilone (točke za vještanje na krilima ili trupu zrakoplova). Radi se zapravo o sustavu tipa objesi i leti. Glavna karakteristika ovog sustava jest bežična (wireless) komunikacija između sustava i operatera, bez ikakvih invazivnih metoda u krilo zrakoplova. Velika nosivost gondole omogućava ugradnju dovoljno snažnih električnih baterija koje osiguravaju rad sustava više od 10 sati. U ponudi tvrtke nude se modeli senzorskih kupola promjera 10" i 15". Sistemska integracija senzorskih modula i podyješenih gondola moguća je na različite tipove helikoptera i lakih zrakoplova.

OKUSU

ković je prezentacijom oklopног voziла AMV Patria 8x8, s Konsbergovom daljinskim upravljanjem Protector paljbenom stanicom postigao velik uspjeh. Vozilo Patria bilo je gabaritno najveći izložak na ovoj smotri – moglo se razgledati iz svih pozicija, zaviruti u njegovu unutrašnjost, razgledati detalje – što uvijek ima svoju težinu kad je u pitanju privlačenje pozornosti posjetitelja, prije svega onih s profesionalnim afinitetima i zadaćama. Gotovo stalna gužva i veliki interes vladao je i na štandu HS Producata koji je izložio svoj proizvodni program modernih bullpup jurišnih pušaka VHS-D/K i široki assortiman pištolja serija HS i XDM. Ipak, najveću su pozornost privlačili izložbeni eksponati nove bullpup jurišne puške VHS-2 i ručnog bacáča granata VHS-BG. Veliki interes profesionalno orijentiranih posjetitelja bio je zamjetan još na ne-

VOJNA INDUSTRIZA

Vrlo bogat dijapazon elektrooptičkih modula s najrazličitijim inačicama odabira senzorskih paketa ponudila je i kanadska tvrtka L3 WESCAM. Iz njihovih reklamnih materijala može se vidjeti da nude serije MX-10, MX-15 i MX-20/20D elektrooptičkih gondola. Unutar svake od spomenutih serija, potencijalnim se kupcima nudi individualni odabir i integracija od šest do osam video & laserskih & IC senzora.

EKSTREMNO VOZILO

Konstantno zamjetni interes vladao je i oko izložbenog štanda kanadske tvrtke Argo. Centralni izložak bilo je amfibijsko vozilo za ekstremne uvjete Avenger 750 HDi EU. Tvrtka je predstavila najsnažniju inačicu (31 KS). Ovo specijalno terensko vozilo s pogonskom konfiguracijom 8x8 i punim sposobnostima amfibije, sposobno je za prelazak i preko najzahtjevnijeg terena, preko poplavljениh područja, preko dubokog blata, močvarnog tla, snijega i leda. Nisko težište osigurava mu iznimnu stabilnost i punu trakciju kotača s podlogom te veliku otpornost prema prevrtanju. Sposobno je za prelazak prepreka i ekstremnih nagnjiba. Na njega se prema potrebi mogu montirati gusjenice bez demontaže kotača. Opremljeno je i kukom za vuču prikolice. Rabi se za različite primjene; potragu i spašavanje, hitne medicinske intervencije, intervencije prilikom prirodnih ili tehnoloških incidenta, transport ljudi i opreme preko teških terena, potporu različitim vojnim, policijskim, sigurnosnim, vatrogasnim, ili nekim drugim spasilačkim (poput GSS) službama. Prema specifičnim zahtjevima potencijalnih kupaca na vozilo je moguća ugradnja "dodatane opreme"

Zahvaljujući izloženom BOV-u Patria u "pustinjskoj" boji Đuro Đaković je bio među najzapaženijim izlagачima u Spalding Areni

Centralni izložak slovenske tvrtke Perigon - karbonska podvješajna gondola za zrakoplove s integriranim elektrooptičkim senzorima pod označkom S.C.A.R-POD 10 (Self Contained Aerial Reconnaissance Pod)

poput spremnika za vodu volumena 300 litara, električnog vitla za izvlačenje, vatrogasne centrifugalne pumpe, 30 metara crijeva i mlaznica za gašenje, opreme za sigurno izvlačenje ranjenika, sustav integriranja pune rollbar zaštite kao i lakšeg pješačkog naoružanja. S mogućnošću ukrcaja četiri do šest osoba ili čak 521 kg tereta po suhom terenu, (odnosno 454 kg tereta na vodi) ovaj maleni div postiže brzinu od 32 km/h na suhom odnosno 4 km/h na vodi.

STANICA PROTECTOR

Norveška tvrtka Kongsberg najizravnije je predstavljena svojom upravlјivom paljbenom stanicom iz obitelji Protector montiranom na oklopnom vozilu Patria. Kongsberg je također na svom štandu imao vrlo lijepi katalog u kojem je prikazao ostatak svog iznimno bogatog proizvodnog programa: raketnih sustava (Naval Strike Missile-NSM, Joint Strike Missile-JSM, Penguin), mornaričkih sustava, komunikacija, svemirskog programa te solucija za simulacije i obuku.

Na ASDA-i 2015 predstavila se i rumunjska tvrtka UVS Romania svojim programom proizvodnje malih besposadnih letjelica i integracijom senzorske tehnologije namijenjene komercijalnoj uporabi. Bilo je moguće uživo razgledati četverorotorski mini-kamkopter nosivosti 1,5 kg, iako se u njihovim reklamnim materijalima navodi da izrađuju i sličnu letjelicu nosivosti 10 kg.

U okviru rumunjske nacionalne kompanije ROMARM predstavila se tvrtka Fabrica de Arme Cugir. Rumunjski proizvođač predstavio se proizvodnim assortimanom pješačkog naoružanja: jurišnih pušaka, strojnica, snajperskih pušaka (u kalibrima 7,62 x 63 i 5,45 x 39 mm) i pištolja (7,65 i 9 mm).

NADZORNI RADARI

Među zanimljivim izlagачima bila je nizozemska tvrtka Metasensing sa svojim programom nadzornih radara posebno razvijanih za pomorske ophodnje, obalni nadzor i nadgledanje luka. Metasensing također razvija i integrira obalne

Kanadska tvrtka Argo predstavila je malo amfibijsko vozilo za ekstremne uvjete Avenger 750 HDi EU

radarske mreže posebno dizajnirane za provedbu kontinuiranog nadzora strateški važnih pomorskih područja. U svojim promidžbenim materijalima, Metasensing se posebno fokusira na svoj koherentni FM-CW (Frequency Modulated – Continuous Wave) nadzorni radar od 9,6 GHz (X-band) namijenjen za nadzor lučkih područja.

Američka tvrtka Will-Burt, zajedno sa svojim kooperantima, tvrtkama GEROH i ITS predstavila se svojim programom mobilnih, teleskopski izvlačivih jarbola namijenjenih za montažu različite senzorske (ponajprije radarske, elektrooptičke i IC) ili komunikacijske opreme (različite antene). U vrlo širokom spektru svog proizvodnog programa Will-Burt posebno ističe obitelj Stiletto, karbonsko-kompozitnih, elektro-mehaničkih teleskopski izvlačivih jarbola. Karakterizira ih mala težina, velika čvrstoća, brzo stavljanje u funkciju te gabaritno relativno maleno i teže uočljivo gnezdo, odnosno instalirani paket senzorske/komunikacijske opreme. Ovisno o odabranoj inačici

sustava (Stiletto/Stiletto HD) moguće je izabrati teleskopski jarbol duljine 4-6- 8, 6-10-15 m i nosivosti tereta od 90-113-160-180 kg. Ovisno o visini teleskopskog jarbola, težini korisnog teleta i inačici sustava, vrijeme podizanja sustava kreće se od 20 do 240 sekundi. Uz seriju Stiletto, tvrtka Will-Burt nudi vrlo široki dijapazon sličnih proizvoda kao što su serije SHDL, Velocit Raptor, KVL /KVR, SPM, QEAM (Quick Erecting Antenna Mast). Ponuđeni su također i taktički trajleri tj. teretne prikolice namijenjene za smještaj i transport različite opreme i električnih agregata.

KAMERA IZ IZRAELE

Danska tvrtka Beatronic Supply Co. specijalizirala se za opskrbu vojnog i civilnog tržišta vrhunskom elektroničkom mjerom i ispitnom opremom, komponentama za robotizaciju i automatizaciju u zrakoplovstvu, transportu, logistici itd. I na izložbenom standu izraelske tvrtke Elbit Systems moglo se iz njihovih promidžbenih materijala vidjeti mnogo toga zanimljivog. Jedna

Brojne inačice svojih pušaka i pištolja izložio je HS Produkt, ali puška VHS-2 bila je njihova "perjanica" na ASDA-i.

Jedan od vizualno najatraktivnijih štandova imao je KMW. Uz atraktivni megaposter tenka Leopard i slogan *Leopardov dom izložene su makete tenka Leopard 2 A6, samohodne Panzerhaubitze 2000 i višenamjenskog izvidničkog vozila Dingo. Naravno, iz razumljivih razloga nama je najzanimljiviji njihov proizvod bila moćna PzH 2000, koju smo već u nekoliko navrata predstavili u Hrvatskom vojniku. Šteta što je nismo mogli vidjeti u prirodnoj veličini, no bit će prilike kad uđu u arsenal OSRH.*

od takvih stvarčica u brošuri jest i Coral-Z, laka TIC (Thermal Imaging Camera) s kontinuiranim optičkim zumom. Radno područje ove termalne kamere s integracijom slike je od 3 do 5 µm. Opremljena je detektorom visoke rezolucije i kontinuiranim IC optičkim i digitalnim zumom. Ovaj visokosoftificirani komad opreme namijenjen je za pješačke, izvidničke i specijalne postrojbe, za pokrivanje sigurnosnih zahtjeva i obranu/nadzor perimetra te noćni nadzor. Sposobnost detekcije žive sile seže do 5 km udaljenosti, a prepoznavanje na 2 km. Detekcija motornih vozila moguća je na čak 11 km, a prepoznavanje detalja na 4 km. Prema izboru naručitelja uz ovu igračku može se naručiti i vanjski izvor napajanja, s baterijama je težak samo 2,5 kg, dodatni teleskop i montažni (clip-on sustav) laserskog obilježivača.

OPREMA ZA UBLAŽAVANJE KATASTROFA

Na kraju pregleda stranih izlagača, svakako treba spomenuti tvrtku Gumotex iz češkog Breclava, treći put prisutnu na ASDA-i. Na svom vrlo kvalitetno opremljenom i uređenom štandu predstavila se svojim programom gumiranih sredstava i sustava za spašavanje ljudi i ublažavanje posljedica ratnih razaranja, prirodnih katastrofa i tehnoloških incidenta. Riječ je o gumiranim, modularnim šatorima od kvalitetnih i otpornih materijala, izrađenih modernim tehnologijama i prilagođenim za brzu montažu i jednostavan transport. Šatori su opremljeni modernom dodatnom opremom koja omogućava njihovo postavljanje i samonapuhavanje. Pogodni su za primjenu u različite medicinske svrhe kao što su trijaz ozlijedjenog ljudstva, operacijske dvorane, karantenu ili klasični stacionar s većim brojem kreveta. Gumotex također nudi i šatorsku tehniku i infrastrukturu za uspostavu terenskih dekontaminacijskih stanica velikog kapaciteta i visoke učinkovitosti. Vrlo zanimljiv dio predstavljenog proizvodnog assortimenta čini protukemijska gumirano-zaštitna osobna oprema, oprema za spašavanje na vodenim i zaledenim

VOJNA INDUSTRIZA

površinama, prijenosna vatrogasna oprema za transport vode, prijenosni tankovi za vodu, višenamjenski gumeni čamaci za spašavanje, zatim različite vrste opreme potrebne za održavanje i kondiciranje zraka u šatorima (grjanje, hlađenje, nadtlak itd), sustavi za opskrbu vodom i energijom. Posebno je zanimljiv i njihov protupoplavni gušeni program.

HRVATSKA PONUDA

Objektivno gledajući, domaći izlagači na ovogodišnjoj ASDA-i izložbi uložili su puno više truda u opremanje i kvalitetu svojih štandova. Osim donekle Bell Helicoptera (zbog atraktivnosti helikopterskog simulatora i velikog videozida) ni jedan strani izložbeni štand nije se po atraktivnosti ponuđenog mogao mjeriti s onim što su ponudili domaći izlagači.

Kao što je već u ranijem dijelu teksta rečeno, glavna domaća zvijezda bio je AMV Patria 8x8. Uz opće i javnosti dobro poznate taktičko-tehničke podatke, dovoljno je napomenuti da je ponuda Đure Đakovića ušla u uži izbor na kuvajtskom međunarodnom tenderu raspisanom 2013. godine, što dovoljno govori o proizvodu tvrtke iz Slavonskog Broda.

Veliki interes zabilježen je tijekom sva tri izložbena dana i na štandu Brodosplita, čiji su predstavnici nedavno s Ministarstvom obrane RH potpisali ugovor o izgradnji pet obalnih ophodnih brodova za potrebe Obalne straže RH. Pomorske snage i Obalna straža dobit će vrlo moderna plovila s domaćim navoza, usporediva po sposobnostima i kvalitetom s najboljim plovilima u svojoj klasi. Oružane će snage dobiti neke nove sposobnosti dok će se Brodosplit, uz sva dosadašnja iskustva u izgradnji ratnih brodova, podmornica i ronilica,

— ◀ ▶ —

Kacige Šestan-Busch zapažene su na najpoznatijim svjetskim sajmovima, pa niti ASDA nije mogla biti iznimka. Posebno je zanimljiva bila izložena zaštitna kaciga tipa BK-4C.C. čiji je zaštitni vizir prilikom testiranja zaustavio dva zrna kalibra 9 x 19 mm, ispaljena s početnom brzinom od 438 m/s

MV-4, jedan od strojeva za razminiranje koji je osigurao poziciju hrvatskoj tvrtki DOK-ING u svjetskom vrhu tog dijela obrambene industrije

s svojim novim proizvodom još bolje i kvalitetnije pozicionirati na svjetskom vojno-brodograđevnom tržištu.

BRODOGRADITELJSTVO S TRADICIJOM

U području vojno-brodograđevne industrije, na ASDA-i 2015 zapaženo su se predstavile još dvije domaće tvrtke: ADRIA-MAR i Montmontaža – Greben. Za obje je zajedničko to da su do sada postigle određene komercijalne uspjehe prodajom svojih plovila u inozemstvu. ADRIA-MAR u svom proizvodnom programu nudi ophodne brodove za nadzor teritorijalnih voda i EEZ-a, kontrolu brodova i pomorskog prometa, potragu na moru i operacije spašavanja, brzi transport trupa i opreme te borbene operacije niskog intenziteta. Dvije su moguće opcije obalnog ophodnog broda: OPB 31 (duljine 31,55 m) i OPB 39 (duljine 40,25 m), te projekt izvanobalnog ophodnog broda OPV 60 (duljine 60 m), sposobnog za prihvat lakih helikoptera, doplovom od 3500 NM i autonomijom od tri tjedna. Velolučko brodogradilište Greben, danas u sastavu grupe Montmontaža – Greben specijaliziralo se i steklo znatnu reputaciju u izgradnji manjih ophodnih plovila (POB-13, POB-24, OFB-12) brzih desantnih plovila (LAC-22, LUB-11), radnih katamarana i nadasve tzv. lajbeta (lifeboat). Vrhunac njihove ponude, kojom se opravданo diže 35-metarski je školski jedrenjak Kraljica mora i lovac mina HRM tipa MPMB-25. Uz izgradnju ophodnih

brodova tipa POB-24 za MUP RH, brodogradilište Greben može se povući prodajom istog modela grčkoj Obalnoj straži.

SINONIM ZA RAZMINIRANJE

Ime zagrebačke tvrtke DOK-ING već je dulje vremena sinonim za kvalitetno i sigurno razminiranje. Predstavljen je MV-4, jedan od najboljih robotiziranih sustava za razminiranje. Robuna, niskoprofilna struktura čini ga otpornim na eksplozije protupješačkih mina i improviziranih protupješačkih eksplozivnih naprava. Snažni pogonski sustav osigurava vozilu iznimne manevarske sposobnosti i sigurnost njegovim operaterima jer je s njim moguće upravljati preko daljinskog upravljača na razdaljinama preko 1500 m. MV-4 je zaštićen HARDOX čeličnim pločama, koje su pokazale vrlo dobre zaštitne rezultate čak i pri testovima s protutenkovskim minama. Za njega je konstruiran čitav set specijalnih alata koji mu omogućavaju razminiranje na gotovo svim terenima. Zbog svoje mase od samo 5310 kg (suh) / 5560 kg (s gorivom i mazivom) i dimenzija od 3 x 1,53 x 1,47 m transport na veće udaljenosti moguć je svim klasičnim načinima pa i vješanjem za helikopter. U svom proizvodnom assortimanu DOK-ING nudi i puno teži robotizirani stroj za razminiranje MV-10, čija masa bez radnog alata iznosi 15,5 t, a s njim i 20 t. DOK-ING nudi i MVF-5, jedinstveni višenamjenski protupožarni sustav namijenjen za gašenje

zadovoljili postignutim već su krenuli i korak dalje. VHS-2 je predstavljena u čak četiri proizvodne inačice: VHS-D2, VHS-D2 CT-1,5X, VHS-K2 i VHS-K2 CT-1,5X. Nova puška isporučuje se s optičkim ciljnikiom s crvenom točkom i povećalom CT-1,5X. Od mnogobrojnih posjetitelja mogao se čuti komentar da nova jurišna puška VHS-D2, s integriranim bacačem granata i CT-1,5X izgleda upravo svemirska.

VOJNO-TEHNOLOŠKO BLAGO

O tvrtci Šestan-Busch iz međimurskog Preloga zaista se ne može reći ništa novo, a da se ne ponovi nešto od onoga što je do sada rečeno - jedna je od svjetski najeminentnijih. Na ovogodišnjoj ASDA-i predstavila se odlično postavljenim štandom, širokom lepezom svog proizvodnog programa te reklamnim katalogom iz kojeg se s lakoćom mogu doznati svi potrebnii tehnički detalji o svakom izloženom modelu. Osim glavnog proizvoda, zaštitnih kaciga, tvrtka Šestan-Busch predstavila je i ostatak svoje ponude: protubalističku opremu za osobnu zaštitu, kao i vojno-policjsku opremu koja se koristi u suzbijanju nereda. Svi koji su do štanda došli, dugo su se zadržali jer su se zaista mogli vidjeti vrhunske proizvode. Vjerljivo nitko nije ostao ravnodušnim pred izloženom zaštitnom kacigom tipa BK-4C. čiji je zaštitni vizir zaustavio dva zrna kalibra 9 x 19 mm, ispaljena

požara u životno opasnim uvjetima ili nepristupačnim područjima.

BESPRIJEKORNO PREDSTAVLJANJE

Još dva domaća vojno-tehnološka *dragulja* besprijeckorno su se predstavili na svojim štandovima. Naravno, riječ je o karlovačkom HS Produktu i preloškoj tvrtci Šestan-Busch. Na štandu HS Produkta stalno je vladala velika gužva i rijetki su bili trenuci kad većina izložaka nije bila u rukama znatiželjnih posjetitelja. Vjerljivo nije bilo ozbiljnijeg posjetitelja koji nije isprobao kako u ruci leži neki od pištolja iz serija XDM, HS i HS Sub-Compact, a i izložene jurišne puške VHS. Nedvojbeno, ova puška u bullpup formatu osigurava veliku izlaznu brzinu metka na ustima cijevi, bolju preciznost, bolju efikasnost pogotka, lakše rukovanje te posredno veću pokretljivost i veću brzinu djelovanja vojnika. U karlovačkoj tvrtci nisu na tome stali i nisu se

Mnogi manji hrvatski proizvođači svoje su izloženo mjesto imali zahvaljujući Agenciji Alan i njihovu štandu koji je bio odlično opremljen

s početnom brzinom od 438 m/s. Vjerljivo ne postoji bolji način za reklamu. Kratko i jasno: tvrtka Šestan-Busch je zaista nacionalno vojno-tehnološko blago.

Kao i u slučaju stranih, tako je i domaće izlagače nemoguće detaljnije predstaviti, njih 46 koliko ih je sudjelovalo. Na svojim izložbenim štandovima vrlo kvalitetno su se predstavili tvrtke Kroko International, Varteks, Čateks, Šešir. Veliku pozornost izazvali su i izložbeni štandovi državne Agencije Alan ovlaštene za uvoz/izvoz naoružanja i vojne opreme, pod čijim su okriljem izlagali mnogobrojni, i oni manji proizvođači. Moderno pješačko naoružanje, oprema različitih vrsta i namjena, zaštitna odjeća i obuća, vojne oznake, elektronički senzori, merni instrumenti, individualni borbeni obroci, medicinska oprema, profesionalna elektronička oprema, samo je dio predstavljenih proizvoda.

Dostojno su se predstavile i znanstvene i remontne institucije poput Instituta Ruđer Bošković, Brodarskog instituta, Pomorskog centra za elektroniku, Fakulteta elektronike i računarstva i ATIR-a, Agencije za tehničko-tehnološka ispitivanja i razvoj, Zrakoplovnog tehničkog centra, Remontnog brodogradilišta Šibenik itd. Svakako treba naglasiti da su se na svojim posebnim i zanimljivim štandovima predstavili Specijalna policija MUP-a, Carina RH, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski"...

NA KRAJU...

Ovogodišnje izdanje izložbe ASDA postiglo je ciljeve i svrhu zbog čega se takve manifestacije i organiziraju. Poslužilo je da se ponovo na jednom mjestu sretnu proizvođači i distributeri naoružanja i vojne opreme s jedne te krajnji korisnicima iz vojnog, policijskog i sigurnosnog miljea. Ovakve smotre i služe da se uspostave poslovni kontakti između jedne i druge strane. Ali one su i mesta na kojima pojedini proizvođači mogu spoznati svoju realnu tehnološku poziciju – odnosno koliko su ispred ili iza svoje konkurenkcije. Oni koji ne ulažu u napredak i istraživanje – nepobitno prvo stagniraju, potom zaostaju i na koncu otpadaju. Obrazbena i namjenska industrija veliki su biznis, s golema ulaganjima u nove tehnologije i znanost, donose napredak i u mnogim drugim područjima ljudske djelatnosti, otvaraju nova radna mjesta i prije svega nužne su da bi se osigurala sigurnost od lokalne do globalne razine. Svojim trećim izdanjem, ASDA se definitivno etablirala kao vojna izložba koja je stekla reputaciju i koja je, ušavši u sve kalendare takvih svjetskih događanja prerasla regionalne okvire značenja. Možda je vrijeme da sa svojim eksponatima izđe na otvoreni prostor. Puno je ljepše, atraktivnije i zanimljivije naoružanje i opremu vidjeti u njihovoј prirodnoj veličini negoli na blistavim propagandnim brošurama. Tko zna, možda nam četvrto izdanje, ASDA 2017, donese poneki iskorak i u tom smjeru. ■

Kroko International itekako se potrudio da odore i druge proizvode kojima oprema OSRH izloži originalno, na štandu koji izgleda poput improvizirane šatorske baze

Ruski je sustav BM 9A52 (ili BM-30) Smerč raširen u zemljama bivšeg SSSR-a. Na slici ga koristi bjeloruska vojska

KOPNENA VOJSKA

Foto: Uzbrojenija sile
Republike Belarus

ČELIČNA K

Višecijevni su raketni lanseri (engl. *Multiple Launch Rocket System* – MLRS) na zapadu nakon hladnog rata smatrani neprikladnim i broj sustava u uporabi znatno je smanjen. U nekim su vojskama i izbačeni iz uporabe jer se smatralo da više nemaju odgovarajućih ciljeva. Međutim, uskoro su događaji na bojištima u Afganistanu i Iraku, u kombinaciji s tehnološkim razvojem, doveli do toga da se VRL-i više ne smatraju oruđem prošlosti. Za razliku od NATO-a, istok nikad nije prestao vjerovati u njihove mogućnosti. U usporedbi s cijevnim topništvom, riječ je o razmjerno jednostavnim sustavima, ali razvoj tehnologije doveo je do složenih zaokruženih sustava koji

Peta topnička brigada kopnene vojske Južne Koreje tijekom vježbe gadanja VRL-om, snimljeno 26. ožujka ove godine. Podrijetlom američki, M270 korejski je udarni višecijevni raketni sustav

uključuju sve: od oruđa, preko podstava za opskrbu, sustava za upravljanje vatrom pa do ciljničkih elemenata koji mogu obuhvaćati i bespilotne letjelice. Sustavi koji mogu osigurati preciznu informaciju o cilju i poslati je u kratkom roku na paljbeni položaj imaju ključnu ulogu u suvremenim ratnim situacijama. Osim toga, dometi VRL-a znatno su povećani i prelaze mogućnosti tradicionalnih prednjih motritelja topništva.

RAST DOMETA

Poboljšanja su obuhvatila upravljanje vatrom i ciljanje, kao i razvoj streljiva, a znatno je povećan i domet raketa. Domet vjerojatno najraširenije rakete

NIS

Uloga višecijevnih raketnih lansera (VRL) mijenja se: od relativno nepreciznog sredstva za pokrivanje razmjerno velikih područja masovnom vatrom do sredstva za precizno djelovanje, pa čak i blisku potporu vlastitim snagama...

kalibra 122 mm za VRL Grad i njegovih inačica je razvojem raketnog motora i smanjenjem bojne glave povećan s oko 20 na 40 km. Poboljšanje streljiva odnosi se i na sigurnost uporabe pa je tzv. neosjetljivo streljivo postalo norma u NATO-u, ali

je povećana cijena raketa pa nije sigurno da će postati svjetski standard. Zapad si je usto nametnuo ograničenje uporabe kasetnog streljiva koje je praktički zabranjeno.

Naposljeku, i možda najznačajnije, unaprijeden je razvoj vođenog streljiva što je dovelo do smanjenja njegove potrošnje te omogućilo uporabu VRL-a u blizini vlastitih snaga. Vođeno streljivo za VRL znači i veće nabavne troškove, ali u usporedbi s vođenim streljivom za topove i haubice, puno je lakše razviti vođenu raketu za VRL jer rakete

imaju više mjesta za sustav za vođenje i manja su fizička naprezanja prilikom ispaljenja. Tehnološki je lakše postići velike domete nego kod cijevnog topništva. Prednost je raketa većeg kalibra i što u pravilu nose veću bojnu glavu od uobičajene granate.

ZBOGOM GUSJENICAMA

Vezano uz mobilnost VRL-a, slobodno se može reći da su rješenja na kotačima na podvozju kamiona u konfiguracijama 6x6 i 8x8 postala standard. Jedini je sustav NATO-ova podrijetla na gusjenicama koji je još u uporabi M270 MLRS. Istočne zemlje, osim Kine, nikad nisu ni radile VRL na gusjenicama.

Rusija, odnosno nekadašnji SSSR, pionir je razvoja VRL-a pa nije ni čudo da su njihovi sustavi, odnosno kopije tih sustava, najrašireniji u svijetu. Misli se u prvom redu na sustave kalibra 122 mm BM-21 Grad koji se nalaze u naoružanju oko 60 zemalja.

 KOPNENA VOJSKA

Foto: US Army

M270 možemo nazvati klasičnim američkim VRL-om koji uz uporabu modernog streljiva može premašiti udaljenost od 42 km. Fotografija s poligona Fort Irwin, Kalifornija

Najveći je ruski sustav trenutačno u uporabi BM 9A52 (ili BM-30) Smerč. Taj je 12-cijevni lanser kalibra 300 mm na teškom kamionu MAZ-543 pogona 8x8 u uporabu ušao krajem osamdesetih godina. Dio sustava čini i vozilo za prijevoz i popunu raketama na sličnom kamionu s dizalicom. Rakeete se pune pojedinačno što zahtijeva više vremena nego kod modernijih modularnih sustava gdje se pakiraju u posebne izmjenjive spremnike, ujedno i lansere. S druge strane, pojedinačno punjenje dopušta kombiniranje raketa s različitim bojnim glavama te popunu raketama i kad nisu sve ispaljene iz lansera. Domet novijih inačica raket dostiže 90 km. Smerč je postigao znatan izvozni uspjeh i nalazi se u naoružanju Alžira, Azerbajdžana, Bjelorusije, Indije, Kuvajta, Sirije, Ukrajine, Turkmenistana, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Venezuele.

SINONIM ZA VRL

U Rusiji je trenutačno glavni izvor VRL-a korporacija Splav koja je u skladu s modernim trendovima razvila modularni VRL sustav CV 9A52-4 Tornado na podvozju kamiona KamAZ-6350 8x8 s neokloprenom kabинom. Prvi je put prikazan javnosti 2007., a u sastav ruske vojske ušao je 2011. godine. Riječ je o modularnom sustavu koji može koristiti tri vrste lansirnih spremnika s raketama razvijenim za prijašnje sustave: spremnik s 15 raket kalibra 122 mm (nosi dva spremnika), spremnik s osam raket kalibra 220 mm i sa šest raket kalibra 300 mm. Za popunu raketama odnosno lansirnim spremnicima koristi se specijalizirano logističko vozilo 9T234-4. Posadu, zahvaljujući visokom stupnju automatizacije, u što ulazi i digitalni sustav za upravljanje vatrom, čine samo dva člana. Najveći

— ▶ —
**Tijekom višednevног
testiranja u veljačи
ove godine, Boeing
i Saab dokazali su
da GBU-39 Small
Diameter Bomb može
djelovati i s kopnenih
platformi bez promje-
na u performansama**

domet ovisi o vrsti raket i kreće se od 20 do najviše 90 km. Sustav ne bi trebalo miješati sa sustavima Tornado -G, -U i -S koji su zapravo modernizirane inačice starijih sustava Grad, BM-27 Uragan i BM-30 Smerč. Iz priloženog bi se moglo reći da je za rusku vojsku Tornado postao sinonim za VRL.

DVA AMERIČKA SUSTAVA

Sjedinjene Američke Države koriste dva VRL sustava sa streljivom kalibra 227 mm. To je M270 (na gusjenicama) koji nosi dva spremnika s ukupno 12 raket te M142 HIMARS (na kotači-

ma) sa spremnikom sa šest raket. Sustav M270 postigao je dobar izvozni uspjeh te je i proizvođen u suradnji s europskim korisnicima: Njemačkom, Francuskom, Italijom i Ujedinjenim Kraljevstvom. Ostale su europske zemlje sustav i rakete izravno nabavljali od SAD-a. Među njima bile su Nizozemska i Norveška koje su u međuvremenu svoje VRL-e povukle iz uporabe (Nizozemci su ih prodali Finskoj). Ujedino Kraljevstvo svoje je sustave moderniziralo američkim sustavom za upravljanje vatrom, a manji je broj, uglavnom novih GPS vođenih raketa

— ▶ —
**Amerikanci su VLR
koristili i u Afganista-
nu. Na slici su marinci
sa sustavom HIMARS
u bazi Leatherneck,
provincija Helmand**

Foto: USMC

Foto: Vidsel Test Range

Foto: WisconsinNG

GMRLS, uspješno uporabljen u Afganistanu. Amerikanci su ugradnjom novog sustava za upravljanje vatrom i poboljšanjem mehaničkog sklopa lansera modernizirali 226 komada, od više od 800 nabavljenih za KoV, u inačicu M270 A1.

Lakša inačica VRL-a je M142 HIMARS koji na kamionskom podvozju FMTV 6x6 s okloprenom kabinom nosi lanser s jednim spremnikom. Tako koncipiran sustav pokretljiviji je (u strateškom smislu), te zahtijeva i manju logističku potporu. Osim u američkom KoV-u i Marinskem korpusu, HIMARS

je u naoružanju Jordana, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Singapura.

O STRELJIVU ZA VRL

Glavno su streljivo za VRL rakete GMRLS u dvjema inačicama: M30 s kasetnim punjerjem sa 404 komada podstreljiva M85 i dometom od 60 km te M31 s unitarnom bojom glavom i dometom od 90 km. VRL može ispaljivati i taktičke GPS/INS vođene rakete ATACMS koje nosi po jednu u svakom lansirnom spremniku. U uporabi su dvije inačice tih raketa: MGM-140 dometa 165 km s kaset-

Foto: USMC

Amerikanci u ožujku 2014. na vježbi u Južnoj Koreji ispaljuju projektille iz HIMARS-a. Bilo je to prvo djelovanje HIMARS-a u toj zemlji

VRL u Americi duže i pripadnici nacionalnih gardi. Na fotografiji garda iz Wisconsina djeluje iz HIMARS-a

nom bojom glavom s 275 komada podstreljiva M74 te MGM-168 (prvotno pod oznakom MGM-140E) s unitarnom bojom glavom od 270 kg i dometom od 300 km. ATACMS se pokazao vrlo korisnim tijekom operacija u Afganistanu i Iraku jer je omogućio vatrenu potporu vlastitim snagama na velikim udaljenostima u situacijama u kojima bi se obično morala čekati potpora zračnih snaga te je do kraja 2014. godine u borbi ispaljeno više od 560 raketa.

Prva raka koju su VRL-i koristili bila je M26 (uglavnom povučena iz uporabe), koja je nosila kasetnu bojnu glavu sa 644 komada podstreljiva. Proizvođač Saab i Boeing povezali su pogonski dio povučenih raketa M26 i zrakoplovne vođene bombe GBU-39 Small Diameter Bomb i tako stvorili novu sposobnost MRLS/HIMAS sustava uz uporabu gotovih, provjerenih komponenti. Raketa-bomba GLSDB (Ground Launched Small Diameter Bomb) testirana je u tri navrata tijekom veljače ove godine te je potvrđeno da lansiranje iz VRL-a ne smanjuje učinkovitost SDB-a. Sam je GBU-39 SDB u borbi prvi put upotrijebljen još 2006. godine. Ima GPS/INS sustav za vođenje s preciznošću od pet do osam metara CEP, a masa bombe iznosi 110 kg. GLSDB streljivo je, za razliku od klasičnih raketa za VBR, visokopokretljivo u letu te može pogađati ciljeve na stražnjem nagibu, npr. planina i brežuljaka, što je balističkim projektilima zbog putanje problem. Prema službenim navodima, moguće je gađanje ciljeva koji se nalaze u smjeru suprotnom od smjera lansiranja. Domet streljiva procjenjuje se na do 150 km. GLSDB je zahvaljujući uporabi postojećih sustava i finansijski povoljno rješenje.

KINESKI UDIO NA TRŽIŠTU

Kina je razvila vjerojatno najširi raspon VRL sustava. Najveći je kineski proizvođač NORINCO koji na tržištu nudi sustave u rasponu kalibara od 122 do 370 mm. Najnoviji je sustav od 122 mm Type 90B sa 40-cijevnim lanserom na kamionu konfiguracije 6x6. Izvezan je u niz zemalja, uključujući i Peru koji trenutačno očekuje isporuku. Nešto je moderniji NORINCO SR 5, također na kamionu 6x6, ali ima modularni lanser koji prihvaca dva lansirna spremnika za po 20 raketa kalibra 122 mm ili po šest raketa kalibra

U Kini je nekoliko proizvodača VRL-a: NORINCO, Aerospace Long-March International (ALIT) te China Precision Machinery Import and Export Company (CPMIEC). Na fotografiji krajnje desno AR-3 koji navodno može koristiti i vođene rakete dometa 280 km

Foto: PLA

KOPNENA VOJSKA

Foto: Lockheed Martin

220 mm. Najveći je NORINCO AR 3 na kamionu 8x8. Dolazi u dvjema konfiguracijama: s osmerostrukim lanserom kalibra 370 mm ili s deseterostrukim lanserom kalibra 300 mm. Sustav navodno može koristiti i vođene rakete dometa 280 km. CPMIEC (China Precision Machinery Import and Export Company) proizvodi Smerču sličan sustav A100 na podvozju pogona 8x8. Ispaljuje nevođene rakete do udaljenosti od 70 km i vođene do 130 km. Lancer se sastoji od 10 cijevi kalibra 300 mm i dopunjuje se pojedinačno, s tim da se zamjenjuje cijela cijev u koju je raketa zapakirana (kao kod većine PZO ili protubrodskih raketnih sustava). ALIT (Aerospace Long-March Inter-

HIMARS prilikom ispaljivanja ATCMS-a. Višecijevni lanseri raket, modernizirani i sve pokretljiviji, mogu izložiti protivnika iznimnoj udarnoj moći

Uz aktualni WR-40 Langusta (na slici), Poljska planira uvesti u naoružanje novi VLR na kotačima pod imenom WR-300 Homar

national) treća je kineska tvrtka koja proizvodi VRL. Među brojnim sustavima najnoviji je M20 s maksimalnim dometom od 280 km koji može koristiti raketu različitih kalibara te vođene rakte, vjerojatno s GPS/INS sustavom za vođenje. Na podvozju je

teškog kamiona pogona 8x8, a rakte se nose i lansiraju s pomoću dva spremnika.

BRAZILSKI IZBOR

Brazilski AVIBRAS (Avibras Indústria Aeroespacia) proizvodi razmjerne

Foto: HSW

uspješan VRL sustav ASTROS. Osim Brazila, nabavili su ga još i Irak, Indonezija, Malezija, Saudijska Arabija i Katar. Najnovija se inačica ASTROS-II Mk.3 sastoji od kamionskog podvozja Mercedes Benz 2028A 6x6 s oklopjrenom kabinom i lanserom koji može ispaljivati niz projektila. Riječ je o raketama SS-30 (32 rakete od 127 mm), SS-40 (16 raketa od 180 mm i dometa 40 km), SS-60 i SS-80 (po četiri rakete od 300 mm i dometa do 90 km). ASTROS je kompletan sustav koji osim lansera uključuje logistička, zapovjedna te vozila za upravljanje vatrom na jednakojo platformi. Za potrebe brazilske vojske razvija se projekt ASTROS 2020 koji bi trebao rezultirati unaprijeđenim sustavom na novom vozilu (MK.6 odnosno Tatra T815-790R39 6x6 i T815-7AOR59 4x4 za potporna vozila). Očekuju se i nove rakete kalibra 180 mm SS-AV-40G, s GPS vođenjem i dometa samo 40 km, ali i potpuno nove krstareće rakete AV-TM300 dometa 300 km i sa sustavom za vođenje koji kombinira GPS/INS s praćenjem tereina. ASTROS 2020 nosit će dvije takve krstareće rakete, a poboljšat će se i sustavi za upravljanje vatrom te komunikacijska oprema. Cijena sustava iznosi oko 685 milijuna dolara, a cilj je brazilske vojske opremiti njime tri bitnice te postojeće lansere dovesti na ekvivalentnu inačicu Mk.3M.

TRIO RAKETA

Na tragu Brazilia izraelski je LAR-160 tvrtke IMI (Israel Military Industries Ltd) koji je tijekom godina evoluirao u moderan modularni sustav LYNX sa širokim rasponom streljiva. Sustav na kamionu 6x6 ima osnovnu paljbenu konfiguraciju u obliku dva modularnih spremnika za lansiranje s po 13 raketa kalibra 160 mm. Rakete imaju domet od 45 km te unitarnu bojnu glavu od 46 kg ili kasetnu sa

104 komada podstreljiva CL-3022-S4 s kombiniranim djelovanjem protiv oklopa i mehanih ciljeva. Osim nevođenih raketa kalibra 160 mm, LYNX može nositi i spremnike s raketama kalibra 122 mm. Grad te s vođenim raketama Accular, Extra i DELILAH-GL. Accular je GPS vođena inačica standardne rakete od 160 mm. Ima bojnu glavu mase 35 kg, domet do 40 km i preciznost od 10 m CEP. U spremnik/lanser stane po 11 raket Accular. Extra je puno veća rakaeta kalibra 306 mm i s bojnom glavom do 120 kg koja može biti unitarna ili kasetna. Vođenje je kao i kod Acculara s pomoću GPS/INS sustava, ima jednak CEP od 10 m, ali domet doseže 150 km. U jedan spremnik stanu četiri rakete. DELILAH-GL inačica je krstareće rakete zrak-zemlja. Sustav za vođenje je slikevni, s pomoću CCD senzora ili FLIR senzora za noćne uvjete. Upravljanje raketom tijekom leta omogućuje promjenu cilja, usmjeravanje na točno određen dio cilja, prekid operacije i procjenu učinka djelovanja. Domet te rakete mase 250 kg iznosi 180 km, a uz navedeno vođenje preciznost je gotovo apsolutna (pogreška manja od metra). VRL LYNX nosi dvije takve rakete.

IMI je pomogao Rumunjskoj u modernizaciji 122 mm sustava. Stvoren je LAROM koji također koristi dva lansirna spremnika po 13 raketa 160 mm. LAR-160 postoji i u inačicama na gušjenicama. U naoružanju argentinske vojske na osnovi je njezina lakog tenka TAM koji je inačica njemačkog BVP-a Marder, a u Venezueli je na osnovi lakog tenka AMX-13. Osim Izraela, korisnici sustava LAR-160 su Azerbajdžan, Gruzija, Čile, Kazahstan i, naravno, Izrael.

UGOVOR S HSW-om

Poljska, kao većina članica nekadašnjeg Varšavskog pakta, još uvijek ko-

Foto: Marcelo Camargo/Agência Brasil

ASTROS 2020 razvija se za brazilsku vojsku na osnovi prijašnjeg sustava. Postavljen je na novo vozilo, Tatu

risti sustave koji vuku podrijetlo od Grada. Sustav WR-40 Langusta koristi standardni lanser 40 x 122 mm na domaćem kamionu 6x6 i s domaćim sustavom za upravljanje vatrom. Međutim, Poljska je u velikoj modernizaciji te nakon odabira novih haubica kalibra 155 mm planira uvesti u naoružanje i nove VRL-e. Poljski je vojni inspektorat započeo pregovore s tvrtkom HSW (Huta Stalowa Wola) o proizvodnji novog VRL-a na kotačima WR-300 Homar. Očekuje se da će se ugovor s HSW-om sklopiti do kraja godine, a cijela nabava koja uključuje 60 sustava procjenjuje se na oko 690 milijuna dolara. Prvi bi sustavi trebali biti isporučeni 2018., a isporuka svih planira se zaključno s 2022. godinom. Homar će biti postavljen na kamion Jelcz 6x6 i trebao bi imati domet od 300 km. Usposredno s proizvodnjom lansera planira se nabava streljiva u vrijednosti od otprilike 370 milijuna dolara. Pretpostavlja se da su glavni konkurenenti Lockheed Martinov MGM-140 ATACMS, IMI-jeve rakete za LYNX te IAI-jeva rakaeta LORA koja jedina nominalno doseže traženih 300 km. LORA ima GPS vođenje kombinirano s TV vođenjem u završnoj fazi te bojnu glavu od čak 570 kg.

ROKETSAN I JOBARIA

Turski je Roketsan također među važnijim proizvođačima VRL-a. Najveći je turski VRL sustav T-300 koji ima lanser s četiri cijevi kalibra 300 mm postavljen na kamion MAN 6x6. Sustav T-300 koristi nevođene rakete TR-300 dometa između 40 i 100 km, a kupili su ga i Ujedinjeni Arapski Emirati. Roketsan proizvodi i lakši VRL koji ima lanser za 40 raketa 122 mm na jednaku kamionu kao i T-300. Najnovija je inačica T-122/300 koja koristi lansirne spremnike s po 20 raketa od 122 mm odnosno s po dvjema raketama od 300 mm. Roketsan nudi i inačicu tog VRL-a s lakšom kombinacijom T-107/122, tj. s trima spremnicima s po 20 raketa od 107 mm ili s jednim spremnikom s 20 raketa od 122 mm.

Za kraj vrijedi spomenuti Ujedinjeni Arapske Emirate koji su, osim što su nabavili široku lepezu VRL-a, uz pomoć strane ekspertize (ponajprije Roketsana), razvili poseban sustav. Riječ je o čudovišnom sustavu Jobaria Defense Systems Multiple Cradle Launcher poznatom i po nazivu Dinosaur, o kojem je pisano u br. 449 Hrvatskog vojnika. Riječ je o sustavu na kotačima (Oshkoshev teškom kamionu) koji na poluprikolici vuče, ovisno o inačici, tri ili čak četiri lansera s po 60 raketa kalibra 122 mm ili po 16 raketa kalibra 300 mm. Natovaren raketama kalibra 122 mm ima masu od 105 tona. ■

Turski Roketsan proizvodi više inačica VRL-a u raznim kalibrima

**KONJANICI SREDIŠNJE
AZIJE VI. DIO**
GODINE VE

POBJEDA KAZAHA NAD DŽUNGARIMA BILA JE, NAJBLAŽE REČENO, PIROVA. U ZAMJENU
ZA VOJNU POMOĆ I SAVEZNIŠTVO TIJEKOM RATA S DŽUNGARIMA, ABULKAIR-KAN
OBVEZAO SE 1731. NA ODANOST RUSKOJ CARSKOJ KRUNI...

Wikipedia

Pustite ih da uđu, djelo ruskog slikara Vasilija Vasiljeviča Vereščagina iz 1871. s prikazom ruske vojske tijekom napada na Hivu, grad u današnjem Uzbekistanu

Počevši od sredine XV. st., na prostoru današnjeg Kazahstana razvijao se Kazaški Kanat. Na njegovu je stabilnost, uz sukobe sa susjedima, utjecalo rivalstvo među kazaškim plemenima koje je dovelo do stvaranja triju hordi – Starije, Srednje i Mlađe. U XVII. st. na prostor Kanata prodiru zapadnomongolska plemena, među kojima su najagresivniji bili Džungari. Sukobi ponovno ujedinjuju Kazake stoga Kazaški Kanat

njaveću moći i vojno-politički uspon doživljava u prvoj polovici XVIII. st., nakon Kazaško-džungarskog rata 1723. – 1730. koji je u kazaškoj povijesti ostao zapisan kao Godine velike katastrofe.

**SUKOBI KONJANIČKIH
FORMACIJA**

U ključnim je bitkama na Bulanti 1726. i kod Anrakaja 1729. kazaški vojskovođa Abulkair-kan teško

porazio Džungare. Međutim, sami detalji tih bitaka, kao i gubici na objema stranama, slabo su poznati. Pretpostavlja se da je uglavnom bila riječ o sukobu dviju velikih konjaničkih formacija, taktikom karakterističnom za nomadske narode. Osim Džungara, Kazaški su Kanat stalno ugrožavali napadi Kalmika s područja Volge. Slična sudbina povezuje i ostale narode s tog prostora. Na području

današnjeg Kirgistana naseljavaju se Kirgizi. Taj je nomadski narod, bolje rečeno skupina plemena, nakon mongolskih osvajanja bio pod velikim utjecajem mongolske i sjevernokineske kulture te se miješao s ostalim narodima središnje Azije. Kao i Kazasi, u XVII. su st. ratovali protiv mongolskih Džungara, a u XVIII. priznali su kinesku vlast. U XIX. je st. na prostoru Kirgistana nastao Kokandski Kanat unutar

Marinko OGOREC

LIKE KATASTROFE

histoylinekz

Abulkair-khan odnio je pobjede u velikim bitkama protiv Džungara, ali savezništvo s Ruskim Carstvom usmjerit će cijelu povijest ravnica središnje Azije u novom smjeru

kojeg su Kirgizi prihvatali islam. Međutim, s prestankom mongolskog utjecaja na područje središnje Azije prodire novi moćni osvajač.

SKUPO SAVEZNIŠTVO

Pobjeda Kazaha nad Džungarima u Godinama velike katastrofe bila je, najblaže rečeno, Pirova. U zamjenu za vojnu pomoć i savezništvo tijekom rata s Džungarima, Abulkair-khan obvezao se 1731. na odanost ruskoj carskoj kruni. Time počinje postupna kolonizacija Kazaškog Kanata ruskim kozacima, a ruski se utjecaj sve više širi među kazaškim stanovništvom. Učvršćivanjem ruske vlasti u Kazahstanu tijekom XVIII. i XIX. st., jačala je samovolja carske administracije i lokalnih feudalaca. To je zajedno s kolonizatorskom politikom oduzimanja najbolje kazaške zemlje izazvalo brojne pobune i ustanke među kojima je najveći bio masovni ustanački Isataj Tajmanova i Mahambeta Utemisova na široku prostoru između Urala i Volge. Ruski su ga kazneni odredili brutalno ugušili, ali već je 1838. izbio novi koji je relativno brzo također ugušen. Ustanak pod vodstvom devedesetogodišnjeg Džanhodža iz-

Foto: anatolikazgazetazk

Spomenik u glavnom gradu Kazahstana Astani posvećen Kereju i Žanibeku, dvojici velikih kazaških kanova iz druge pol. XV. st., razdoblja koje znači početak razvoja Kanata

bio je 1856./1857. na području Sir-Darje, a ugušen je tek nakon duljih borbi s ruskom carskom vojskom i uz pomoć lokalnih sultana. Zadnji je nacionalni ustanački izbor 1916. godine. Ugušen je u gotovo cijelom Kazahstanu, osim u Turgajskoj nizinu gdje je pod vodstvom Amangeljdija Imanova trajao sve do 1918. kad se stopio s Ruskim građanskim ratom.

TURKESTAN

Nakon osvajanja Kazaškog Kanata započinje ruska ekspanzija i na ostali prostor Turkestana. U potrazi za novim izvorima sirovina i zbog osiguranja puta prema istoku i Kini, Rusija je sredinom XIX. st. nastavila širenje prema jugu i jugoistoku. Do kraja tog stoljeća zauzela je Kokan-

dski, Buharski i Hivinski Kanat koji su prestali postojati kao suverene države. Turkestansko generalgubernatorstvo sa sjedištem u Taškentu osnovano je 1867. kao jedna od administrativno-teritorijalnih jedinica Carske Rusije. U 1898. tom je prostoru priključena Zakaspijska, Samarkandska, Semirečanska, Sirdarinska i Ferganska dolina. Slično kao i na području Kazahstana, početkom XX. st. u većem je dijelu Turkestana došlo do niza ustanačkih pobuna protiv ruskih vlasti koji su ugušeni u krvi, a neki su trajali do kraja Ruskog građanskog rata.

SOVJETSKIE REPUBLIKE

Nakon pobjede boljševika i stvaranja SSSR-a, na teritoriju zapadnog

Turkestana ustrojavaju se tri autonomne sovjetske socijalističke republike – Turkestanska, Buharska i Horezmska, prema nacionalnom sastavu stanovništva. Sredinom dvadesetih godina, u sklopu općeg nacionalno-gospodarskog razgraničenja SSSR-a, na prostoru središnje Azije ustrojene su četiri sovjetske socijalističke republike – Kirgiska, Tadžička, Turkmenска и Uzbekska, dok su sjeverni dijelovi Turkestana ušli u sastav Kazашke. Administrativne granice tih republika postale su nakon raspada SSSR-a državne granice novih zemalja čime je započeo i njihov samostalan razvoj. ■

(Završetak podlistka)

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

O Danielu Sneddu, alias "kapetanu Dragunu", srpski su mediji ponovno počeli pisati desetak godina nakon rata, kad je Hrvatska od Australije zatražila njegovo izručenje da bi mu se sudio za ratni zločin. U časopisu "Vreme" (br. 786, od 26. I. 2006.), autor Miloš Vasić pod naslovom je Mali ali tehničar napisao:

PETNAEST GODINA POSLE MU-NJEVITE ALI KRATKE METEORSKE SLAVE, DRAGAN VASILJKOVIĆ IZ PERTA, AUSTRALIJA, PONOVO SE NAŠAO NA NOVINSKIM STRANAMA JER SE HRVATSKA VLAST SETILA DA IM JE ZA NEŠTO

novostima". Čuvaju ga zgodne ribe knindžuše koje bi život dale za njega, a kamoli dale njemu; oficir i džentlmen, otmeni ljubavnik koji skuplja kao smrt; "metak ga neće", potvrđeno; junak bez mane i straha koji svojim ljudima neće narediti da učine ništa što on sam ne bi učinio; pilot koji "dolazi s neba" Srpsku napačenom u spas; "Lorens od Balkana". Jednom rečju, kako se to danas kaže – brend sam po sebi; tada se to zvalo fenomen.

STVARANJE MITA: Kapetan Dragan bio je – kao brend – najuspešniji marketinški potez Miloševićevog režima. Plaćenik? Ta-

je njene oficire prezirao kao zatucane dogmatike i budale – sa dobrim razlozima, uostalom. Sve u svemu – ličnost idealna u datom trenutku: oličenje patriotizma, juštva, skromnosti i požrtvovanja, harizmatičan, šarmantan, topao, muževan i – beskrajno talentovan za marketing. U neverovatno kratkom vremenu od mesec-dva postao je od tamo nekog belosvetskog plaćenika legenda koja hoda, strah i trepet dušmana naših, nada i uzdanica srpske nejači vaskolike. Žarko Trebešanin pisao je u tačnijoj "Borbi" Staše Marinkovića učene eseje o stvaranju modernog mita, a Srbobran Branković

naturalizovan tamo. Početkom sedamdesetih biva hapšen i uslovno osuđen za posedovanje i trgovanje ukradenom robom. Uskoro, i dalje maloletnik (mlađi od 21 godine, to jest) biva optužen za vođenje "prigradskih agencija za pratinju", to jest za držanje lanaca prostitutki, ukratko. Ovoga puta sudija ga je suočio sa ponudom koja se ne odbija: ili zatvor – ili da se dobrovoljno javi u vojsku. Australijska vojska nije htela da komentariše dalji tok događaja, ali je "Vreme" tada, u proleće 1991., preko kolega novinara doznao da je Dragan Vasiljković, već tada Daniel Snedden, stupio u Prvi kraljevski

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

SRPSKI MEDIJI O

KRIV. NIJE JASNO ŠTA TO ZNAJU DANAS, A NISU ZNALI PRE PETNAEST GODINA, PA TAKO CELA STVAR LIČI NA POLITIČKU NAMEŠTAJNU UPOTREBU. A KAPETAN SEDI U AUSTRALIJSKOM PRITVORU...

"Ako vam kažem ko sam, moraću da vas ubijem... Ali, ne bojte se: neću ni jedno ni drugo." To je bila prva rečenica kojom je "tajanstveni oficir", "duh koji hoda", "Obilić Srpske Krajine", "srpski Če Gevara" dočekivao novinare, a naročito novinarke koje su žmčkale od sreće i slatke jeze. Sve to uz šarmantan zubit osmeh i flertovanje. "A pored njega, kao preteći crni mačak, njegov verni 'škorpion', kazaće posle jedna od njih u neopevano ljigavom i udvojčkom feli tonu koji se vukao nedeljama po "Večernjem

man posla! Srpski patriota koji je potegao čak iz belog sveta i ostavio jahte, avione, peščane plaže južne hemisfere i uveljene lepotice da spasava svoj narod; o sopstvenom trošku pritom, kao što nije propuštao da istakne svaki put kad je mogao. Politički je bio korektan do bola: glasa za SPO, ali Slobodana Miloševića poštuje; višepartijski demokrata u najboljoj anglosaksonske tradiciji, ali tužan nad srpskom razjedinjeniču i strančarenjem; humanista, ali savršeno efikasan u "neutralisanju" neprijatelja (stalno je isticao da je protiv ubijanja, on "neutrališe"; vojnički gledano – razumna tvrdnja). Kao protivnik "stranačkih vojski" mrzeo je Šešelja, prekorevao Arkana i uveravao Vuka Draškovića, održavajući s njima neophodne odnose. Stalno je isticao važnost JNA, ali

polemisao je s njim, pokušavajući da mu objasni kako mitovi ipak nastaju malo duže od mesec-dva, a da je "mit o kapetanu Dragunu" veštački stvoren. Pravile su se majice, objavljivali stripovi, ispredale legende i mrčile gusle, a kapetan je kroz sve to plovio samouvereno, elegantno i nadamske otmeno, sve dok vrlo uskoro nije stradao – ironijom sudbine ne od dušmanske ruke, nego sa vlastite pameti: mislio je da ima posla sa racionalnim ljudima i političarima.

Ali, idemo redom. Čovek koji bi morao da vas ubije ako vam kaže svoje ime vodi se kod australijskih vlasti u krivičnoj evidenciji za maloletnike kao Dragan Vasiljković koji je promenio ime u Daniel Snedden, rođen u Beogradu, došao u Australiju sa roditeljima i

Viktorijin puk u Melburnu i tamo završio školu rezervnih oficira. Reč je o elitnoj jedinici australijske vojske i jako dobroj školi.

ISPRAVAN STAV: Kasnije će se Dragan Vasiljković baviti instruktazom (za to je posebno talentovan) po zemljama u kojima se ceni britanska vojna škola mišljenja: pre svega i izvesno po raznim zalivskim emiratima. On je pominjao Vijetnam, ali se vremenski ne slaže: 1975. još je bio u Australiji; pominjao je Južnu Afriku, Angolu i neke afričke zemlje; moguće, čak verovatno. Kao čovek pametan (to mu se nikako ne može osporiti), zaradio je neke pare i krajem osamdesetih počeo da se osvrće po Evropi za nekim zgodnim poslom. Pokušao je sa nekom Miki Maus charter kompanijom i ma-

lim avionima; pa sa jedrilicama po Sredozemlju. Išlo je kako-tako. Onda se, kaže, 1987. pojавио у Бару у jedrilici i дошао на inače sasvim dobru ideju da tamo napravi marinu. Išlo je teško, па је долазио поново нaredne godine, ali je i dalje išlo teško. U jednom od tih boravaka lokalni шef policije morao je да га задржи неко време zbog neke провере jahte на којој је био, па је – као сваки добар policiјац – fotokopirao и njegov пасош, за сваки slučaj. По тој fotokopiji је "Vreme" касније било у стању да открије идентитет човека који би морao да нас убије ако откријемо ко је. Kapetan Dragan је ту наšу демистификацију dočekao gospodski, sa osmehom i čestitanjem.

Kao човек интелигентан, Vasiljko-

(Simatovića). Draganu nije много требало да shvati о чему је рећи да zauzme ispravan stav. За сваки slučaj, kapetan је ставио ногу у врата и код опозиције: bio је један од оснивача првобитног beogradskog odbora SPO-a, uz Dejana Lučića, Aleksandra Pavića i неког dr. Price, rođaka Momčila Đujića (Pavić i Price су били emigranti u SAD). Tomica Simović ubrzo је сменjen, а заменио га је Marko Negovanović који се са Dragandom mnogo bolje razumeo. U bliski kontakt са онима који ће касније постати "crvene beretke" kapetan Dragan stupio је убрзо; Žika Ivanović Crnogorac био му је десна рука од почетка, као и још неки; Frenki је бдео над тим подuhvatom diskretno, али stalno.

para kapetanu Draganu prilikom njegovih boravaka у Beogradu. Kapetan se појављује у društvu Klare Mandić и uopšte "nacionalnih radenika", али пази какве звуке pušta: upozorava na nedostatak para za Krajinu, али и на zloupotrebe i pronevere; upozorava и на ekstremiste и на опасност од ratnih zločina. Ima ga по televizijama и novinama, домаћим и stranim; hrve se са međedima pred kamerama и неумorno podseća на čast, ratno право, humanizam и Ženevske konvencije. "Rat je posao за profesionalne vojnike", kaže он у једном разговору са novinarima "Vremena". "Ako je motiv naoružanog naroda strah, onda имате masovno dezertiranje, као под

на начин од кога су официри JNA повраćali. "Smesta sam otisao тамо и pohapsio petnaestak njih. Imao sam namjeru да sutra organizujem preki sud i sve da ih postreljam, али je onda helikopterom doleto Mile Martić i sve ih pustio", испričао је kapetan Dragan novinarima "Vremena" касније. Sa Milanom Babićem takođe се sukobio uskoro: први повод био је Babićev ekstremizam, али и kadrovska politika, jer је Babić сменio sposobnog komandanta odbrane Banije, Vajagića, a поставио doktora ginekologa из Gline Dušana Jovića, već sumnjivog na ratne zločine."

U zadnjem odlomku, као и у dijelu teksta objavljenog u spomenutoj broju часописа "Vreme" који се оvdje не navodi, примјетан је

KAPETANU DRAGANU

(III. DIO)

vić-Snedden је motajući се по Crnogorskom primorju 1990. shvatio да се на horizontu ukazuje prilika i за njega. Sasvim је izvesno да је тада stupio у vezu са Državnom bezbednošću MUP-a Srbije и ponudio своје usluge у trenutnoj krizi i budućem ratu. Не зна се preko koga, али је сам призnao да је имao "dobre odnose са неким ministrima Vlade Srbije"; са bar dva ministra sigurno – Radmilom Bogdanovićem и Tomislavom Simovićem (тада ministrom одbrane Srbije; и то smo имали). Taj Simović је, јадник, тада веровао да ће Srbija стечи sopstvenu vojsku, па је to Draganu било zanimljivo; Čiča Radmilo је зnao bolje. Počeo је Dragana da plasira по Beogradu, у прве krugove: kod Bracike Kertesa, код Brane Crnčevića, код Jovice (Stanišića) и Frenkija

SUKOBI I RASKOLI: Dragan је предložio sasvim logičan plan: centar за obuku који bi on vodio у Kninu ili već тамо. Kupljeno smesta. Dok si rek'o "Mile Martić", centar за obuku у Golubiću код Knina bio je dodeljen kapetanu Dragunu i ubrzana obuka је почела. Sa njim су bili Pavić, Price и Lučić, али je Lučić uskoro ispaо iz igre. Državna bezbednost је, preko Mile Martića, остала у игри. Marketing nije kasnio: појављује се zgodno skovani termin "Knindže", a režimska i udvořička štampa počinje да razvija projekt "Kapetan Dragan". Poštedećemo čitaoca detalja tog projekta, od stripova за decu до natprirodnih parapsiholoških, astroloških i drugih okultnih razmatranja te izvanredne pojave. Brana Crnčević uručуje velike kese punе

Vukovarom; ако je motiv mržnja, onda имате masakre и masovne zločine."

Pošto je obučio своје lude у Golubiću koliko je trebalo, Dragan kreće u borbe. Prva ozbiljnija akcija је Glina, kada zauzima grad veštim manevrom, али dolazi u sukob са JNA коју optužује да je kriva за gubitak dva njegova човека. Bilo је tu raznih akcija, али су sve биле на taktičком нивоу, krpљenje rupa i intervencije на критичним tačкама. Prilikom kostajničke operације долази у први ozbiljan sukob са tadašnjim vođstvom Krajine. Naime, lokalna paravojna fukara iskoristila је hrvatske stanovnike сela Struga као живи ћити у некој борbi, па је deo poginuo; kad су izgubili dva бораца у борби, upali су u bolnicu у Dvoru на Uni и поклali hrvatske ranjenike, civile из Struge,

pokušaj да се "kapetan Dragan" prikaže као častan zapovjednik који je iznimno поštivao pravila ratovanja i pokušavao спriječiti zločine, па чак и нajostrije kazniti njihove починитеље. Но, navedeni primjer događaja на Banovini у srpnju 1991. показује да је kažnjavanje починитеља zločina znalo остати само на "pokušaju". У svakom slučaju, glede pitanja odgovornosti за ratne zločine Daniel Snedden – alias "kapetan Dragan", имат ће priliku svoju nevinost dokazati на суду, али остава ћинjenica да је bio dio velikosrpsког projekta у Hrvatskoj којим се rukovodilo из Beograda. ■

Pozornost javnosti privukla je američka marka "U spomen korejskim veteranima" izdana bez suglasnosti autora skulptura postavljenih u Memorijalnom centru Korejskog rata u Washingtonu

FILATELIA

Ujedinjeni narodi različitim markama promoviraju teme od globalnog značenja te time daju značajan doprinos razvoju i miru

Prigodnim poštanskim žigom u obliku kacige obilježena je "20. obljetnica vojno-redarstvene akcije Bljesak"

MARKE SPORTOM ZA RAZVOJ I MIR

Početkom travnja ove godine Hrvatska pošta Mostar, jedan od tri bosansko-hercegovačka i međunarodno priznata izdavača poštanskih marka, pustila je u promet marku na temu "Međunarodni dan sporta za razvoj i mir" Ivo AŠČIĆ

Povod tomu je odluka Generalne skupštine Ujedinjenih naroda iz 2013. godine, koja je 6. travnja proglašila Međunarodnim danom sporta za razvoj i mir. Datum se poklapa s onim iz 1896. godine kada su otvorene prve Olimpijske igre modernog doba.

Međunarodni dan sporta za razvoj i mir prilika je za promidžbu doprinosa sporta i fizičkih aktivnosti na području ljudskog i ekonomskog razvoja, ravnopravnosti spolova, odgoja, zdravlja, socijalnog uključivanja, razvoja mladih, izgradnje mira te održivog razvoja. Istodobno je zamišljen i kao poticaj za raspravu o učinkovitom tjelesnom odgoju i potrebnim dodatnim ulaganjima u sport. Izdanja HP-a Mostar, relativno mlađe poštanske uprave, koja osim što na svojim markama prati znamenite ljude i događaje, redovito objavljuje i marke s temama od globalnog značenja, kao što je spomenuta marka ili neke od sljedećih: 550. obljetnica rođenja Leonarda da Vincija (2002.), Međunarodna godina planina (2002.), Međunarodni dan djece (2003.), Dan planeta Zemlja (2006.), Svetiški dan slobode medija (2006.), Svetiški meteorološki dan (2011.), Svetiški dan biciklista (2011.) i dr. Zbog takve izdavačke politike i inovativnosti, marke HP Mostar dobile su brojne međunarodne nagrade.

POGREŠKA U PROCEDURI

Američka poštanska marka "Korean Veterans Memorial" iz 2003. godine kojom je obilježeno 50. godina od završetka Korejskog rata i odana zahvalnost

Veliki utjecaj sporta, čiji jezik svi razumiju, prepoznat je kao način prenošenja važnih poruka o razvoju društva i mira u svijetu

vrijnim veteranima, početkom ove godine našla se na meti javnosti. Razlog tomu je presuda američkog suda protiv Američke pošte (USPS) koja mora platiti oštetu od 540 tisuća američkih dolara zbog objave neodobrenog motiva na marki. Predmetna marka (The Column) prikazuje 19 skulptura koje simboliziraju desetinu vojnika u opadnji, a koji se nalazi u Memorijalnom centru Korejskog rata u Washingtonu. USPS je napravio pogrešku na marki kada je objavio fotografiju na marki amaterskog fotografá Johna Allija, pripadnika pričuvnog Korpusa mornaričkog pješaštva, bez dopuštenja autora skulptura, veterana II. svjetskog rata, kipara i bojnika Franka Gaylanda (r. 1926.). Fotografija Johna Allija je napravljena 1990. tijekom snježne oluje, i bila je prvotno namijenjena kao poklon njegovu ocu veteranu Korejskog rata. S obzirom na to da je marka tiskana u

nakladi od čak 86,8 milijuna primjeraka, u nominalnoj vrijednosti od 37c, te da je do presude suda prodano oko 15 milijuna primjeraka, sud je donio odluku da se 10 posto od nominalne vrijednosti isplati autoru skulptura Franku Gaylordu.

Uobičajeno je da kada autor predlaže motive za marke i rabi likovne predloške (fotografije, crteže, slike), navodi izvore, odnosno autore. U Hrvatskoj su ova prava definirana Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima. Dobar primjer kod nas je marka "U spomen žrtvama I. svjetskog rata" iz 2014. na kojoj su osim imena autora, navedeni i autori spomenika koji je prikazan na marki.

Američka je marka izdana 27. srpnja 2003., u samoljepljivim arcima od 20 maraka, na 50. obljetnicu potpisivanja mirovnog sporazuma o prekidu ratnih djelovanja u Koreji. Sama je promocija

održana uz nazočnost visokih časnika američke vojske te velikog broja veteranova Korejskog rata. U priopćenju USPS-a koji prati ovu marku navodi se kako je više od 33 tisuće američkih vojnika poginulo u ratu, od toga 27 709 vojnika, 4269 marinaca, 1198 pripadnika zračnih snaga i 475 pripadnika ratne mornarice. Također, 7140 američkih vojnika tijekom rata bilo je u logoru, a više od 8000 vode se kao nestali. Čak 103 284 vojnika bilo je ranjeno tijekom rata.

20. OBLJETNICA BLJESKA

Na prijedlog Hrvatskog filateličko-numizmatičkog društva "Novska '94", 30. travnja 2015. u Novskoj je bio u uporabi prigodni poštanski žig "20. obljetnica vojno-redarstvene akcije Bljesak". Osim žiga, kao filateličke poslastice, bila je postavljena i filatelička izložba koja podsjeća na vojno-redarstvenu akciju Bljesak, 1. i 2. svibnja 1995., kojom je oslobođeno više od 500 km² teritorija u Posavini i zapadnoj Slavoniji. Akcija je poznata po učinkovitosti, brzini provedbe i po logističkoj koordiniranosti, ali jednako tako i po raslu koji je unijel u strukture pobunjeničkih vlasti. ■

Motiv marke iz 1952. prikazuje kinesku vojsku u Koreji

Britanske vojnopolomorske zastave

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOLOGIJA

Kao što je spominjano u kolumni, britanske su vojnopolomorske zastave snažno utjecale na praksi isticanja zastava u svim mornaricama. Detaljniji bi prikaz složenosti britanskog sustava pomorskih zastava zahtijevao poveću knjigu pa su naznačene samo najvažnije značajke

BRITANSKE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

Britanski se sustav vojnopolomorskih zastava razvija u Engleskoj od XV. st., a 1601., kad je uvedena zajednička englesko-škotska zastava Velike Britanije, koja kombinira engleski križ sv. Jurja (crveni na bijelom) i škotski sv. Andrije (kosi bijeli na plavom), britanski ratni brodovi već ističu zastave u osnovi jednake današnjima. Britanska je vojnopolomorska zastava, kao i mnoge druge britanske zastave, utemeljena 1801. kad se na zastavu Ujedinjenog Kraljevstva dodaje i kosi križ sv. Patrika kao simbol Irske. Današnja crvena pomorska zastava za uporabu brodova trgovačke mornarice, kao i plava za brodove državnih službi, izvorno su vojnopolomorske zastave, označujući dvije flote koje su

tek sredinom XIX. st. dobile nevojne funkcije. Treća, zastava bijele flote, koja u bijelom polju ima crveni križ sv. Jurja i znak Ujedinjenog Kraljevstva u ugлу, danas je jedina britanska vojnopolomorska zastava koju na krmi ističu brodovi Njegina Veličanstva. Poznata britanska zastava Union Jack, koja kombinira križeve sv. Jurja, Andrije i Patrika, i koja se danas toliko slobodno i masovno koristi na kopnu, na moru ima strogo ograničenu uporabu. Smiju je isticati jedino ratni brodovi kao pramčanu zastavu (koja se na engleskom naziva jack te odatle i popularno ime). Osim toga, Union Jack koristi se kao zapovjedna zastava admirala flote istaknuta na glavnom jarbolu

te kad se na brodu nalazi monarh (koji također nosi čin admirala flote). Zabrana uporabe te zastave na svim brodovima, osim na ratnim, postoji još od XVII. stoljeća.

Pomoćni brodovi ratne mornarice kao krmenu ističu plavu zastavu s Union Jackom u ugлу i zlatnim sidrom u vanjskoj polovini zastave. Takve zastave, s drugačijim oznakama u plavom polju, ističu i druge državne službe. Slične zastave s odgovarajućim znakom ističu i plovila kopnene vojske. Zapovjedne zastave, osim spomenute zastave admirala flote, temelje se na starom engleskom sustavu. Zapovjedna zastava admirala engleske je zastava sv. Jurja, zastava vice-

admirala na nju dodaje crveni disk u ugлу, a kontraadmirał još jedan u donjem ugлу. Zastava komodora bijeli je raskoljeni plamenac s crvenim križem i diskom u ugлу. Zapovjednik eskadrile ima bijeli plamenac s crvenim rubovima gore i dolje. Crkveni plamenac ističe se na brodu kad je u tijeku vjerska služba. Trapezni plamenac okomito podijeljen u bijelo polje s crvenim križem uz jarbol i crveno-bijelo-plavu trobojnicu na slobodnom kraju, odnosno koji prikazuje englesku i nizozemsку zastavu, usvojen je tijekom englesko-nizozemskih ratova u XVII. st. kao znak privremenog primirja za vrijeme službe ili pogreba na moru. ■

DOMOBRANSKA BOJNA "R" - ORAHOVICA

Pričuvna je Domobraska bojna Orahovica ustrojena 21. ožujka 1992., a djelovala je samostalno do 27. srpnja 1994. godine.

Zastavno je polje danas ružičaste boje. Izvorno je bilo svijetlo plavo, ali ta je boja gotovo potpuno izbljeđena. U sredini zastave prikazan je znak postrojbe, a iznad njega crnim je slovima ispisano "DOMOBRANSKA BOJNA". Ispod znaka na žutoj je vrpci ispisano "ORAHOVICA", a na njezinim posuvraćenim krajevima lijevo "19", a desno "91". Znak se sastoji od štita s grbom Slavonije: u svijetlu plavom zeleno obrubljeno štitu između dviju valovitih plavih greda na crvenom polju crna kuna i u zaglavljvu žuta šestokraka zvijezda. Iza štita ukrštene su dvije smeđe puške smeđe-bijelih cijevi te dvije zastave na zlatnim stjegovima, razvijene trobojnice s crvenim i pla-

vim zastavnim vrcama i smeđim kopljjenim završetkom. Okomito je iza njih postavljen vrhom nadolje zlatni mač sivog rukohvata. Iza rukohvata mača nalazi se crveno-bijela vrpca, iza nje štit šahiran kao hrvatski grb te iza njega dvije ukrštene sive klasične topovske cijevi, a još na vrhu iza svega sivi prikaz ruševina Ružice grada na zelenom briježu. Zastava je veličine 100 cm x 200 cm, sa zlatnim pozamanterskim resama oko 5 cm širine duž tri ruba i posuvraćenim zastavnim poljem za rukav.

Uz grbove Slavonije i Hrvatske, te simbole vojske i obrane, prikazan je Ružica grad koji se i danas nalazi u grbu Grada Orahovice. Zastava je izrađena 1992., a sadrži jednake elemente kao znak postrojbe autora M. Gazde, koji je izrađivan 1993. godine. ■

Zastava Domobranske bojne Orahovica

Dodataće informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

MULTIMEDIJA

Ulefoneov Be Touch

Novi je Ulefoneov model Be Touch, Dual SIM 4G LTE pametni telefon koji je u vrhu ponude kompanije i ima zanimljive hardverske specifikacije: 8-jezgreni procesor, tri gigabajta RAM-a, čak i čitač otiska prsta. Djeluje iznimno dobro, a i cijena je vrlo prihvatljiva. Ugrađen je kvalitetan ekran sa zakriviljenjem i Gorilla Glass 3 zaštitom. Dobra je vijest što će se ubrzo pojaviti i model s Full HD ekranom, ali bit će skuplji. Kućište Ulefoneova Be Toucha lijepo je dizajnirano, izrađeno od kombinacije aluminijevih i magnezijevih slitina koje se koriste u avioindustriji, a okvir je od nehrđajućeg čelika. Baterija je od 2550 mAh što treba povezati s ekranom: niža će rezolucija imati i manju potrošnju tako da je kombinacija u najmanju ruku za-

nimljiva. Nećemo zaboraviti ni čitač otiska prsta koji je navodno zadnja riječ tehnike, barem tako piše na službenim stranicama. Kao procesor je odabran provjereni 64-bitni i 8-jezgreni MediaTek MT6752 na 1,7 GHz (ARM Cortex-A53), uz 2-jezgrenu Mali-T760 MP2 grafiku na 700 MHz, što znači da će videoigre odlično raditi na tom ekranu. Ugrađena su i tri gigabajta RAM-a i 16 GB interne memorije proširivo preko microSD ulaza do 32 GB. Posebna je pažnja posvećena kamerama. Prednja je od pet megapiksela i

ima OmniVision OV5648 senzor za odlične selfie fotke. Stražnja je kamera od 13 MP, a može se pohvaliti Sonyjevim IMX214 Exmor RS senzorom i otvorom blende od čak f/2.0. Ulefoneov Be Touch ima dvije SIM kartice i podržava 2G GSM, 3G WCDMA i 4G LTE mreže kategorije 4. Podržava i dual-band Wi-Fi 802.11 a/b/g/n/ac, Bluetooth 4.0 i USB 2.0, a radi na novom Androidovu 5.0 Lollipop operativnom sustavu. Bit će dostupan u sivoj i bijeloj boji, a cijena bi se trebala kretati oko 220 dolara uz besplatnu dostavu.

Među najkompaktnijim fotoaparatima u svojoj klasi, Sonyjevi Cyber-shot DSC-HX90 i DSC-WX500

navodno omogućuju jednostavniju uporabu profesionalnih funkcija. Oba imaju visokokvalitetnu

Novi kompakti iz Sonyja

optiku sa Zeiss Vario-Sonnar T30x zum lećama uz već poznat Exmor R CMOS senzor s 18,2 megapiksela koji jamči odlične fotografije pri slabijem svjetlu. Oba nude do 180 stupnjeva nagibne LCD zaslone tako da možete vidjeti kako ste ispalili na fotografijama. Zasloni

dijagonale tri inča imaju vrlo visoku rezoluciju od čak 921 000 piksela. Unatoč džepnim dimenzijama, HX90 i WX500 imaju 5-osnu stabilizaciju koja čuva slike od zamalućivanja čak i kad se istražuju vanjske granice raspona zuma fotoaparata za vrijeme snimanja filmova. Ta

će dva malisana biti jako dobra za naprednije korisnike jer nam se čini da je riječ o blago redizajniranim inačicama Sonyja RX100. Cijene službeno nisu najavljenе, ali očekujemo da će se uređaji do lipnja pojaviti u našim prodavaonicama i stajati oko 3500 kuna.

Predstavljeni Windows 10 tableti

Na konferenciji Build 2015 održanoj od 29. travnja do 1. svibnja u San Franciscu, kompanija Microsoft predstavila je novi Windows 10 operativni sustav, prvi put detaljnije i na tabletima. Pratite li redovito događanja vezana uz Windows 10, znate da je Microsoft odlučio napraviti operativni sustav za sve uređaje: pametne telefone, tablete te stolna i prijenosna računala. Kompanija je na konferenciji predstavila mnoge zanimljivosti, a ne dvojimo da je sudiovine konferencije zanimalo

kako će novi Windows 10 izgledati na različitim platformama. Podsjećamo da bi novi Microsoftov operativni sustav trebao službeno izići tijekom ljeta. Prikazano je kako se samo sučelje prilagođuje i kako je fleksibilno ovisno o tome kako koristite uređaj, u ovom slučaju tablet. Primjerice, na tabletima će Start izbornik biti skriven tako da će se samo vidjeti pločice, slično kao na sučelju Windows 8. Postoji i tipka koja omogućuje skakanje s aplikacije na aplikaciju, kao i

nova global back tipka. Kad tablet spojite na docking stanicu, sučelje će se prilagoditi većem ekranu i počet će se ponašati kao standardno PC računalo, što zvuči

vrlo zanimljivo. Aplikacije Win32 bit će prilagodljive i reagirat će na dodir. Za detaljnije informacije pričekat ćemo nove tablete te isprobati novo sučelje.

Appleov Watch ne voli tetovirane korisnike

Apple je svoj prvi pametni sat predstavio kao *gadget* budućnosti i nada se da je to sljedeći veliki izvor zarade. Brojni analitičari vjeruju da će pokrenuti cijelo tržište pametnih satova koje će vrijediti desetke milijardi dolara. Nedavno se pojavio u prodaji, a prve informacije govore da su ljubitelji te kompanije brzo razgrabili prve količine dostupnih modела. Pokazalo se, međutim, da neki vlasnici tog *gadgets* i nisu prezadovoljni kupovinom, da uređaj ima nedostatak o kojem inženjeri u kompaniji Tim Cooka nisu razmišljali. Probleme imaju korisnici koji na dijelu ruke, odnosno zapešća na kojem nose sat, imaju tetovaže, zato što onemogućuju normalno funkcioniranje sata i njegovih opcija. To se

odnosi prije svega na tamnije tetovaže zbog kojih sat gubi povezanost, odnosno nema informacije da dodiruje kožu. Korisnici stoga moraju stalno utipkavati PIN za ponovno spajanje. Tamnije tetovaže prouzročuju i probleme sa senzorom za otkucanje srca, ali i s aplikacijom za plaćanje Apple Pay. Iako su iz Applea upozorili da bi neki korisnici mogli imati problema s očitavanjem otkucanja srca putem senzora, iz tvrtke još nisu službeno komentirali problem. Čini se da je trenutačno jedino rješenje za korisnike s tetovažom nošenje sata na drugoj ruci, a ako je i ona tetovirana, mogu čekati drugu generaciju uređaja i nadati se da će Apple dotad riješiti problem.

Grafika za profesionalce

Temeljena na Maxwellovoj arhitekturi, uz 12 gigabajta GDDR5 memorije, NVIDIA-ina Quadro M6000 grafička kartica bez problema može pokrenuti i do četiri 4K (UHD) zaslona. Ako želite, možete čak spojiti i dvije u SLI. Prema specifikacijama, namijenjena je profesionalcima koji žele *pravo čudovište* u svojoj radnoj stanici te ispu-

njava sve zadaće koje moderne okruženja zahtijevaju. Od 12 gigabajta memorije do sedam teraflopsa performansi i podrške za do četiri 4K zaslona, kartica Quadro M6000 dizajnirana je za uporabu u sustavima koji zahtijevaju najbolje i najkvalitetnije komponente, što ujedno znači da će očekivana cijena prelaziti 15 tisuća kuna.

WEB-INFO

www.reynaulds.com

Oni kojima je modelarstvo nešto više od hobija sigurno su upoznati s tvrtkom Reynaulds, specijaliziranom za trgovinu, prije svega modelima željeznica, a vjerojatno im je poznata i njezina web-stranica. Ostalima je preporučujemo jer je vrlo zanimljiva, šarena i zabavna, a u velikoj su mjeri zastupljeni *oklopni*, tj. povjesni vojni vlakovi. Ima tu i drugih vojnih detalja: minijaturnih vojnika, vojnih postrojenja, brodova, tenkova... Iako je stranica dovoljno pregledna, možda biste se mogli izgubiti u moru proizvođača i detalja. Za početak preporučujemo da odete na dno *Homepagea* i nađete skupinu pod nazivom *Military Models Acc* pod kojom je popis vojno specijaliziranih proizvođača i majstora. Budite oprezni jer svи modeli toliko dobro izgledaju da i u odraslima mogu pobuditi odavno zaboravljene hobije za koje je potrebno odvojiti prilično vremena, a ni cijene atraktivnijih primjeraka nisu zanemarive. Samo površno surfanje dovelo nas je do lokomotive koja стоји 323 dolara, i to s popustom!

D. VLAHOVIĆ

Dakle, ako svijet propada, nemojmo reći kako se zlo okomilo na nas, već mi loše upravljamo svijetom.

Ako se ratovi i nasilje šire, nemojmo reći da to ovisi o atmosferi, već o svakodnevnoj obiteljskoj i osobnoj mržnji za koju smo svi odgovorni. Mir, naprotiv, započinje u kući, dakle i rat započinje u kući

PREPUSTITI SE DA BUDEMO VOLJENI OVISI O NAMA

Tekst iz Knjige ljetopisa razmišljanje je o povijesti Izraela. Autor ima pred sobom propast jednog naroda, kraj jednog razdoblja, uništenje Svetoga Grada, progonstvo u egyptu. Prava katastrofa! Pita se: zašto se sve to dogodilo? Instinktivno za sve događaje okrivljujemo Boga ili kakvu sudbinu ili udes: sve je to vrlo lako jer nas oslobađa svake odgovornosti. Ali Biblija, razmišljajući o Izraelovoj povijesti, otkriva nelagodnu istinu te ima hrabrosti reći u lice: *Izraelov pad posljedica je njegova griješna*. Ovo je pruka prvog čitanja koje je vrlo izazovno i za nas danas. Biblija nam iskreno kaže: možete se udaljiti od Boga, ali znajte da svako udaljavanje od Boga za posljedicu ima životni neuspjeh. Biblija nam kaže: budite slobodni, možete dakle grijesiti, a grijesiti znači isključiti Boga. Ali znajte da grijeh ima izravne posljedice na život i na povijest, kao što ruka stavljena u vatrnu zadobiva opeklone. Biblija još kaže: slobodni ste i možete grijesiti. Ali grijeh je plod vašeg izbora, dakle posljedice grijeha padaju na vas: znajte to! Dakle, ako svijet propada, nemojmo reći kako se zlo okomilo na nas, već mi loše upravljamo svijetom. Ako se ratovi i nasilje šire, nemojmo reći da to ovisi o atmosferi, već o svakodnevnoj obiteljskoj i osobnoj mržnji za koju smo svi odgovorni. Mir, naprotiv, započinje u kući, dakle i rat započinje u kući.

I mogli bismo nastaviti niz, mogli bismo proći cijelu ljudsku povijest i čitati je u svjetlu ove istine.

Ali, izgleda da ovaj poziv na ljudsku

**Vratise! Vratise! Vratise!
To je riječ koju srećemo
na svakom koraku kod
Proraka. Zlatni prsten i
svadbeni haljinu i gozbu
suza duše koje se vraćaju.**

J. GREEN

**Bograzočarava onoga tko
ga dovoljno ne poznaje;
stvorena razočaravaju
onoga tko ih previše po-
znaje.**

G. THIBON

**Ne ljubimo Boga: evo za-
što smo nesretni!**

S. CURATO D'ARS

odgovornost Boga čini tako dalekim od našeg svakodnevnog života. Kao da nas pita: A onda, promatraju li nas zvijezde? Je li Bog samo promatrač i sudac ljudskih grijeha i vrlina?

Nel odgovara Biblija: Bog je upleten u našu slobodu da nas spasi.

Nel Odgovara naša vjera, vjera koju nam daje Crkva i koja nas razlikuje od bilo koje druge osobe: mi ćemo vam ispričati veličanstvenu priču; mi imamo jednu vijest koja stoljećima krijeći mučenike, tješi bolesne, daje sjaj u očima umirućih, donosi mir u srca onih koji vjeruju...

To je vijest da je Krist Sin Božji i došao je ovdje dolje da bi podnosio našu mahnitu povijest...da bi nas spasio.

Krist pred Nikodemom: zapravo, Krist pred svakim od nas koji često, noću, gotovo sramnežljivo postavljam vjerska, ozbiljna pitanja, probleme vjere. Nikodem je čovjek koji osjeća životne probleme te primjećuje Kristov čar, ali ne želi ići na otvoreno: Nikodem traži Krista u skrovitosti, kao što to čine mnogi ljudi, i danas.

Nikodem je čovjek koji primjećuje da je samo čovjek, a ne "Bog": čovjek koji traži, iako ga je strah priznati vlastite tjeskobe. Krist odgovara Nikodemu božanskom strpljivošću i, u noći strepnje, objavljuje mu svoje otajstvo: *Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca!* (Iv 3,16). To je vijest koja sve izokreće te zaodijeva svjetlostu Božje otajstvo. Ako vjerujemo u Boga, razumjet ćemo da Bog ne može dati više nego što je već dao; razumjet ćemo da Bog ne ljubi s

visoka, već ulazeći u poniznost, napor i muku našega života. Vjerom u Krista povećava se vrijednost ljudskog života. I nastavi Isus: *Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu* (Iv 3,17). To je jedna od posljedica Božje dobrote. Bog nikoga ne osuđuje. Bog nikoga ne istjeruje, Bogu nitko nije dosadio: čovjek je taj koji osuđuje samoga sebe, čovjek je taj koji uzmiče pred Božjom ljubavlju, čovjek je taj koji Bogu može okrenuti leđa. U prispodobi o rasipnom sinu Isus, dirljivim riječima, opisuje to otajstvo: sin napušta kuću i očevu ljubav, pa ipak otac nastavlja biti otac i nastavlja ljubiti kao otac. Ali onda, ako Bog nikoga ne osuđuje, kako je moguće biti osuđen?

Isus kaže: *Svjetlost je došla na svijet, ali ljudi su više ljubili tamu nego svjetlost jer djela im bijahu zla* (Iv 3,19). Bog je ljubav: ako čovjek živi u ljubavi prima Boga; ali ako čovjek odbija ljubav, odbija Boga i osuđuje samoga sebe na pakao očajne samoce. Bog je poniznost: ako se čovjek radosno stavlja na posljednje mjesto, onđe se susreće s Bogom; ali ako je čovjek pun ponosa, suprostavlja se Bogu, gubi ga i upada u provaliju nesreće. Bog je oproštenje: ako čovjek prašta, srce mu jednoglasno kuca s Božjim srcem; ali ako čovjek živi u osveti, odvaja se od Božjeg otajstva i mir umire u njemu. Primanje ili odbijanje Boga živimo svakoga dana: *Tko čini istinu, dolazi k svjetlosti..: tko mrzi svjetlost i ne dolazi k svjetlosti* (usp. Iv 3,20-21). Vječnost gradimo i pripremamo mi sami, svakoga dana

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, URBROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

za popunu dužnosti u US Central Command
(US CENTCOM),

Tampa, Sjedinjene Američke Države

Dužnost: stožerni časnik (CSAG Action Officer & Strategic Analyst), J-5 Combined Strategic Analysis Group (CSAG), OF-4 – jedan izvršitelj

UVJETI:

- osobni čin: pukovnik / kapetan fregate
- treća razina slijedno rastuće časničke izobrazbe
- iskustvo rada u multinacionalnom okružju
- iskustvo u strateškom i operativnom procesu planiranja
- napredno poznавanje rada na računalu (Microsoft Office)
- znanje engleskog jezika: SLP 3332
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: kolovoz 2015.

Kandidat se upućuje na razdoblje od dvije godine uz mogućnost produženja za jednu godinu.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, URBROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

za popunu dužnosti u NATO Mountain Warfare Centre of Excellence (NATO MW COE), Poljče, Republika Slovenija

Dužnost: voditelj odjela (Branch Head), Education and Training Branch, OF-4, – jedan izvršitelj

UVJETI:

- osobni čin: pukovnik
- poznavanje NATO-ovih standarda i postupaka u području izobrazbe i obuke
- iskustvo u stožernom radu
- iskustvo u planiranju i provedbi obuke i tečajeva
- iskustvo u multinacionalnom radnom okružju
- aktivno služenje aplikacija za izradu prezentacija, tabličnih prikaza i baza podataka
- treća razina slijedno rastuće časničke izobrazbe
- znanje engleskog jezika: SLP 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET.

POŽELJNI UVJETI:

- iskustvo u planinskom ratovanju
- završeni tečajevi iz područja planinskog ratovanja

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: svibanj 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

www.hrvatski-vojnik.hr